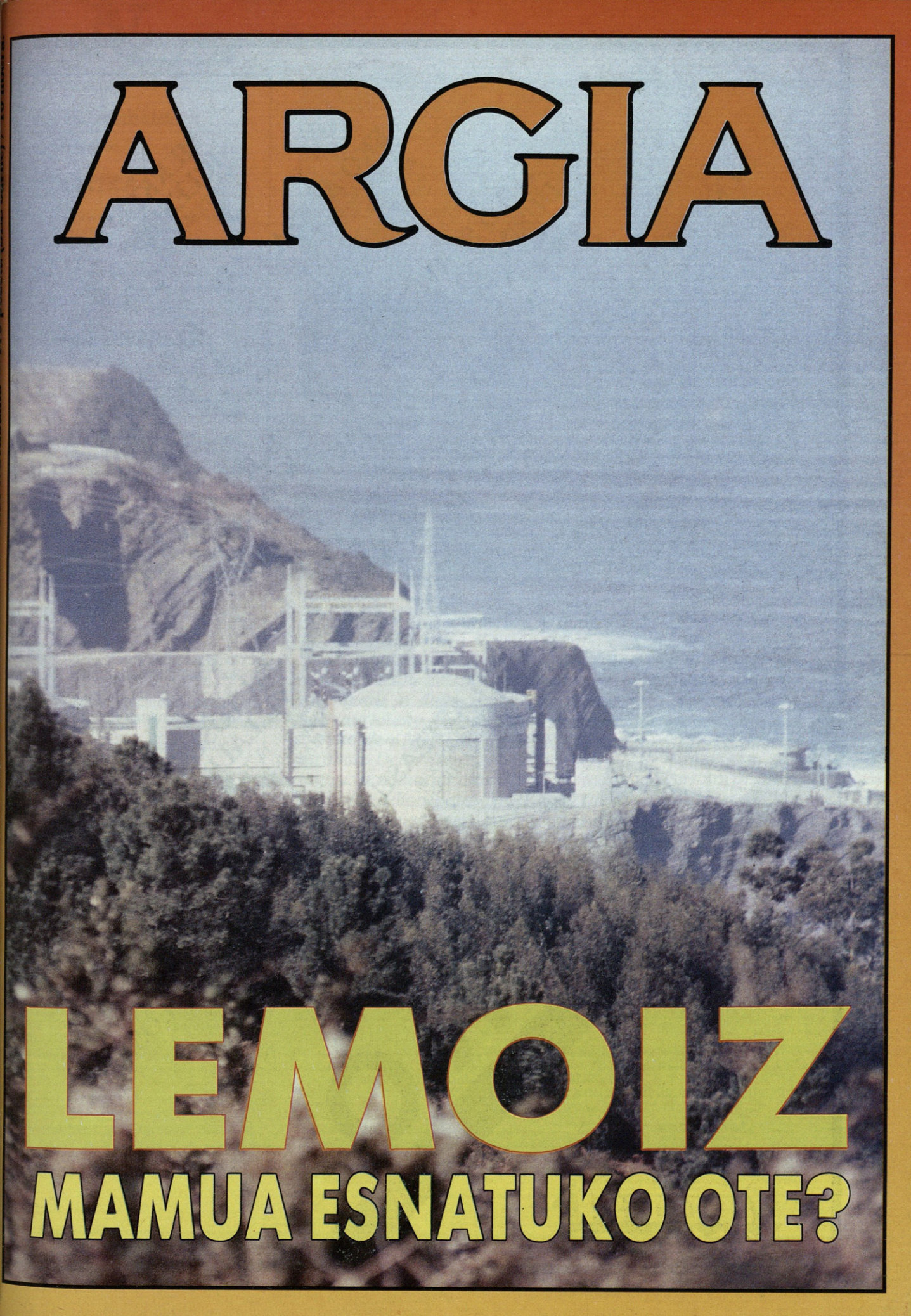

ARGIA

LEMOIZ

MAMUA ESNATUKO OTE?

EKO URRETXU
Labeaga, 1. Ipiñarrieta 9
URRETXU

**AUTO SERVICIO
DURANGO**
Retentxu kalea 30
DURANGO

EKO ALTZA
Larratxo ibilbidea, 96 zbk.
ALTZA

**MERKEK
IGLESIAS**
TRINTXERPE

EKO AIETE
Grupo Etxadi. Telf.: 21 14 88
AIETE. DONOSTIA

BETI MERKEK
Loiola kalea 12.
DONOSTIA

SUPER AMARA
Isabel II.a, 16 zbk. Telf.: 46 11 77
DONOSTIA

**S.JUAN BAUTISTA
Kooperatiba**
Villas auzoa. Telf.: 55 01 99
HERNANI

EKO ASTEASU
Keelavite poligonoa z/g.
Telf.: 69 25 26. ASTEASU

**AUTOSERVICIO
VILLALBA**
Urkizu, 13. Telf.: 12 05 73-71 61 60
San Juan, 9. Telf.: 70 26 38
EIBAR

EKO TOLOSA
TOLOSA

Vivodist

1.234. zenbakia

4.— Astegiroa.

POLITIKA

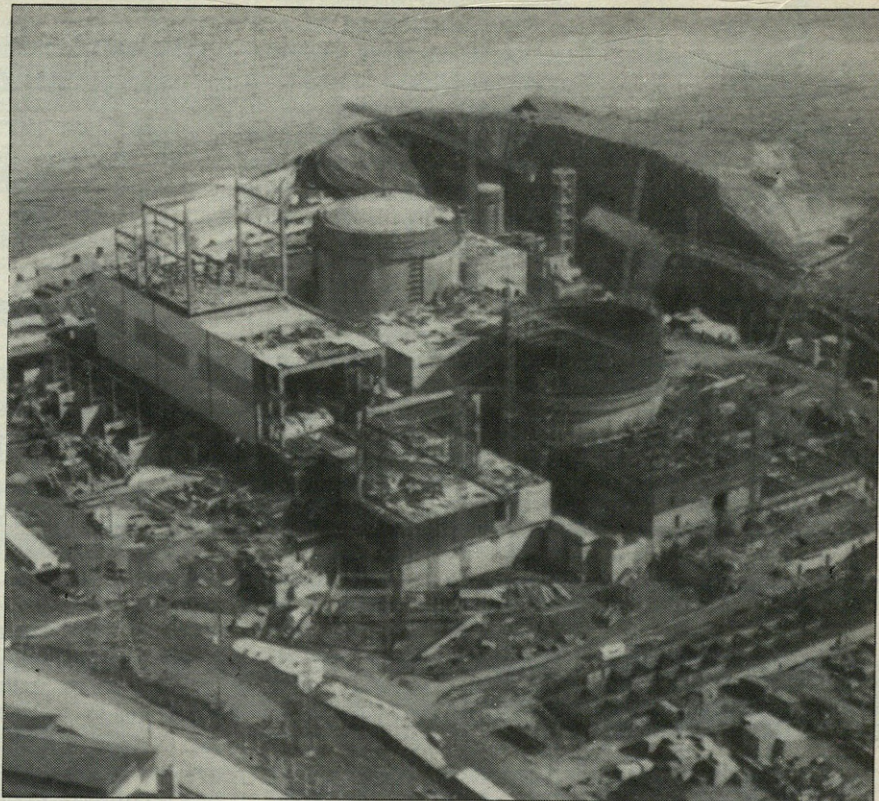
- 13.— Ramon Maria Labayenekin solasean. **N. Arrastoa.**
16.— Kronika politikoa. **I. Zubiondo.**
18.— Mexikok galdu duen prosperidatea Bushek kudeatuko du. **P. Sastre.**

ERREPORTAIK

- 20.— Haize berriak uhin mudula-tuentzat. **A. Gutierrez.**
22.— 200 kilotako harria esku batez jasotzeko bidean. **Marta Diez.**
24.— Karnetaren aurpegi berria. **N. Arrastoa eta Raixa.**
35.— Nerea Azurmendi: «Ez dago euskal egunkaria egiteko borondatearik». **I. Uria eta J.J. Petrikorena.**
38.— Lemoiz: lotan dagoen marmua esnatuko ote? **I. Murua.**
42.— HABEk ezarritako hesia medio AEKren bidea itxi nahi. **I. Goikoetxea.**

KULTURA

- 45.— Kultur ataria.
46.— Koldo Amestoeiek estreinaldia eta grabaketa prest. **Ixabel.**
48.— Zaldubi «Bapatean 88» liburaren egileetarikoa bat. **P. Untzueta.**
49.— Josef Urruty, alegera kadrilarekin batera. **I. Camino.**
50.— Mattin eta Morau, Bokartaren egileak komikigintzaz mintzo. **J. Oiz.**
53.— Munduan zabaletik kultura. **J.M. Heritz.**
58.— Azkena: «Beti euskararen kontra». **E. Osa.**

URTEAREN amaieran erabakiko da LEMOIZko ZENTRAL NUKLEARRA desegin egingo den ala bere horretan mantenduko. Dagoeneko talde ekologistek hainbat protesta ekintza burutu dituzte, eta oraingo honetan zenbait alderdi politikorengana jo dugu gaiari buruzko eritzi eske. Erreportaien artean aurkituko duzu bestalde: alemaniarren ereduari jarraikiz sortuko den NORTASUN AGIRI berriak suposatuko duenaren ingurukoa. Dena den, zenbaki honetan elkar hizketak ditugu mami nagusi: politikaren alorra uztera doan RAMON MARIA LABAYE-Nekin loturikoa bata; NEREA AZURMENDIrekin, literatura, euskal kazetaritza eta bestez; eta kultur orrialdeetan, KOLDO AMESTOI kontalaria zaigu mintzo, estreinatzekotan daukan obraren eta IZ diskaetxearekin grabatuko duen diskoaren gainean.

Jabea: Zeruko ARGIA S.A.L.

ARGIA egiten dugu:

Donostia: Mikel Antza, Jon Mikel Arano, Gorka Arrese, Jon Barandiaran, Txumai Iturria, Josu Landa, Xabier Lekuona, Juan Jose Petrikorena, Pablo Sastre, Iñaki Uria, Xalbardin, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Bilbon: Jesus Artetxe, Arturo Izarzelai, Luis Fernandez, Ermiñe Madariaga, Laura Mintegi, Imanol Murua, Jon Sarasua, Iñaki Uriarte, Pello Urzelai.

Gasteizen: Txotxe Andueza, Irantzu Iriondo, Pablo Ruiz de Aretxabaleta.

Iparaldean: Isabel Etxeberria, Tala.

Iruñean: Jon Alonso, Iñaki Camino, Marta Diez, Joxe Martin Gogortza, Imanol Haranburu, Iñaki Mendibe.

Kolaboratzaileak: Gemma Agesta, Xabier Agirre, Martxel Aizpurua, Itziar Alkorta, Joseba Alvarez, Enrike Amonariz, Mikel Arrieta, Ladix Arrosagarai, Antton Azkargorta, Joxe Azurmendi, Balere Bakaikoa, M.J. Barandiaran, Amaia Elosegi, Xabier Erro, Xarlot Etxezaharreta, Joxean Gezalaga 'Zaldubi', Mielan-jel Harana, Mikel Hernandez, Ostaiska Irastortza, Iñaki Irazabalbeitia, Mikel Iribarren, Gure Irratikoak, Irulegi Irratikoak, Koldo Izagurre, Kanko Izpizua, Edorta Jimenez, Karmelo Landa, Asun Larrañaga, Lurdes Larrañaga, Loren Loidi, Emilio Lopez Adan 'Beltza', Alfontso Martinez, Xabier Mendiguren, Mikel Mendizabal, Bego Montorio, Morau eta Mattin, Josean Oiz, Eneko Olasagasti, Koldo San Julian, Andoni Sarriegi 'Murumendi', Joseba Sarriñandia, Allande Sokarros, Joan Mari Torrealda, J.L. Alvarez 'Txillardegui', Urederra, Aitor Zabalgobeaskoa.

Disinu eta montaje: Jon Barandiaran, Eneko Abrego.

Fotomekanika: Agus Barandiaran.

Azala: Garbiñe Ubeda.

Publizitatea: Maximo Aierbe, Joxe Mari Ostolaza.

Administrazioa: Jon Barandiaran.

Ardura teknikoa: Simeon Barroso, J. Jose De Marcos, Xabier Agirre.

D.L.: 80-1963.

Helbideak: ARGIA, Mundaiz bidea z/g. 20012 Donostia./ Diputazio kalea, 3, 1-ezk. 48009 Bilbo.

Telefonoak: (943)283399, (94)4248012.

Inprimategia: ANTZA inprimategia.

1989. urterako harpidetza sariak: (BEZ barne)

Hego Euskal Herria.....	6.500 pezeta.
Ipar Euskal Herria.....	430 libera.
Estatu Espainola.....	6.500 pezeta.
Beste atzeriak.....	8.600 pezeta.
Airez.....	13.000 pezeta.

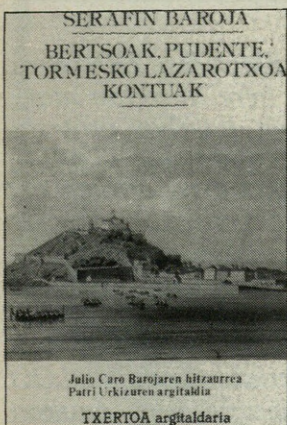
OTSAILA 25 MARTXOA 4

otsailaren 28an ilbehe-
ra

eguzkia: (otsailaren 25an)
irten: 07.56
sartu: 19.01

mareak: (otsailaren 25an)
gora: 06.53 eta 19.02
behera: 00.25 eta 13.04

LIBURUAK

Izenburua: Bertsoak, Pudente, Tormesko Lazarotxoak, kontuak.

Egilea: Serafin Baroja.

Prestatzailea: Patri Urkizu.

Argitaratzailea: Txertoa.

Orain aste batzuk Duvoisinek itzultako «Telemake» zela eta aipatu genuen, eta gaurkoan berriro dakargu orriotara Euskal Herriko Idazleen Elkarteko lehendakari izendatu berri duten Patri Urkizu, beste euskal idazle baten lanak bildu eta argitararazi dituelako.

Behin baino gehiagotan entzun bide duzu Pio Barojaren aitak euskaraz idazten

zuela, beste xehetasunik gabe. Txertoaren liburu honek aurki ditzakezu Pïoren aitak, Serafinek, euskaraz idatzirikoak. Liburuetan baino gehiago zenbait aldizkarietan aritu zen (berak sortutakoa ere bai), eta beraz ez dira asmo handiko lanak, erdi jolasean eta dibertimendu gisa egindakoak baino. Izan ere, bihotz on eta umore hobeko gizona omen genuen Serafin, idatziztan ikusten denez eta haren biloba Julio Carok hitzaurrean adierazten digunez.

Han hemenka idatzi zituenetarik Patrik batzuk aukeratu eta ortografia gaurkoturik ematen dizkigu. Denetarik dago. Bertsoak; Pudente deritzan hiru aktotako opera, berak injineru lan egiten zuen Rio Tintoko mehatzetan eta Trajanoren garaietan kokatua; Tormesko Lazarotxoak, espainiar nobela ezagunaren itzulpenaren hasiera, eta azkenik beste hainbat hizkiri-miri.

Ezin esan genezake goi mailako idazle zenik; halako asmorik ere ez zukeen segutu asko. Baina bere izkribu jostalariok garaiko Donostiako hizkeraren eta umorearen freskotasan guztia gordetzen dute: horren froga argia Sarriegiren musikaz hain ezagun egin den Donostiako Martxa.

Garaiko idazle guzti edo gehientsuenen legez, hizkuntza jasoxeagoa behar zuten Laramendiren hzitegira jotzen zuen, eta gaur arraro zaizkigun hitz horiek Urkizuk azaltzen dizkigu barneko hiztegian. Horrekin batera beste zenbait ohar ere ez zen gaizki etorriko baina tira, dagoen dagoentxoarekin aski dugu.

Izenburua: O babarruntxo elektriko.

Egilea: Pello Añorga.

Marrazkigilea: Jokin Mitxelena.

Argitaratzailea: Elkar.

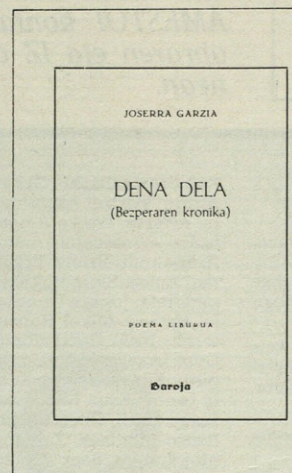
Pello Añorgaren beste liburu bat, edo beste 'pellorgakeria' bat, esan genezake, Pello

Mariren liburuak berezi eta espezial, espazial eta xelebre izaten bait dira.

Honakoan O da protagonista, O babarruntxo elektriko. Gurasoek injekzioa sartu diotela eta, besterik sar ez diezaioten ihes zoro batean hasten da, korrika abiatu, gero moto bat lortu, eta hortik aurrera gero eta tramankulu sofistikatuago eta handiagoetan kosmosean zehar, beti ere injekzioetatik ihesi, hizkera bizkor eta ustekabez berterkoaz.

Ilustratzailea soil baino gehiago den Jokin Mitxelenak aipamen berezia merezi, bere marrazkiek izugarri jazten bait dute istorioa, kasik komikiaren trazak emanaz. Egilea eta marrazkigile, biak ere sortzaile ditugula esan dezakegu, zein baino zein zoroago.

Izenburua: Dena dela (Beparen kronika).

Egilea: Joserra Garzia.

Argitaratzailea: Baroja.

Ahaztuxea genuen poesia existentzialista irakurri ahal izan dugu Joserra Garzia poeta deskubritu berriari esker. Heriotza, bizitza, denbora... urradura sakon baten sentimendu bezala. Liburuko solapan bertan ohartarazten zaigu «Dena dela» poema-bildumak filosofiarekin etengabe burutzen dituen harremantaz, dezente mugakoak badira ere. Baina irakurleak ez dezan pentsa «poeta suizida»ren irudiari egokituko litzaiokeen kasu baten aurrean gaudenik, esan beharra dago ere halako poemaren alboan bestelako kontrapuntu ugari ere badirela: amodio-poemak, sistemarekiko agerpen kritikoak, alegiak, koplak... Hainbeste elementu izanda, zer berri dakargit liburuak beraz?

Esaldi edo kontzeptu erdi-topiko bat hartu, eta berari buelta emanaz poemak osatzeko joera nabarmena azaltzen digu Garziak. Buelta emate hori askotan hitz-jokuz edo/eta kontzeptuak eman daitezke, beti ere sententzia moduko zerbait berria poetikoki proposatuz. Saio hori etengabea da liburu osoan zehar, lorpen itxurosoen ondoan («Xaguen erresuman / katua presidente / eta zakurrak / agintea»), ez hainbesteko batzu ere tartekatzen direla («Askatasun zale / zaretelako / ateak zabalik / nahi dituzue. // Baina askatasunak / ez du / aterik maite. / Zabalenetik ere / ez da / kabitzen.»). Topikoak iraultzea topikoetan berriz jausi gabe arras zaila bait da, eta errekurto edo joku erretrikoaren kutsua errazegi antzematen zaio zenbaitetan. Saio hori errekurto bezala ausarta da, eta Joserrak horretan du meritua, baina liburu honetan maiz ez du laguntzen poetaren mundu-ikuspegia jasotzeko orduan.

Nabarmendu beharra dago, halaber, asko zaindutako liburu baten aurrean gaude-la, egitura aldetik zein hizkuntza aldetik. Neurtutako bertsoetan isladatzen den maisutasunak freskotatzen lagundu egiten dio ikaraga-

rri, eta oso poemazale ez dena ere beldur gabe hurbiltzeko moduko liburua dela esan liteke azkenik.

BAPATEAN 88

Euskal Herriko Bertsolari Elkarteak - ELKAR

Izenburua: Bapatean 88.

Egileak: Zaldubi, Iñaki Larrañaga, Juanito Dorronsoro.

Argitaratzailea: Elkar, Euskal Herriko Bertsolari Elkarteak.

Lan isilak esker txarrekoak izaten dira, eta merezitako txaloak jasotzearen merezi ohi du isileko lan horiek argitaratu emateak. Euskal Herriko Bertsolari Elkarteak abiatu zenetik, bertako dokumentazio-zentruan jasotzen dira izaten diren bertso-jaialdi ia guztien grabazioak. Oraingoan, iaz kantaturiko onenentsuak bildu dizkigute «Bapatean 88» honetan. Oihartzun aldetik, ikaragarri irabazi du bertsolaritzak azken bost urteotan. Gehegixoa, agian. Galbaheketaren garaia zen, askok esandakoa berau, eta liburu honek ezin hobeto betetzen du aipatu funtzioa. Zaldubi eta I. Larrañagaren eskutik, nola ez, beren magnetofonoak eta argazki-kamarek bertso-plaza guztiak korritzen bait dituzte urterik urte. Antonio Zavalak urte luzetan egindako lanak jarraipenik izango duela jakiteak poza besterik ezin deza ke sortu, areago modu sistematikoak eta erizpideak aurretik argituz egiten bada. Aipatutako aldeez gain, bada besterik: bilduman, adin, eskola

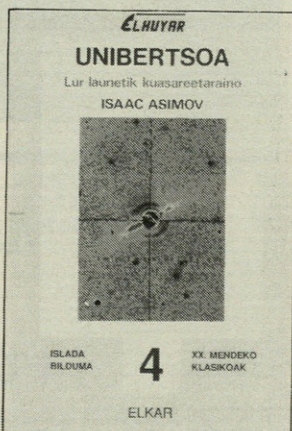
eta era guztietako bertsolariak elkartu dira, argazki ederki hornituz. Laudorioez aski dugula esan lezake baten batek, baina zaila da asmo honi alde onen tamainako akatsik aurkitzea. «Auspoa»ko biltzaile porrokatu zenak honi ere heldu beharko dio. EHBEk, honetan ere kate eten ez dadin lortu du.

Izenburua: Unibertsoa, Lur launetik kuasareetaraino.

Egilea: Isaac Asimov.

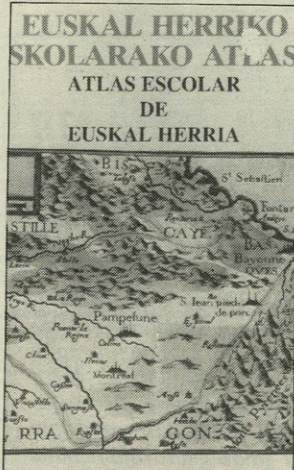
Euskaratzaileak: Iñaki Irababalbeitia eta J. Ignacio Abrisketa.

Argitaratzailea: Elkar, Elhuyar.

Elhuyar-Elkar bikote dinamikoak beste asmo berri bati ekin dio: «XX. mendeko klasiakoak». Zientzia eta teknika munduko klasiakoak bildu nahi izateko proiektuak ezinezkoa zuen Isaac Asimov bestelako hastapenik. Asimov zientziaren didaktotasunean maisu izan bait dugu. Bere liburuen bidez zenbat pertsona zientziarekin zaletu dituen kontutan hartzen badugu, berari baino ez dago kio urrezko domina. Primerako literatoa ere badela ezin bait dugu ahantzi. Galaxiak, izarrak, zulo beltzak, erelativitatearen teoria... guzti hau Asimov-en lumatik irakurtzea plazerretik oso hurbil dagoen sentazioa sortarazten du, baita oso zientziak ez denaren ere. Eta hori da bere meriturik handiena, areago sinplekerietan aritzen

ez dela ohartzen bagara. «Liburu bat magikoa da» zioen publizitate itsusi haren mezua egia borobila bilakatzen da Isaac Asimoven azalpenen bitartez. Baditu agian Asimovek liburu arinagoak, baina inola ere ez hau bezain maitatsuak.

Izenburua: Euskal Herriko Eskolako Atlas.

Egilea: Askoren artean.

Argitaratzailea: Txertoa.

Irakaskuntzaren harira gatzoz berriro, argitalpen munduaren dirua batik batik hortik dator eta. Gogoan dugu duela 5 bat urte «Euskal Herriko Atlas» txukun lehenengoz argitaratu zela. Oraingo hau haren berrikuspina eta eskola-planetakoko egokipena da. Batetik ala bestetik lagundu dute pertsonak oro INGBA-(Instituto Geográfico Basco)kokoak ditugu. Ikas-planetak egokitutako lana izanagatik, eta gisa ugaritako mapaz eta azalpenez (hipsometrikokoak, geologikoak, edafologikoak, litologikoak, hidrografikoak, e.a.) horniturik azaltzeagatik ere, dibulgatorako ere balio du, eta etxeko liburutegian izateko moduko da.

Izenburua: Akerra ikusi dugu baratzean jaten.

Egileak: Txiliku eta Luis Astrain.

Argitaratzailea: Elkar.

«Txintxinbela» saileko hiru liburuskak jaso ditugu: «Ake-

rra ikusi dugu baratzean jaten», «Hilabeteen izenak ezagutzen ditut» eta «Letrak ezagutzen ditut». Hirurak Txiliku idazle zarautzarrak idatzita, eta Luis Astrain irudigile trebatuak hornituta. Izenburuetatik beraietatik antzeman daitekeenez, irakurtzen ikasten ari diren umeentzat zuzendutakoak ditugu. Letrak ikastekoan, «bi, bi, bi, ez naiz ondo ibili» famatuaren moduko esaldietan alfabetak osoari erreparatu ematen dio. Hila-

beteak ezagutarazteko, atso-titz modukoak erabiltzen dira. Hirugarren liburuskak, «akerra ikusi dugu baratzean jaten» lelotik «lorearen ikusi dugu urritza apaintzen» lelora pasatzen da egitura berdineko leloen bidez haurrari «makila», «sua», «ura», «idia», «soka», «sagua», «katua», «txakurra», «urritza» eta «lorearen» hitzak irakurtzen erakutsi nahi zaizkio. Irudimen saio berri bat, jarraipena izango duela koan.

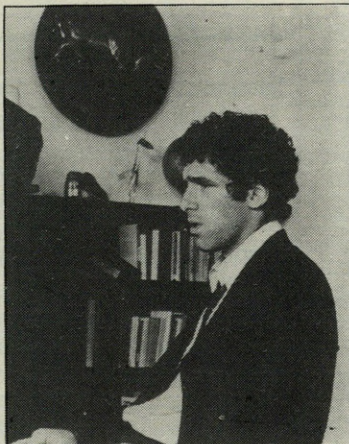
Sirimiriaren itzalpean

Antxon Urrosolo bilbotarrak aurkeztu eta zuzentzen duen 'Detras Del Sirimiri' programa, telebistan ikustea zaila den hoietarikoa dugu. Aipatua izan den bezala, gizarte modernoetan, ikuslegoa programa aberatsgarri eta sakonak ikustera ohitua dago, hots, konkurtso eta telesailak. Antxonek aldiz, erabat marjinalak zaizkigun kontuak hurbiltzen dizkigu, eta gaiak gain tratamendua ere oso berezia da. Egia da askotan komunikazio edo informazio jasotze tipikoa apurtzen duela, eta hori gure ETB bezalako mediotzar batetan, garrantzitsua da.

Nazkaturik gaudenean betiko kontuak eta istorioak ikusentzuteaz, ETBren erdal katera pasaz gero, interesgarriak kausi daitezken aztarnak jaso ditzakegu. Kalean arazo sozialak jaso eta panatailan jartzea, eskertzeko zerbait da. Gabilondotarrek gure gizartearen lore usaidunak agertzen dizkiguten garai hauetan, pozgarria da gutzxienez, Antxonek galtzerdiaren bestaldea agertzea. Kaleko zerrikeriak jaso eta biltzen direnean, zenbait egi denen eskura iristen dira, eta pena horiek ezagutzea pozgarria da. Saio batetan adibidez, gure Antxonek, gonbidatuekin filme bat egiteko proba oso interesgarriak egin zituen. Egun hartan, Olarra eta langabetu talde bat eraman zituen pantailara eta izugarrikia montatu zen. Ez zen gutxiagorako. Sketch haiek milioiak balio zituzten. Gero, pelikula barregurezkia ez izateko beti, poesia pixkabat ere sartu ohi du. Bilboko abokatuen dekanoa eraman zuenean, gizon gizajoa bere gazte denboretako bertsoak botatzen hasi zen eta ikusleok orduan, edo lo kuluxka bat egiteko aprobetxatu edo aluzinatzeo denbora hartzen dugu.

Gai marjinalen aldetik behintzat, ondo dago gure Antxonek egiten duena, eta forma aldetik ere, xapo. Dekortuak onak dira eta atseginak gainera, gonbidatua ridikulo eta urduri senti arazten dituzten hoietarikoak. Esaten denez, Antxon, euskal familiko euskara ez dakitenetakoa dugu, Bilbotar hoietakoa, omen. Txikitatik kalea oso ondo ezagutu duenetarikoa eta egitura sozial marjinatua erabat dastatua duenetarikoa, omen. Detras del Sirimiri, behintzat, ez ohizkoa bilakatzen zaigun saio bat da, eta askotan oso dibertigarria. Amen.

XABIER BENITO

Larunbat gauean, «Agur bihotza»: Lapurbat, kartzelako kandena bete ostean, arestian lapurtutako diruaren bila hasikoda, horretan jarriko ditularik bere ahalegin guztiak.

Matadoreak, musikoak eta lapurrak

Aste honetan izango ditugun pelikulek torero baten abenturak bezala musiko baten desbenturak eta lapurbaten bizitza aurkeztu bide dizkigute. Entretenigarriak antza.

Igandean, bazkal ostean, «Hura zen matadorea». Luis Santos toreadore handiak, 18 urtetako Rafael Reyes gaztea zezenketaren munduan sartzen du. Rafaelen estreinaldian Santos-ek ezbeharra gertatuko delako susmoa duenez, ezagutu berria duen neska batekin alde egitea erabakitzen du. Zuzendaria: Rudd Boetticher. Antzezleak: Anthonny Quinn, Maureen O'Hara eta Manuel Rojas.

Asteazkenez, «Beste amore». Suizako sendategi batean hil zorian dagoen piano kontzertulari bat bere sendagileetaz maitemintzen da. Zuzendaria: André De Toth. Antzezleak: Barbara Stanwick, David Niven eta Richard Conte.

Larunbat gauez, «Agur Bihotza». Moose Malloy, itzal haundiko iruzurgile eta azpilapurra zena, banketxe batean atrakatzegatik leporatu zioten espetxe zigorra berdindurik, kaleratu berria da. Duela zazpi urte ohosturiko 80.000 dolarrek berreskuratu nahi izanez gero bere neska-kide ohia, Velma, aurkitu beharko du, horretarako Marlowe inbestigatzaile pribatuaz baliatuko delarik. Zuzendaria: Dick Richards. Antzezleak: Robert Michum, Charlotte Rampling eta Jhon Ireland.

zinema

Azkoitiko Gaztetxe Zinema Taldearen eskutik, igande honetan, hilak 26, Buster Keaton-en "Zazpi aukera" izeneko filmea ikusteko parada izango dugu bertako kultur etxean, arratsaldeko 8,30etatik aurrera.

Bilbon Antonioni

otsaila

27 "Modernoak" izendapena jaso ez duten lau zinegileek azken hogeitun urteotan plazaratutako beste horrenbeste lan pantailaratzen dituen zikloari amaiera emanaz —"60+20" izenekoari hain zuzen—, datorren astelehenean, hilak 27, Bilboko FAS zine klubak Michelangelo Antonioni, 1982. urtean, osatutako "Identificazine di una donna" ("Emakume baten identifikazioa") izeneko filmea bistaratuko du San Bizente kaleko aretoan iluntzeko 7,30etatik aurrera. Berta beharreko zinta gaztelerazko azpitituluak dituen berezko bertsioa izango da.

Zinema Magnan

martxoa

1 USAko zinegile independenteei eskainitako zikloa itxiaz ("Cine USA - Los otros independientes" izenekoak) Sheila Mc Laughlin-en bigarren filme bat ikusteko aukera izango dugu. "Las alucinaciones de Agata" izenburukoa hain zuzen da, eguerdiko 11etan eta arratsaldeko 3,15etan Aula Magnan ikus ahal izango dugun 1987. urteko zinta.

Cher Grosen

Gros auzune donostiarren auzokide elkarteko "Gros Zine Foruma"k aurkeztuta, datorren larunbatean, martxoak 4, Peter Bogdanovich zuzendari iparramerikarrak egiazko istorio batetan oinarrituta (Elefante-gizona antzekoren bat) osatutako "Mask", "Mozorroa" izeneko zinta, ikusgai izango dugu elkarte honen egoitzan, arratsaldeko 7ak aldera gaztelerazko bertsioan.

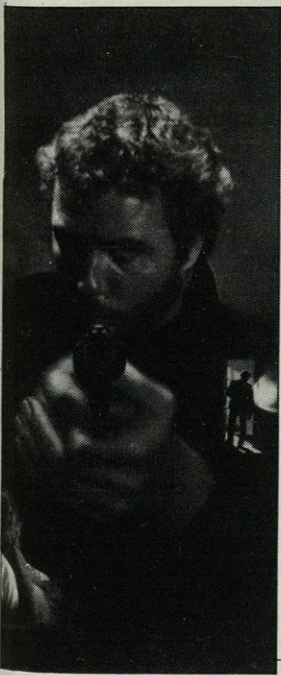

Gorilak laino artean

Zine pantailetan aspaldidanik aukeratu izan da naturaren gaia eta gizaki-animalien arteko erlazioa. Baina pelikula honek duen lehen balioa, gertakizunak benetako ekintzetan eta errealtatean oinarriturik daudela da. Dian Fossey, emakume amerikar bat izan zen, Afrika-ra joana, galtzeaz zeuden gorilen bizimodua ikertu eta birtartean, espezie hau salbatzeko izugarritzako kruzada bortitza eramanaz aurrera. 18 urtetan zehar egon zen Ruandako oihanetan gorilekin bizitzen eta azkenean, gizonek animalia hauen aurka eginiko erasoekin obsesionaturik, mundutik apartatu eta beraien munduan murgiltzen da erabat. Azkenean, kruzada horrek sortu zizkion etsaiek 1985ean erahil zuten. Azken denboretako zinean, nostalgja kutsua nabaritzen da, mundu naturalaren ebokazioak takillan arrakasta handiak erakarriz. Gainera, ikuslearentzat beti suertatzen da erakargarri, izadira buelta, eta batipat, filme honetan bezala, fotografiak hortan laguntzen duenean. Aktore printzipala, Sigourne Weaver, zine mota honetara ohitu gabeko aktorea da, eta lan gogorra aurkeztu zaio aurrean. Berak antzeztzen duen emakumearen barne-mundua azaltzea aldaketa bortitza izango zen, kontutuan edukiz, izaera natural basati batetan pizti-gizaki arteko afektu-erlazio dela funtsa. Ruanadako oihanean obsesioa bilakatu zen grina hura jasotzea, kontutan hartzeko lana da. Azken finean filme honen arrakastak bi gauza adieratzen ditu; bere zuzendariaren balioa eta bestalde ikuslegoaren nostalgja edo gai naturalenganako sensibilizatze berriztea.

LUKAS

□«Gorilas in the Mist». Zuzendaria: Michael Apted. Antzezleak: Sigourne Weaver, Bryan Brown, Julie Harris eta John Omira Miluwi. Fotografia: Jhon Scale. Musika: Robert Nixon. Gidoia: Anne Hamilton, Dian Fosseyren obran oinarrituz.

Zakur antzera Zarautzen

Lasse Hallstrom zuzendari suediarren azken lana pantailaratuaz, Zärauuko zine klubakoek 1985. urtean plazaratutako "Mitt liv som hund" ("Mi vida como un perro") bota beharreko gaztelarazko bertsio honeta) izeneko filmea, datorren ostegunean, martxoak 2, ikusteko aukera zabalduko digute. Modelo zineman, gaueko 10,15etatik aurrera, bistaratuko den filme honek, Anton Glanzelius aktore gaztearen laguntza bikainaz, Ingemar mutil koxkorren bizi alegerako bilakaera eta amaiera aurkezten digu, besteak beste. Zenbaitzuen ustez, Suedia bergmanianoaren gibelaldea.

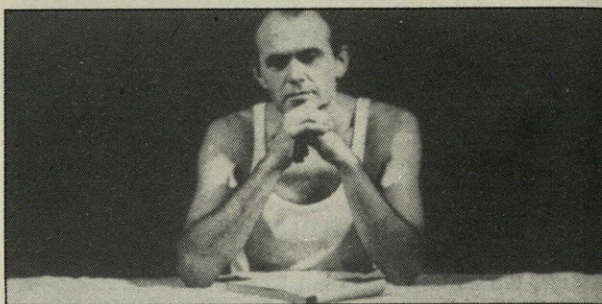
Musikala eta erotikoa.— Hona hemen, aste honetarako, Donostiako bi kultur etxek eskaintzen diguten ikustekoa. Intxaurrendokoak alde batetik, datorren asteartean, hilak 28, "China Blue" izeneko arratsaldeko 7,30etatik aurrera. Egun berean baina Okendo kultur etxean, iluntzeko 7etan hasita, "Esto es Holliwod" izenburuturiko zinta.

Antzoki Zaharra zinemareto donostiarrak David Wark Griffith zinegile aintzidari iparramerikarrari eskainitako zikloarekin jarraituz, hemen dihoakizue martxoaren lehenean, asteazkenez, ikus ahal izango duzuen laburbetraiaren berria: 1911. urteko "Odol gartsua" eta "Azken ur tanta"; 1912. ean plazaratutako "Basapiztia esparruan", "Pig Alley-ko pistole-roak" eta "New York-eko kapela"; eta azkenik "Kontrol Dorea" 1913. Bistaratzeara iluntzeko 8,15etatik aurrera.

antzerkia

Jeanne Moreau

Bilboko Arriaga antzokiko tauladian, datorren asteartean, otsailak 28, eta Germán Broch-en "Le recit de la servante Zerline" izenburuko muntaiari esker, aurkezpenik behar ez dituen Jeanne Moreau aktorea ikus ahal izango dugu ordu-bete t'erdiz iluntzeko 8,30etatik aurrera.

Eibarren antzerki barra-barra

Haibat talde kataluniar, britainar, euskaldun, espainiar eta beste -ar luze bat aurkeztuz, joan den asteaz geroztik eta martxoak 16 bete arte, aste honetan antzerki ikusteko frango izango dugu Eibarraldean. Hain zuzen, Lan Unibertsitateko mamrkuian, datorren lartunbatean, hilak 27, "Duodeno" talde donostiarrak "Voyeur" izeneko antzeskizun bistaratuko du. Martxoaren 1ean berriz, asteazkenez, "Bederen Bat"ekoek Celayaren "Erreleboa" izeneko muntaia taularatuko. Biharaunean, hilak 2, "Allegro moderato" talde madrildarraren "El acompañamiento" izenburukoa, ikusteko aukera izango dugu. Azkenik, hilaren 4ean, larunbatez, "Jarchas" konpainia gazteak "Los Pelópidas" antzes-lana tauladi gainean jarriko digu.

bertsoak

Saran, bi aldetako seikotea

Oraindik partaideak ziurtatu gabe badaude ere, jakin badakigu, igande honetan, hilak 26, eguerdia jota, Saran ospatu beharreko bertso saioan parte hartu behar duen bertsolari seikotea 3 hegoaldear (tartean Sebastian Lizaso egongo delarik) eta beste horrenbeste bertsolari iparraldearrez (Ernest Alkat eta Txomin Ezponda zirtatuta) osaturik egongo dela.

Bertsularitza erakusketa.— aionako hiri liburategian, datorren larunbata arte, hilak 4, igaz Donibane Lohitzun ikus ahal izan genuen "Bertsularitza" erakusketa bistaratzen ari da; non, besteak beste, hainbat argazki, marrazki disko eta libururen bidez (ikusgai halaber, Antton Ezeizak eta Amuritzak osatutako filmea) bertsolaritzaren munduko testigantza goxo bat ematen bait zaigun, historia, teknika, leinuak, eta bertsolaritza esparruko abar luze baten berri zabalduaz.

Bergaran saio bat

Igande honetarako, otsailak 26, bertso saio bat iragartzen zaigu Bergaran; non Pello Txintxurretak jarritako gaiak kantatuz "Egileor" II.a, "Anatx", "Kaxeta" eta "Loidisaletxe" II.a plazan izango ditugun eguerdiko 12etatik aurrera. Saioa "Kultur Bideetan" delakoaren eskutik datorkigu.

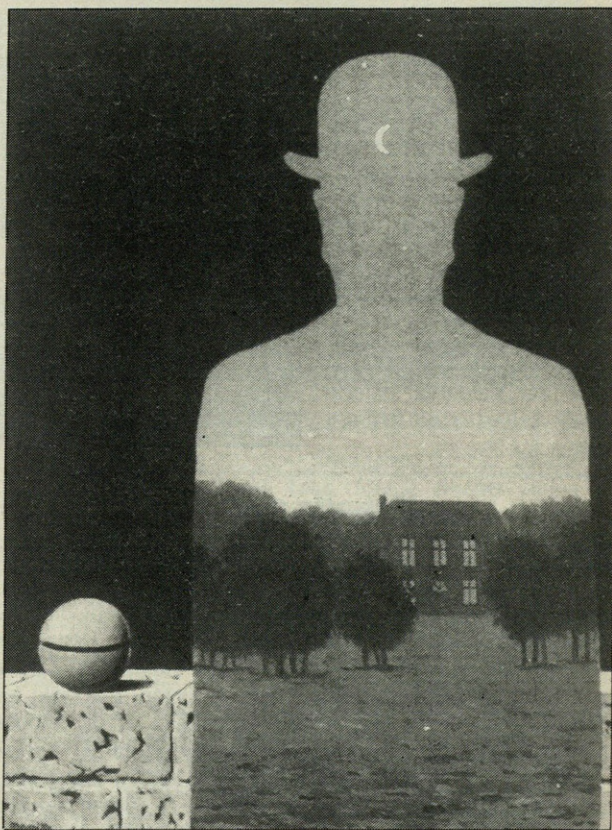
□ Añorga eta Ibaeta tartean dugun Aingeru Guardakoa ermitaldean, martxoaren lehenean, asteazkenez, Jokin Sorozabal eta "Anatx" bertsolariak kantari izango ditugu eguerdiko 12ak aldera.

musika

■ Datorren ostiralean, hilak 3, Lakuntzako Ilargin gauerdiko 12,30etan batetik, eta bestetik biharamunean, hilak 4, Itziarko Txitxarron; Wilko Jhonson kitarra jolea entzungai izango dugu.

■ Donostiako Komplot tabernan, datorren ostegunean, hilak 2, "Paralelos" taldean kontzertuan izango dugu gaueko 11ak aldera.

■ Bunuze herri baxenafartarran, datorren larunbatean, gartxoak 4, Peio Serbielle eta Paco Ibañez kantariak entzungai izango ditugu iluntzeko 8,30etan hasiko den kantaldian.

HIRUTXULOETALDEAN

Hona hemen aste honetan Donostialdeko bi erakus-tokietan ikus ahal izango dituzuen bi erakusketaren berri. Alde batetik, Garibai kalean

GK-k dituen erakusgeletan datorren larunbate arte, hiolak 4, ikusgai izango den, Victoria Montolivo artista argentinarren bilduma

erretrospektiboa. Bestetik, Alde Zaharreko Trinitate plazan, Faustino Aranzabal donostiar pintore gaztearen 21 lanaz osatutako erakus-keta ikusgai izango dugu iganderrate, hilak 28.

lehiaketak

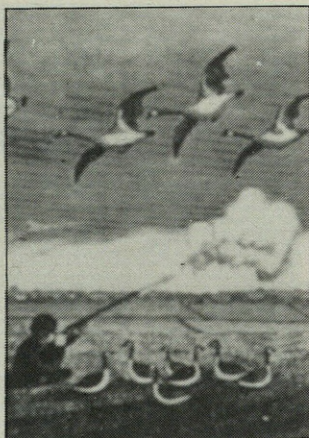
□ **Euskal pastizaren txapelketa.**— Egiazko euskal pastizaren defendatzaile eta Miarritzeko ikastolako lagunek lehen egiazko euskal pastizaren txapelketa antolatu dute, profesionalak ezik, edozein aurkez daitekeelarik. Lehen hautaketa errezetaren bidez egingen da, hortarako hautagaiak beren errezeta bidali behar dutelarik otsailaren 28a baino lehen. Edozein errezeta onartua izango da: gereziez, errezimentaz, aranaz, kre-

maz...Txapelketa honen azkena, apirilaren 2an izango da Miarritzeko Plaza Berri frontoian, kanporaketaren epai mahaiak hautaturiko hamar errezeten egileek parte hartuko dutelarik. Partehartzaileek eskaera egiterakoan, honako hau igorri beharko dute: izen emate fitxa eta errezetaren titulua eta adierazpena. Guzti hau honako helbide honetara igorri behar da: Plaza Berri frontoia, Foch ibilbidea 64200 Biarritz.

ihardunaldiak

Ehizaren aurrean, zer?

Bizkaiako Ekologisten Berakundeko "Fauna" komisiok deiturik, otsailaren 25 eta 26an bilera bat izango da Eibarko albergetan, han aztertuko den gaia, ehizaren aurrean hartu beharreko erantzukizuna izango delarik. Gai zabal honen barruan, kriterioak bateratzea eta helburua baterakoaik zehaztea da helburu nagusia.

Zuhaitz eguna

Zuhaitz eguna dela eta, Aretxabaletako Murruxiko mendizale elkarteak eta Amilox ekologik taldeak otsailaren 24 eta 25 eta 26rako zenbait ekintza berezi antolatu dituzte. Ostiralean, arratsaldeko 8etan Joseba Egibarrek "Udazkena Irati eta Anisclon" diapositiba emanaldia emango du Zaira zineman. Larunbatean, arratsaldeko 4,30etan, marrazki lehiaketa izango da herriko plazan, partaideen artean autobusez egingo den bidai batetarako 50 plaza zozketatuko direlarik. Bidaia Gernikara edo Senorio de Bertizera izango da. Otsailaren 26an, zuhaitz eguna, goizeko 10,30etan herriko plazatik aterata, Urkulura izanen da irteeraldia zuhaitzak landatzera.

ikastaroak

●**Iraunkor.**— Arrasateko Iraunkor formazio zen-truak, otsailaren bukaera eta martxoaren hasierarako zenbait ikastaro antolatu ditu Arrasateko eskola Politeknikoan. Zehazki hiru ikastaroei emango zaie hasiera martxoaren 6an: "Prebisioa eta garapen teknologikoa", "Intelijentzia ar-

tifiziala" eta "Pieza berezientzako diseinua", iraupe-na 30 bat ordutakoa izango delarik. Ikastaroa espezialistei zuzendua izanik, bertan parte hartzeko asmoa duzuenok, honako helbide edo telefono honetara jo dezakezue: Arrasateko eskola politeknikoa, 794700 tlf.

●**Ikastaroak Iruñean.**— IPESen eskutik zenbait ikastaro izango dira martxoaren hasieran Iruñean. Otsailaren 27 eta 28an, Vicente Huicik "Nafarroako arazo historiografikoei buruzko zenbait azalpen" izeneko ikastaroa eskeiniko du, arratsaldeko 7etan hasita eta 10ak bitartean. Martxoaren 1ean hasita, eta hamar egunetan zehar, "Nafarroako historia"ri buruzko ikastaroa izanen da, irakasleak Joseba de la Torre, Silvia Fernandez, Jose Vicente Iriarte, Emilio Majuelo eta Josu Txueka izango direlarik. Azkenik, eta martxoaren 3an hasita, Josu Cabodevillak "talde animatzaleei buruzko" ikastaro bat emango du. Ikastaro hauei buruzko informazio gehiago jaso nahi duzuenok, IPESek Iruñean dituen bulegoetara jo dezakezue.

●**Kirol ikastaroak.**— Euskal Herriko Unibertsitateko kirol zerbitzuko ikastaroa arloak, zenbait ikastaro antolatu ditu bigarren lauhilabete honetarako. Kanpus bakoitzean ikastaro desberdinak gauzatuko dira, atletismoa, karatea, espeologia, hipika, igeriketa.... besteak beste. Ikastaro hauei parte hartuko duten ikasleek kopurua mugatua izango da, izena lehen bait lehen ematea komenigarria delarik. Izena emateko epea, martxoaren lehenengo egunean bukatuko da, hau kanpuseko kirol zerbitzuan egin daitekelarik.

Isuntzako ikurriña

Martxan da berriro ere arraun denboraldia, batelei dago-kienez behintzat, lehenengo estropada Isuntzako ikurriña izango delarik. Datorren aste batetan zehaztuko dizuegun bezala, ikurriña honetako azkena martxoaren 19an jokatuko da, lehenago hiru klasifikatoria jokatu behar direlarik. Igande honetan, otsailaren 25ean hain zuzen ere, bigarren estropada jokatuko da Bermeoko uretan, goizeko hamarretan hasita. Parte hartuko duten elkarteak honako hauek izango direlarik: Elantxobe, Arkote, Lutxana, Munda-ka, Bermeo, Ondarroa, Deustu eta Isuntza.

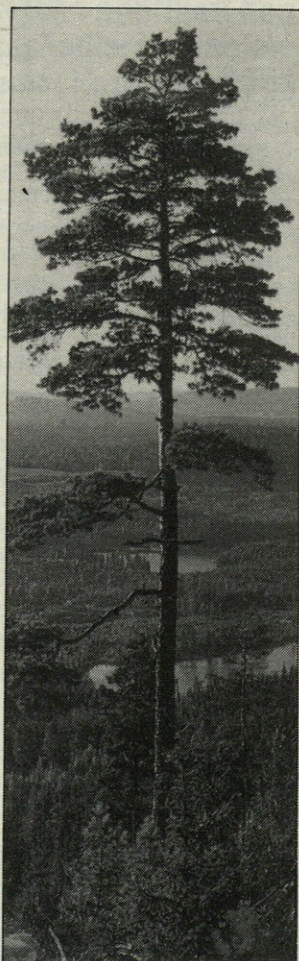
Eski ikastaroa

Errenderiko Urdaburu mendi elkarteak, aurten ere irau-penezko eski ikastaro bat antolatu du Zurizako aranean. Ikastaroa bi aste bukaeratan izango da, martxoaren 4-5 eta 11-12 hain zuzen ere. Ikastaro hauetan parte hartze-ko baldintza bakarra, 16 urte edukitzea da. Informazio ge-hiago jaso nahi duzenok, honako helbide honetara jo deza-kezu: Santa M aria kalea 8 Errenderi, astearte eta ostegune-tan 8etatik 10ak bitartean; baita ere telefono honetara dei daitekeelarik: 527879.

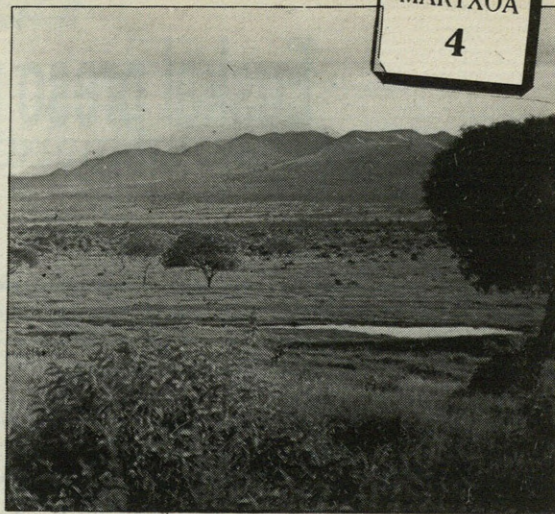
Eskolarteko III. ibilaldia

martxo

5 Donostiako Mary Ward mendizale el-karteak eskolarteko hiruga-rren ibilaldia antolatu du, honako helburu hauekin: lkasleen artean mendizale-tasun praktika bideratu eta gehitu, izadiarekiko kontak-tu eta ezaguera sortarazi eta gure inguru geografi-koaren ezaguera eragin. Ibi-laldia goizeko 9etan hasiko da Barkaiztegin eta 2'30etan bukatu Mary Ward eskolan, tartean Ergobia, Santiagomendi, Petritegi eta beste hainbat lekutatik pa-sako direlarik. Izen ematea Otsailaren 24ean bukatzen da, hau zure eskolan egin dezakezularik. Argibide ge-hiago jaso nahi duenak ho-nako telefono hauetara jo dezake: 455921 edo 452139.

OTSAILA
25
MARTXOA
4

Mendi zinema zikloa.— Otsailaren 27 eta 28 eta martxoaren 3 eta 4ean, Mendi zinema zikloa Eibarren izango da ikusgai. Lehen egunean, D. Ducro-zen "Nora zoaz Basilio" filmearen gaztelerazko ber-tsoia izango da ikusgai. Hurrengo egunean, batetik "Bobsleigh" izeneko zinta laburra eta P. Duponten "Sr. Goodfun", eta azkenik "Pauso bat lainoetan" filmak ikusteko aukera izango dugu. Martxoaren 3an, Ch Ha-lotelek eginiko "Subculture" izeneko batetik, eskia gai-az zientzia fikziozko filmea den "The time machine" izeneko batetik, eta amaiera gisa M. Torenden "Mo-nomania". Hurrengo egunean, Torend beraren "Big Bosses", Witzicen "Power vlide" eta "The whit spirit". Azken egunean, Lansburghen "Planoreadorea planea-dorearen aurka", "Runn d'enfer" eta "Canon surf II" filmeak izango dira ikusgai.

mendi ibilaldiak

- ☐ **Tabira:** Durangoko mendigoizaleek V. Mendi skizko ze-harbidea egingo dute otsailaren 25 eta 26an; Canfranen (Huesca). 6813432 tlf.
- ☐ **Juventus:** Tarazona-Moncayo bira egingo dute Bilboko mendigoizale hauek otsailaren 25 eta 26an. 4151990 tlf.
- ☐ **Xabier:** Donostiako mendigoizale hauek Leskun-Zuri-za-Oza asteburuko ibilbidea egingo dute otsailaren 25 eta 26an. 292278 tlf.
- ☐ **Anaitasuna:** Otarrera egingo dute irteera Azkoitiako mendigoizaleek otsailaren 26an. 812104 tlf.
- ☐ **Alaitz:** Tafallako mendigoizaleek Eskalarrera egingo dute ibilaldia otsailaren 26an.
- ☐ **Murrukixo:** Zuhaitz eguna osoatuko dute Aretxabaletako mendigoizaleek otsailaren 26an.
- ☐ **Lagun Onak:** Otsailaren 26an Zorropera goiz ibilaldia egingo dute Azpeitiako mendigoizaleek. 812025 tlf.
- ☐ **Edurtza:** Aratzera egingo dute irteeraldia Gasteizko men-digoizale hauek otsailaren 26an.
- ☐ **Lagunak:** Lagunak mendi taldeko mendigoizaleek Lareki-ra egingo dute ibilaldia otsailaren 26an.
- ☐ **Arrola:** Antzuolako mendigoizaleek egunerdiko irteera egingo dute Murumendira otsailaren 26an.

Euskal preso politikoak gogoan

Centro de Cumplimiento Cerrado.
Apdo. 77 Manzanares
CIUDAD REAL

3. Moduloa

Askasibar Garate, Joseba
Azkue Arrizabalaga, Jeronimo
Astola Iruretagoiena, J.Mari
Martikorena Irazustabarrena, Josu
Vazquez De Luis, Mikel
Lagala Urkia, Fermin

Azkargorta Belotegi, L.Mari
López Losada, Felix
Nafarrate Arretxe, J.Ramon
Urrtxu Landeta, Julien
Usaola Amarika, J.Antonio
Basauri Pujana, Jose Ramón
Lopez Ruiz, Antxon
Peña Fernandez, Josu
Jauregi Arribillaga, Xabier
Balgación Bilbao, Jose Antonio
Bazeta Larruskain, Xabier
Ciriano Lazaro, Carlos
Cristobal Aznar, German
Gomez Fernandez, Jose
Larrinaga Zelaia, Jose Ramon
Santamaria Azaola, Felix
Zabalo Bilbao, Julien
Zengotitabengoa Txintxurreta, Bittor
Alaba Garcia, Sabino
Migex Garcia, Mikel
Perez Yalar, Martin
Sanchez Serrano, Angel
Gonzalez Mendizabal, J.Ramon
Lertxundi Barañano, Xabier
Arejolaleiba Madina, Jon
Barrondo Goiaga, Alberto
Basabe Larrinaga, Eduardo
Diaz De Heredia Saez De Arbulu, Josu
Agirre Mauleon, Edorta
Arbelegi Goenaga,
Bitoria Roma, Jon
Caballero Gomez, J.M.
Errandonea Arruti, Ander
Errazkin Zabaleta, Jose Martin
Ibañez Urteaga, P.Jose
Iriarte Iturrioz, Xabier

Irusta Urain, Ramon
Imaz Eizagirre, Eleuterio
Lallana Berlanga, Patxi
Otamendi Aunditegi, Antonio
Rodriguez Vazquez, Iñaki
Lapeña Kintana, Isidoro
Agirre Arin, Gerbasio
Etxebarrieta Arruabarrena, Iñaki
Segura Olaizola, Kike
Lopez de Munain, Jose Miguel
Etxegarai Gaztearena, Fernando
Etxebarria Cardenal, Juan
Etxabe Urrestrilla, Manu
Alberdi Zubizarreta, Mikel

4. Moduloa

Vidal Magallanes, Daniel
Betelu Ziganda, Jose Miguel
Aramio Egurrola, Aitor
Apaolaza Azkargorta, Martin
Alkalde Linares, Angel
Gauna Martinez, J.Angel
Hermosa Urra, Koldo
Otaegi Aretxabala, Luis Mari
Arakama Imaz, J.M.
Etxebarria Garaikoetxea, J.M.
Lluzia Gil, Xabier
Sagaseta Lazkano, Dionisio
Urkiola Lasa, Manu
Bolaña Alvarez, Jesus
Cuadrado Torre, Jose Luis
Diaz Lasagabaster, Fernando
Egiluz Sagastizabal, Iñaki
Etxebarria Garcia, Jesus Mari
Garcia Gaztelu, Jon
Gonzalez Merino, Donato
Oleaga Ojeda, Joseba
Rodriguez Landa, Alfredo
Uribarrena Otxoa, J.A.
Zabalo Bilbao, Luis Armando
Arzelai Iriarte, Felix
Ilundain Gurbindo, Xabier
Iparragirre Lukanbio, Jesus

Moreno Merino, Josu
Oloriz Urriza, Kepa
Zapata Solano, Mario
Gimon Sebastian, J.Manuel
Rodriguez Saez De Zaitegi, Cesar
Aginaga Santacruz, Faustino
Alkain Ipinazar, Fco.Javier
Azkarate Ramos, Iñaki
Alvarez Garcia, J.Angel
Barrena Gantxegi, Jose Mari
Biana Balda, Emiliano
Igarataundi Peñagarikano, Juan
Illarreta Casas, Agustin
Iradi Lizarazu, Juan Jose
Larrañaga Ziatzeta, J.Iñaki
Mujika Gonzalez, Bonifacio
Odriozola Agirre, Pello
Perez Diaz, Jose Maria
Ugarte Zinkunegi, J.Jose
Gerra Falkon, Mikel
Fernandez Argilea, Kepa
Fernandez Lopez, Saturnino
Gabirondo Agote, Juan Mari
Gil Gajate, Patxi
Godoy Martin, Kepa
Latasa Getaria, J.Miguel
Rezabal Zurutuza, Kepa
Mendiola Garcia, Mikel
Salbador Labat, Mikel
Urkiola Segurola, Alex
Gaztañaga Bidaurreta, J.Ignacio
Montes Olivenza, Angel
Aranburu Lete, Jose Mari
Zabaleta Elozegi, Juan Luis
Urizar Murgoitio, J. Gabriel
Letona Biteri, Enrike
Esnaola Lasa, Joxe

AMNISTIAREN ALDEKO BATZORDEAK

Idatz iezaiezu!!!

Ramon Maria Labaien, PNVko parlamentari eta zinegotzia

«PNV alderdia baino, mugimendu nazional bat da»

Aurreko legislaturan Donostiako alkate izan zen Ramon Maria Labaien tolosarra udaletxea uztekotan da. Zinegotzi izateari uko egin eta parlamentaritzari eutsiko dio. Azken urteotako Euskal Herriko politikaren mugimenduak gertutik jarraitu dituen 60 urtetako politikari honi nortasun handiko pertsona dela eta sasi-adierazpenetan aritzen den horietakoa ez dela nabari zaio. Horixe erakutsi digu.

ARGIA.— Zuk ETBren erditzea bertatik ezagutu zenuen. Erantzun al dio zuek espero zenutenari?

Ramon Maria Labaien.— ETB euskara babesteko egin zen, ez propaganda eta abar egiteko. Herri honen bataila ikastoletan irabazi zen eta horien osagarritzat jo genuen. Gure hizkuntza normalizatzeko, gaur egungo munduan behar diren sustraiak emateko eta behar duen prestijio berreskuratzeko pentsatua egin zen ETB proiektua; proiektu zehatza hain zuzen ere, eta ez baserriarrentzat, edota espainolentzat, jende alfabetatu eta, neurri handi batean, unibertsitarientzat, belaunaldi berriarentzat hitz batean.

Nik telebista euskalduna ikusten dut bakarrik; honela ez bada, ez dut harremanik telebista horrekin. Baina gauzak uste baino zailagoak gertatu dira, telebista bat egitea ez da hain erraz suertatu; momentu batean denak jenioak ginen konplejua zabaldu zen, ez gure inolako aukerarik izan baina aukera hori esku artean izan dugunean krisi antzeko bat gertatu zaigu, batez ere, komunikabideetan zabilatzatenok ongi ikusi duzue hori.

A.— Eta gaur egun zein filosofia-rekin funtzionatzen du Euskal Telebistak?

R.M.L.— Ez dakit zein filosofia dagoen baina gure alderdian eztabaida bat izan dugula esango dizut eta eusko

telebistak orain daraman bide honetatik alde egin eta hasierakora berriro itzuli behar duela argi ikusi dugu. Telebistak %100 euskalduna izan behar du. Eta euskara ez jakitearen tragedia duen abertzaleak ikas beza, Herri honetan amore eman duen jende gehiegi dago.

A.— Eta PSOEek telebistari buruz egin duen txostenaz zer diozu?

R.M.L.— Begira, PSOE hemen, euskara mailan, etsai da, eta beti izango da etsai. PSOEek badaki, eta guk baino hobeto gainera, euskararen garrantziak zein zama daukan, badaki errealtate politiko bat errealtate kultural baten ondorioz datorrela, eta badaki soberan, eta guk ere bai, gazteria euskaldun, alfabetatu eta unibertsitario bat lortuz gero zer datorren. Elebitasunaren proposamen hori gauza lotsagarri bat izan zen, Maturan egin zuen proposamen hori eta Maturaga bilinguea al da? Maturana 'bifidoa' da.

Nik ez dut inoiz elebitasunean sinetsi, hori 'kamelo' bat da. Hizkuntza bat beti dominantea da eta gure helburua euskara hizkuntza dominantea izatea da eta hizkuntza bat inpostau egiten da; ez baduzu inposatzen, agur. Sektore publikoarekin, neurri administratiboekin eta behar diren neurri koerzitibo guztiekin inposatu behar da.

A.— Ez dirudi horretarako inor prest dagoenik?

R.M.L.— Hurrengo pausu bat eman

«EA ez da PNV, ez da Herri Batasuna, zer arraio da?» galdatzen du Labaiek.

beharko da. Baina zera esan behar da: talde radikalek batzutan zerbitzu eskasa egin diotela euskarari, ez bait da ona euskara bronkarekin identifikatzea.

A.— Lehen aipatu duzu beti oñaztarrak eta ganboatarrak egon direla Herri honetan. PNV bitan zatitzera-koan zuk aukera bat egin zenuen. Zergatik aukeraketa hori?

R.M.L.— Ni beti izandu naiz PNVkoa. PNV izateko modu bat da, niri familia-tik datorkidana, eta ez nuen baserria utzi eta beste batera joateko beharrik ikusi.

A.— Zure ondoko gehinek halatsu egin zuten bada?

R.M.L.— Aizu, bakoitzak berea. XVIII. gizaldian ingeles historiadore bat-tek esan zuen zein zen Ingalterra eta Prusiaren arteko desberdintasuna: Ingalterra da herri bat ejerzito batekin eta Prusia ejerzito bat herri batekin. Nik beti pentsatu izan dut alderdi bat dela gizarte bat politiko batzurekin eta EA da politiko bat alderdi batekin; UPN bezala edo Suarez bezala. Gure Carlos Garaikoetxea lehendakariak bere patri-monio adierazpena egiterakoan 'pro-pietario de partido' jarriko zuen. Gurea alderdi bat da eta berea opzio pertsonal bat. Nik Garaikoetxea asko estimatzen dut baina kontua bada alderdi baten ja-be izatea eta zenbait kargu banatzea... Ez da PNV, ez da Herri Batasuna, zer arraio da?

“ ETak ezpata botatzen ez badu ere, zorroan sartu beharko luke ”

A.— Beren buruak sozialdemo-kratzat jotzen dituzte eta PNVk, berriez, demokristautzat. Horrek adierazten al du desberdintasun ideologikorik?

R.M.L.— Ideologia hori aipatzen dute baina PNV alderdi baino mugimendu nazional bat da, eta HBri berdin pasa-tzen zaio. Nik uste dut Euskal Herriari ez zaiola alderdi politikoaren ordua oraindik iritsi. Hala ere, PNVk demokra-ta-kristaia dela aipatzen du baina horrek ez gaitu PNVra edo HBra, adibi-dez, bultzatzen. Hauetara bihotzarekin joaten zara, ez buruarekin. Euskadiko Ezkerra beste kontu bat da.

A.— Nola ikusten dituzu EA eta al-derdien arteko elkar hizketak, el-karketa zurrumurruak...

R.M.L.— Alderdiaren atea irekiak

Estatutua martxan ipintzerakoan, Nafarroarekin nahaspilatu egin zirela aitortzen du tolosar honek.

daude etorri nahi duenarentzat baina Albisturrek gehiengorik ez duelako eta Pepe Cuerda Gasteizko diputazioan larri dabilelako, PNV ez da bizio horietan konplize izango.

EAr bi jende moeta joan zen, alder-di barnean sortu ziren iskanbilagatik eta, tristetu eta haserre joan zirenak, hau aitortu behar da; eta beste alde ba-tetik, aprobetxatuak, betikoak: eusko abertzaletasunarekin edo Herri honen-ganako maitasunarekin zerikusi gutxi dutenak. EAren eszioak emaitza onak emango ditu, abertzaleek PNVra berri-ro buelta egingo dutelako eta oportu-nistek han bertan jarraituko dutelako.

A.— Eta bi jende moeta horien ar-tean bultzagileak non kokatuko ze-nituzke?

R.M.L.— Bultzagileek beren teoria daukate eta ni ez naiz horretan sartuko.

Zeintzu dira orduan lehenengoz aipatu dituzunak eta oportunistak?

R.M.L.— Ez bultzagile, ez ezer. Gu jende xehea gara, militanteak, ez ideo-logoak. Gure belaunaldiak ia ia Euska-diko estatu bat ikusi zuen, guda-loste eta guzti. Iparraldera pasa eta frantses hezi-keta ezagutu genuen, heziketa honen transposizioa Euskadira ekarriz, Patxi noiz hilgo pentsatzen genuen, berri-ro euskal estatu bat sortzeko.

A.— Eta noizko ikusten duzue?

R.M.L.— Ez dakit, baina bizi eta hazi amets horretan egin gara eta horrek to-nu bat eman digu eta hori ez digu gal-duko. Txillardegi eta ni talde berekoak

ginen, eta nik uste gu dut bion ametsak berdinak direla, bakoitzak bere bidetik gizon libreak bait gara, ez ardiak. Ori-xek esan zuen euskaldunak ez ginela artalde, burubeltx baizik. Azken finean, bakoitzak bere bidea hartu arren, funt-sezko ideietan igual-igualak gara.

A.— Aljerrekoa ere hortxe dago. Nola dakusazu hori?

R.M.L.— Lehen ere esan dut Herri honetan errealtate kultural bat sendotzen ari dela, eta ikastoletan, ez dakit, 150.000 haur egongo da honez gero, etorkizuna hor dago. Herri bati denbo-ra eman behar zaio, horregatik Aljerre-koa nola bukatzen den ikusi beharko dugu.

Borroka armatua hor dago, baina erromatarrek ordurako bazioten: 'obe-dezitu biezaiote armek botere zibilari', eta ez aldredez.

A.— Zu nahiko estrategia bazara.

R.M.L.— Bai, historiadore militarra naiz. Aljerrekoan gauza garbi bat dago: inork ez daki zer negoziatziotan ari di-ren, gobernu espainiarrak onartuko duen negoziaketa politikoa izatea ala ez. Galdera horiek airean dabilztan bi-tartean, prebisio gutxi egin daiteke.

Euskal Herrian kideatasunaren zentzu handia dugu eta gutxitan aitortzen ditu-gu norberaren pekatuak; pekatu horiek batzutan PNVrenak dira eta beste bat-zuetan armekin dabilztanzenak. Nik be-deren ez dut armaren bidea aukeratu eta ETak ezpata botatzen ez badu ere, zorroan sartu beharko luke.

A.— Eta horren truke?

R.M.L.— Nik zenbait gobernuren esperientzia izan dut, eta gure belaunaldiarentzat ez dut uste estatutuaren aplikazioa dagoen bezala broma denik. Nafarroakoa nola konpondu? Nire eritziz, gu denok, fede onean, nahaspilatu egin ginen eta orain pausuz pausu joan beharko dugu.

A.— Urte hauetan zenbait aukera egin behar izan dira. Une honetan ere, aukera baten aurrean gaudela dirudi.

R.M.L.— Ikusiko dugu. Negoziaziake-ta horiek noren izenean diren... Ni ez naiz Eugenio Etxebersten pertsona ordezkatua sentitzen, eta Ardanzarenean bai. Gustatuko zait Ardanza ala ez, baina ordezkatua sentitzen naiz.

Aljerren zerbait lortzen badute, lortua izango da. Gauzak garbi esateko: Eugenio ordezkatzen duen taldeak presoetaz eta abarretaz zenbait klausula lortzen badu, eta gero negoziaketa politiko baten epeak markatu eta eusko talde abertzaleei gonbidaketa bat ematen badie negoziaketa horretan partaide izateko, nik ez dakit zer gertatuko den, baina urrun da. Euskaldun guztiok usaindu dugu aspaldidanik helburua hori dela, eta hau maniobra bat dela ere

“ Ez dut uste Ertzantzari fuero zibila ematerakoan asmatu dugunik ”

bai. Baina nik ez dut nahi Herri honen etorkizuna odolean finkatzea, hori gero ordaindu egiten da. Hala ere, kontraesan batean bizi gara, eta hau onartzen ez duena ez da gure taldekoa, ez da gure kastakoa.

A.— Ertzantza gaiari helduz, ez dirudi sinatutako akordioa gauza handirik denik.

R.M.L.— Badakit alderdiaren eritzia ez dela, baina nik neurea emango dizut: ertzantza da, azken finean jendarmeri bat eta Europan jendarmeriak gorputz militarrek dira. Ez dut uste Ertzantzari fuero zibila ematerakoan asmatu dugunik; guardia zibilaren ordezkari Euskal Herrian egoteko, fuero militarra duen beste gorputz bat behar dugu.

A.— Euskalduna?

R.M.L.— Euskalduna baina fuero militarrekin. Nik koroak, erregeak... sinbolismo hori onartzen dut, baina fuero militarrekin; hor ez dago bromarik. Armak ematen zaizkion jendea erresponblea da armak eman dizkion herriaren aurrean. Eta armak badituzu fuero militarrek zuretzat. Eta fuero militarra 'consejo de guerra' da.

A.— Orain aipatzen den polizien arteko kolaborazioa eta, orain arte ez bezala, 'enfrentamenduak' gerta daitezke, ezta?

R.M.L.— Hor bakoitzak bere ardurak bete beharko ditu. ETA dagoelako ez nioke euskal jendarmeria bati ezezkua emango.

Ertzantzak bilakaera bat izango du: udaltzain bezala eta jendarmeria bezala. Herri honetan ez gara aingeruak, giza-semeak gara.

A.— Gertutik jarraituko zenuen Gipuzkoako EAn gertatzen ari dena.

R.M.L.— Markel nire laguna da eta Garaikoetxearen argiarekin diztiratu diren abertzale zahar horietakoa da; Al-bistur, ordea, oportunista bat da, Montejurra txoria.

A.— Badirudi Markel lekuz mugitu nahi dutela.

R.M.L.— Jakina! Markel borrokalaria da. Horrek esan nahi du arrazoia oportunismo hutsa denean ezin dela mugimendu abertzale bat sortu eta benetako abertzaleak hor barruan ikusten ari direnarekin konforme ez daudela garbi dago. Eta jende hau nora joango den galdetzen badidazu, benetako abertzaleak berriro bueltatuko direla uste dut. Carlos Garaikoetxea jaunak, lehendakaria niretzat, nire estima beti izango du: Carlos du izena eta Carlos V.ak gerra galdu zuen Bilbo ez zuelako harri-patu, baita ere VII.ak.

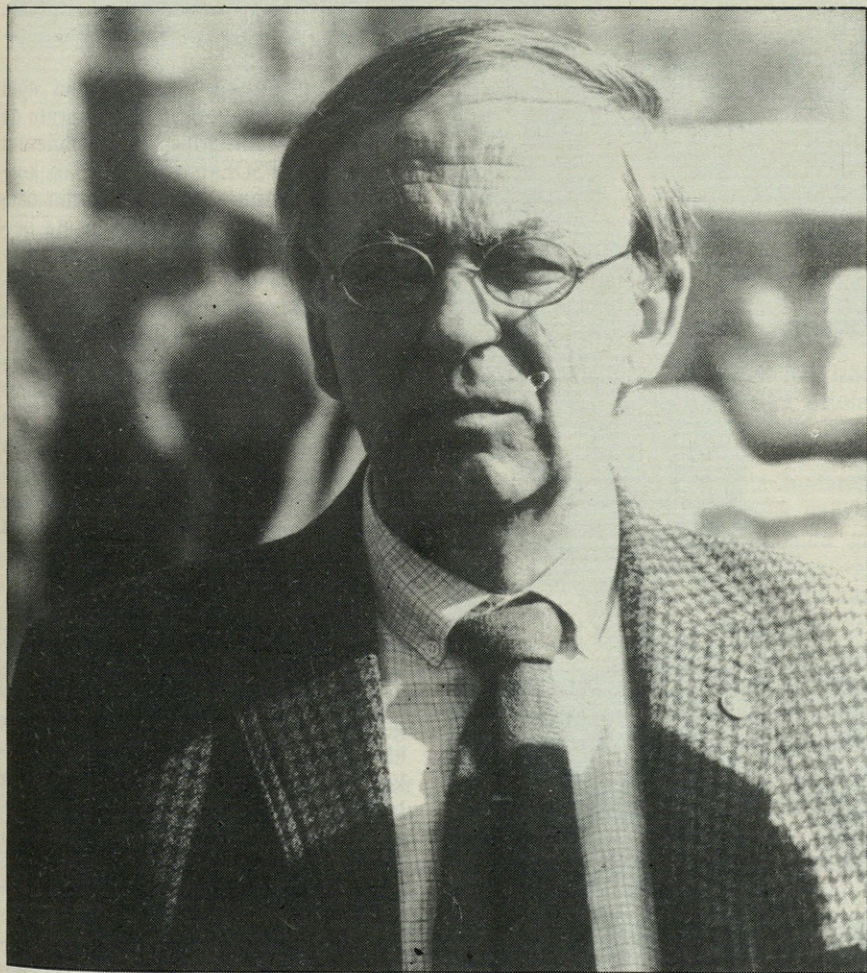
A.— Beraz, Carlos Garaikoetxea galtzaile izateko jaio al zen?

R.M.L.— Ez dakit, baina sinbolismo hori hortxe dago.

A.— Armen bidean ez duzula sinesten-eta, ez al zaizu kontresanik sortzen arma fabrika batean lan egiterakoan?

R.M.L.— Ez. Euskal Herriko egitura industrialak armak fabrikatzeko izugarritzko gaitasuna dauka, eta armak betidanik fabrikatu izan ditugu. Gainera, guk ez baditugu egiten, beste norbaitek egingo ditu eta altzairuaren teknologia-tik titanioaren teknologiara pasatzea suposa dezake, industria honek teknologia berria bait dakar berarekin. Hemen ez dago aingerutxoentzat lekurik.

N. ARRASTOA
J. MOLLARRI

«Euskara ez jakitearen tragedia duen abertzaleak ikas beza, Herri honetan amore eman duen jende gehiegi dago».

Aljerian hizketan hastearekin Konstituzioaren kontsentsua dilindan

Aljeriako mahaiari hilabete barru helduko zaion bukaeraz pesimista samar izateko adierazten zaio euskaldunari alde batetik baino gehiagotatik. Madrildik behin eta berriz errepikatzen da edozertaz hitzegin bai baina negoziatu ezer ez dela negoziatuko; edozein itxaropen zaku beltzera botatzeko modukoa. Herri Batasunako buruzagiak berriz bukaera gaizto baten posibilitate erreala ari zaizkigu abisoka. Baina bitartean, euskal politikaren ardatzetan aldaketa galantak gertatu dira, eta aspaldi honetan eztabaidatzen zirenak atera dira plazara.

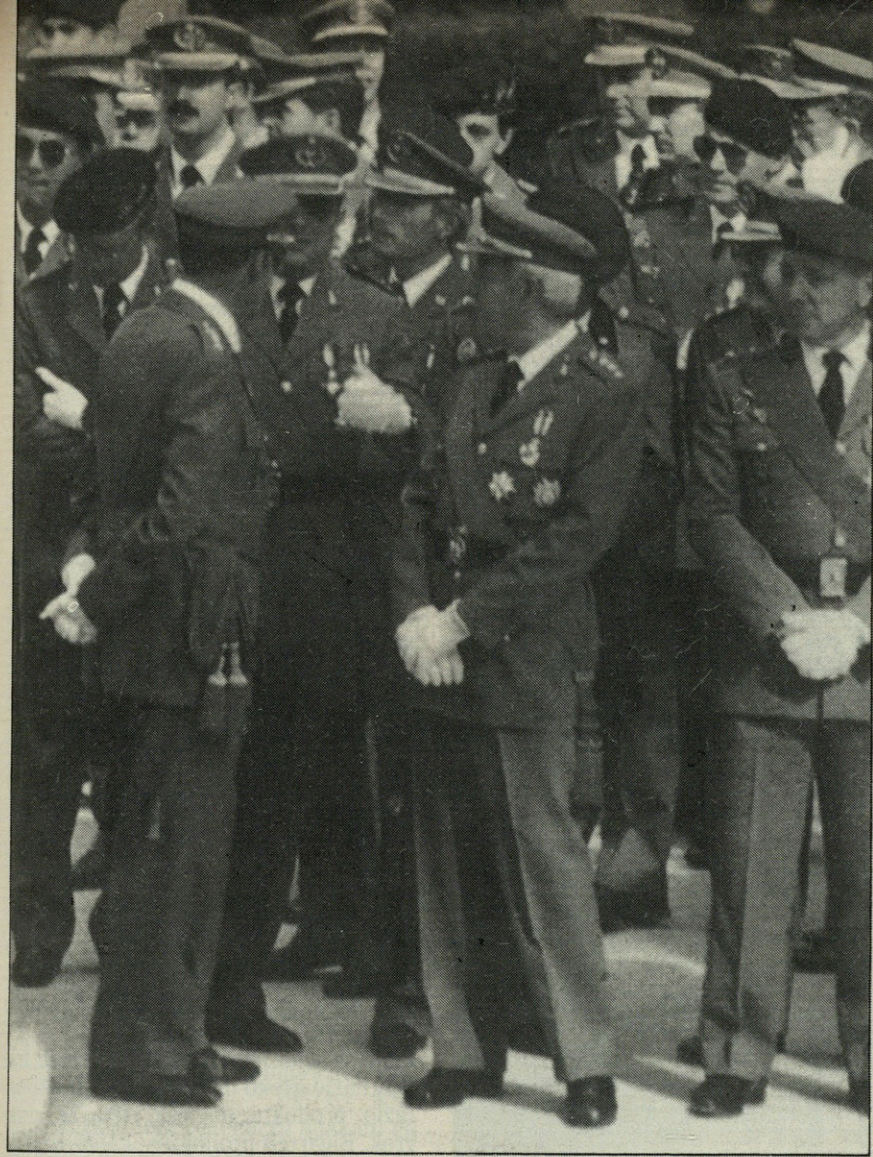
Fragaren ustez, autodeterminazioa edota Nafarroan 'Euskadin integratzea' posible bezala jotzeak konstituzio garaiko hitzarmena haustea ekarriko luke.

Ez da erreza jakitea zer izan den negu atipiko honetan giro politikoa aldatu duena, Aljerreko mahaia, hartatik atera zitezkeenaz sortu diren espektatiba berriak, ala ETaren tregoa bera. ETak azken komunikatuan KAS alternatiba kasik aipatu ere egiten ez zuela idatzi zen. Eta egunotan alternatiba horretako hiru puntu zentralak dira prentsako orriak betetzen dituztenak: Hego Euskal Herriaren egituraketa politikoa berria —nafarren artean giroa gaiztoagotzeko «Nafarroaren integrazioa» deitzen dutena—, Autodeterminazio eskubidea eta polizi indar espainiarren joatea.

Hitz egiteagatik denetaz hitz egin daitekeela dirudi, eta hala argitaratu da prentsan —Madrilgo «El Independiente» astekarian, PSOEko ezker sailak kontrolatzen duena— Hego Euskadin dauken indar militar espainiarren eta bertako agintari autonomoen arteko pertsonaje berri bat sortzearen posibilitatea. CESID zerbitzu sekretu militar espainiarra Aljerreko elkarrizketak «impermeabilizatzeko» egiten ari den lana aztertzen zuen kronikaren alboan ematen zen kargu berriaren albistea, eta justu CESIDek nahi duena iragazi duela pentsatuko du batek baino gehiagok. Posibilitatea aipatze hutsa ere aurrerapena da, ordea, Euskal Herrian azken urteotan bizi genuen blokatze egoeran.

Fragaren mehatxu esanguratsua

Aldaketa posible —nahiz eta oraingo ez oso probableen— aipatze hutsak efekteak sortu ditu, eta azken egunetako gertakizun politikoen artean Fraga Iribarneren eta bere inguruko ahoeetatik atera diren eritziak azpimarratu behar dira. Zorrotza izan da PP zahar-berriko nagusia: Autodeterminazioa edo eta Nafarroa «Euskadin integratzea» posible bezala jotzeak Konstituzio garaiko hitzarmena haustea ekarriko luke. Ezin esan gehiago hitz urriagotan.

CESID zerbitzu sekretu militar espainiarra lanean ari dela zalantza gutxi dago.

Intsinuazioz betetako hitzak dira. Kotsentsu konstituzionala irmoen agertu zen gertakizuna gogoraerazten dute, orain dela zortzi urteko Otsailaren 23 hura. Fragak «Gobernua holakorik egiten ari ez dela ongi dakit, baina esan beharra dago» zioen bitartean gure artetik Julen Guimonek polizia eta guardia civil espainiarrak hemendik bidali nahi direla salatu du eta.

Fragaren eta eskuinaren aldetik posizioak hartzea izan da, argi eta garbi. Ertzantzari dagokionez, politikari ezberdinek salatu dute Euskaditik akordio berrian gauza berri gutxi dagoela. Eusko Alkartasuna ez da horretan atzera geratu: «Gernikako Estatutoaren 17. Atalean esaten dena hitz potoloagoz baina ezer zehaztu gabe errepikatzen da, ez dago batere aurrerapenik». Hasiako titular handien ondoren ia mundu guztiak aitortu du gehiago izan dela publizitate operazio bat Juanito Lasaren garaipen erreala baino. Ez da ukatu behar, hala ere, PNVk helburu zehatz bat zuela guzti honekin: ertzainen despiegea desblokatu eta ondorengo Segu-

ritate Batzorde batera atzeratzea arazoa.

Operazio horrek bere prezioa izan du jeltxideentzako, eta Luis Mari Retolazaren konfidantzazko hiru gizonen hondamendia izan da hori. Gipuzkoa eta Bizkaiko zuzendariek, eta Zumarraigako sarjento nagusiak larrutik pagatu dute. Gutxi azpimarratu dira, baina, gizon horiek beren buruez esandakoak: «Ni EAJren gizon bat naiz», «Jeltxide naizelako aritu naiz kargu horretan». Ertzantza zein neurritaraino alderdi bati lotuta sortu den erakutsi dute.

Nafarroa, tirabira guztien arragoa

Nafarroari buruz gehiago idatzi da azken asteotan azken urteotan baino. Euskadi Ta Askatasunak bide dauka horren errua. Nahi gabe ere Fraga Iribarne gai horretan beldur izateko motiborik ez dela falta agertzen da alde guztietatik. Unión del Pueblo Navarro alderdiko gorabeherak izan dira aurrena,

Alli eta Sanzek alderdi barruan puska baterako errezeloak biztu dituztelarik.

Baina batik bat PSOeko buruzagiez mesfidatzen da, eta Urralburu lehendakariari «Nafarroa eta Euskadi bat egiteko oztupo nagusia nazionalismo euskalduna da, independentismoa» atera zaiotzan, ondoren «bake garaian Euskadirekiko harremanak sakonduko ditugu» eransteko, navarrismoaren defentsa ahulegia irudituko zitzaion. Sozialistek, azken finean, lehen beren eritzia aldatu bazuten berriro ere alda lezaketek.

Eta Autodeterminazioa da etengabe jorratzen den eta itxura denez jorratuko den beste gaia. Inkestak batetik, «Diario 16»ena adibidez, seguruenik jarraipen gehiago izango duena. Kanpaina politikoa bestetik, hemendik hasi eta udaberrian zehar mamituko direnak. Abertzaleen arteko eztabaida interesgarri bat ikusteko atarian gaude.

Azterketa eta produzio teorikoen munduan emango da autodeterminazioaren hirugarren frontea. Jadanik martxan dago fronte hori, eta «El País»eko editorialei eta prentsako eritzi orriei material teoriko lodiagoak ere erantsi zaizkie. Herri Batasunak berea prestatua omen du, baina PSOE eta Euskadiko Ezkerreko zenbait pertsonalitateen babesean argitaratzen den «Cuadernos de Alzate»ren 10. zenbakia gogor ekin dio gaiari. Eztabaida ederren batzuk ikusi ahal izanen ditugu «ezkerraren mundua» deitzen den horretan, aspaldiko partez.

Aberri Egunari begira

Proposamenak, kalkuluak, reintertzio eskaintzak —azkena Legrand jule ospetsuak egin duena, ETak armak uztearen truke—, kontaktoak... Eta Aberri Egunari begira asteak aurrera doazela. Tregoa garaian polizia espainiarra bere egitura berritzen ari dela abisatzen zaigu, Iruna Baniandres komisario fama-tua ekarriz eta operazio antiterroristetarako komisario bereziak ekarriz.

Kalkulu horietatik urruti ez dabil Eusko Alkartasunako barne-zurrumbiloen giltza ere. Datozen hilabeteetan datorkeenari buruzko eritzi ezberdinen arabera presa handiagoa edo txikiagoa somatzen bait dute EAko kideek garai bateko sozio jeltxideekin berriz tratura iristeko. Abertzaleen artean dauden bi poloen artean —PNV eta HBren artean— hirugarren bide bat posible ote den da galdera, eta Aberri Eguna bi-tartean argitasun gehiago izanen dugu, Autodeterminazioan kanpaina tartean dela.

INÁKI ZUBIONDO

Zorra ordaintzeko nekez ematen du petrolioak

Mexicok galdu duen prosperidadea Bushek kudeatuko du

Cuauhtemoc-en inguruan oso ezkerlarde heterogeneoa bildu da.

Latinoa deitzen den Amerikan salbuespena izan da sei-zazpi hamarkadaz Mexico: ez estatu kolperik, ez halako gatazka armaturik ere. Ordea, demokrazia eredu nolabaiteko bat izan den hura atzera samar gelditu da hondar urte gutxiotan. Tentsioak pilatu dira barnekaldean, kanpoarekiko zorra emendatu zaie... Bide gurutze batean dela Mexico, ziurtatzen du zenbait soegile zorrotzek.

Petrolioaren prezioen hamarkada honen hasieratiko beherakada larriarekin hasi ziren benetako problemak. Bost urtetan %60an jeitsi zen petrolioaren balioa nazioarteko merkatuan —eta esportazio produktu nagusia dute mexicarrak. Bigarren produktua, kafea ere nahikoa jeitsi da, eta gaineratiko esportaketan %34ko altxaera ez da izan askia balantza negatiboa kontrapisatzeko.

Datu alarmagarri horiei langilegoari dagozkionak gehi diezaizkiekegu. Bost milioi lagun lanik gabe dabil Mexicon. 1988an bakarrik 600.000 lagunek galdu zutelarik enplegua —eta, lana dutenentzako, soldaten balio erreala %25 bat jeitsi da urte berortan, hala esanda behintzat *Confederación de Trabajadores de México* (CTM) sindikata nagusitik.

La Quinaren kasua

Beste sindikata batekoa, petrolioaren sindikatakoa hain zuzen ere, Joaquín Hernández dugu, 'La Quina' bezala ezagunagoa eta urtaril honetan 200 ametrailadora zeuzkalarik etxean atxilotu zutena. La Quinaren kasuak Mexicok nola funtzionatzen duenaz argi piskat bat ematen du. López Portillo presidenteari —eta lehenago, José Echeverríaekin ere— lortu zuen gizon honek sindikata petroleroak Pemex konpainia nazionalak egin kontrato guztietatik hainbateko bat bereganatzea.

La Quinak, gobernu mexicarraren arabera, Estatu Batuetako banketan

3.200 milioi dolar zeuzkan metaturik —hor nonbait Pemex-en aurrekontu to-talaren erdia. Itxura denez, La Quinak CTMren kontrola eskuratu gura zuen, eta bai bere gizonak gobernuan ipini, indar posizio batean.

Dena den, gauzak ez dira zeharo agitu, eta egia baldin bada La Quina, zeinaren atxiloteta hasiera batean Cuauhtemoc Cárdenasek berak kritikatu zuen, hondarrean nahiko bakarrik gertatu dela, orobat egia da lider honek eta bere-tarrek (beste hamasei buruzagi sartu di-tuzte zulora) zeukanaren gisako egitura, aparato eta montajeak badirela, bat bai-no gehiago, Mexico guztian, eta ez sin-dikatetan soilik. Gubernukide batek ere deklaratu berri du, operazio hau «*aitza-ki legal*» bat izan dela sindikataren bote-re izugarria deuseztatzeko.

Mehatxu gogorrek estutzen dute PRI-ko gobernu. Amaitu da aldi bateko la-saitasun erabatekoa. Ihazko uztailako hauteskundeetan patxadan goberna-tzea baimentzen zion kongresuko ge-hiengoa galdu egin bait zuen. Estatu Batuek berbaiezatu duten euskarriari esker bakarrik hartzen ahalko du puska batez arnasa.

EEBBen ikuspegia

Estatubatuarrek drogaren aurkako borrokan kolaborazio falta leporatu diote Mexicori, eta Ertamerikari buruz-ko jarrera batzuk ere kritikatu izan di-tuzte, baina batez ere inmigratioari jar-ri nahi diote freno. 1987ko Simp-son-Rodino legea mehatxu bilakatu da EEBBetara 1982tik hona pasa eta orain-dik ilegal bizi diren bi-hiru milioi mexi-carrentzat. Lehengo urtean eta Tijuana-tik goiti dagoen Otay-ko pausubidean barrena, 1.200.000 lagun pasatu zen le-gez kanpo, horietatik herena bakarrik atxeman zutelarik mugazainek. Horre-gatik, alderdi horretan luebaki bat para-tzeko asmotan omen dabilta iparrame-rikarrak, datozen urteetan 300 kilome-trotara luzatuko litzatekeena, parte ba-tzutan zazpi metro altuerako murrelaiz tartekatuta.

Neurri horiek direla eta kontrako ahotsak altxatu dira Mexican, eta batez ere kezka zabaldu da mugaz beheiti ze-ren eta dagoen krisiarekin letorkeen jende multzo izugarria asimilatzeke gai-tasunik ez bait luke Estatuak izango. Mexicoren ahalegina besterik izan dai-teke, esan nahi baita, EEBBetako 10 milioi mexicarrak han gera daitezen, eta bertan sendotu eta presio talde gisa indartu. Dena den auzo handiari begira ezer egiteko orain ahalmen eskasa du-ke Salinas de Gortarik.

Mexicoren kinka, bestalde, Iparralde-tik ere ikusten da kontuz. 1988ko uztai-leko 'New York Times'ek bere gober-nuari aurpegiratzen zion «*Mexicori bere zorra gaindi dezan behin ere ez diolako*

aski finantzi laguntzarik eman». «*De-mokrazia batean —zioen egunkariak—, hiritarrei sakrifika daitezen behin eta berriro eskatzea suizidantea da politi-koki. Washingtonek erruki [sic] gehiago behar du erakutsi, Mexican demokrazia eta merkatu libredun kapitalismoa nahi baldin baditu*». Hari beretik 'Washing-ton Post'ek, hilabete berean: «*Salinasek oso arazo larri batzuri egiten dio aurre, eta guztiz Washingtonen interesekoa da hari laguntzen ahalegintzea*». Hitz ba-tez: Bushek Mexico prospero bat nahi du.

George Bush eta Salinas de Gortari.

Herri zauritu bat

Joan den azaroaren 22an Bush eta Salinas entrebistatu ziren eta mexicarra oso esperantzatsu mintzo zen ondoren. Washingtonek eman egingo dio Mexi-coko gobernuari honek behar duen la-guntza. Askok behar ordea. De la Ma-dridd, aurreko presidentea boterera iritsi zelarik, 80.000 milioi dolar zor zituen Estatuak. 80.000 milioi dolar pagatu du-te prezski bere presidentzialdiko sei urtetan; baina 108.000 milioitako zorra dauka Mexicok orain. Ederki lotuta da-go. Heldu den hiru urtetan, 48.000 mi-lioi ordaindu behar du, eta xifra hori heldu den bost urtetan petrolio esporta-kekin jasoko duen dirutzari ere bada-gokio. Geroago eta gehiagoko menpe-kotasuna. Itomena gizartean. Egun «*he-rrri zauritu eta eszeptiko*» bat dela defi-nitu du 'Proceso' aldizkariak.

Urre beltzaren urte on haietan beste-rik zen. 1938an nazionalizatu zuten pe-trolio. Estatuak «inportaketan sustitu-zio» eredu bati ekin zion: atzerriko ka-pital eta produktuei itxi mugak, eta sail guztietako bertako industriak bultzatu.

Gauzak ondo zihoazen, bestalde Nazio Batuen Erakundearen Latinoamerikara-ko ekonomi batzordeak markaturiko «debelopamendu kapitalista autono-mo»aren lerroak segitzen zituen. Popu-lazio aktiboa hazten zena baino erritmo biziagoz sortzen ziren lanpostuak, Esta-tuaren motore-rolak mobilitate soziala ziurtatzen zuen eta hiritartzeko masiboak sortzen zituen tentsioak apaldu egiten zituen. Sistema honen kontraesanak krisiak lehertarazi zituen. 1985etik aitzin agiriki egin da merkatu ekono-miaren aldeko hautua, kanpora zabal-dua.

Testuinguru horretan hasi ziren poli-tikan ere gauzak bestelakutzen. *Partido de la Revolución Institucionalizada* bar-nean, 1986an, Porfirio Muñoz eta Cuauhtemoc Cárdenasek lideratzen zu-ten korrante progresista bat nabarmen-du zen: aukera neoliberal haien eta ekonomiaren parte baten desnacionali-zatzearen kontra, hain zuzen ere. Parti-du barruko demokrazia faltaz ere kexa-tzen ziren. De la Madridek behatzaz Sa-linas de Gortari izendatu zuelarik bere ondorengo, Muñoz eta Cárdenas kan-poan suertatu ziren. Ezkerraldeko for-mazio batzurekin bat eginez, FDN (*Frente Democrático Nacional*) sortu zu-ten, eta Cuauhtemoc presidentegai ipi-ni. 1988ko bozketetan, %31a lortu zuen, eta Distrito Federalean (hiribu-ruan) nagusi atera zen. Nolanahi ere, eta hauteskunderen garbitasunik eza oso salatua izan bada ere, *de facto*, Sa-linas da Mexicoko buru. Baina orduarte-ko beste inoizko hauteskundeetan bai-no %20an boto gutxiagok. «*Pluralismo demokratiko*»az hitzegin beharra du, «1910.eko iraultzatik sortu proiektua modernizatu» beharraz.

Oso margen estua

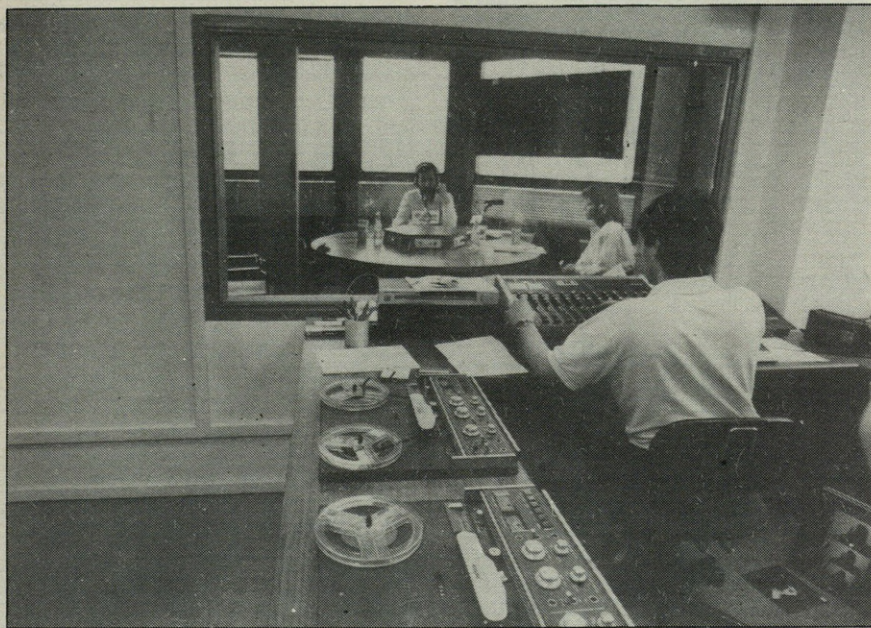
Barnean ustelkeria ospetsuaz gain hilketa politikoek eta masakreek mar-katu badute PRIren zeregina, kanpoan nahiko paper aurrerakoia jokatu izan du: Cubarekin harremanak, Pinochete-kin hautsi, Contadora barruan... Alaba-na, Ertamerikatik badirudi distantziak hartzen hasita dagoela («*han ez dugu deus irabaztekorik*», esan du maila altu-ko funtzionari batek), eta aldiz Japon eta Asiako beste zenbait estaturekin tratatu gehiago dauka. Desarmearen al-deko eta proba nuklearren kontrako nazioarteko batzordean izan du eragi-nik (Argentina, India, Tanzania, Grezia eta Suedia dira batzorde horretako gai-nerako partaideak), baina orohar eza-gutu behar da Estatu Batuekiko manio-bra margen oso estua duela, lehen bai-no zerratuagoa dudarik gabe.

PABLO SASTRE

Irrati publiko eta pribatuen arteko istiluak gerta daitezke

Haize berriak uhin mudulatuentzat

Otsailaren 10ean Madrilgo gobernuak Frekuentzia Modulatuaren Irrati Hedapenaren Plangintza Nazionala onartu zuen dekretu lege baten bidez. Honela, Telekomunikazioak Ordenatzeko Legeak esaten zuena bete da frekuentzia honi dagokionez.

Uhinak legeztatu eta airea kontrolatzea, frekuentzia modulatuak hartu duen indarraren adierazgarri.

Plangintza honek lau irrati eredu ezberdin biltzen ditu: Estatuaren menpean dagoen irrati hedapena, komunitate autonomoetako erakunde publikoek kudeaturikoak, udal irratiak eta zeharkako kudeaketa edo pribatua.

Lege dekretu honek orain arte legez kanpo dauden irrati batzuen funtzionamendua arautuko du, norberak zein bandan emititu ahal izango duen ezarri. Javier Nadal, Madrilgo gobernuko Telekomunikazioetako zuzendari nagusiak,

iazko Martxoan esan zuen plangintza hau ezarri baino lehen lizentziarik gabeko irrati guztiak itxi behar zirela, eta espektroa hutsik utzi ondoren hasiko zela banaketa.

Estatu osoan dauden 1.230 emandegietako 690 baino ez dira legalak (ez dute lizentziarik). Orain, lege dekretu hau dela eta, zenbait lehiaketa publikoren bidez nahi dutenek baimena eska dezakete, bestela emititzeari uztera behartuta izango omen dira. Dirudienez,

“Lege dekretu honek orain arte legez kanpo dauden irrati batzuen funtzionamendua arautuko du, norberak zein bandatan emititu ahal izango duen ezarri**”**

eta Nadal-ek Martxoan esandakoa kontutan hartzen badugu, dekretu berri hau indarrean ezarri bezain laster isun gogorragoak izan daitezke legetik kanpo funtzionamenduan jarraituko dutenentzat. Falta grabe batengatik isuna 20 mila pezetakoa bazen ere, orain 10 milioi pezetatara hel daiteke, eta sekula baimenik ez lortzeko zigorra ere ezarriko omen zaio irratiari.

Irrati publikoen alde

Irrati pribatuek adierazi dutenez plangintza hau irrati publikoen alde agertzen da, eta hauek izango dira frekuentzia gehienak jasoko dituztenak. Irrati hedapen pribatuaren elkartean azaldu duenez, plangintza honen arabera emandegi publikoak pribatuak baino bikoitzak izango dira, hau da, 1.500 pu-

blikori 725 emandegi pribatu dagozkie.

Emisio indarrari buruz aipatzen dute, lehenengo kasuan 7.100 kilovatioetan handituko diren bitartean, pribatuei dagokienez igoera 1.330 kilovatiotakoa izango dela. Baita publikoen kasuan antenak altuagoak izango direla azaltzen dute, hedapen eremua azkoz handiagoa izanik. Irrati pribatuen elkarteak hedapen ertainak irrati publikoen alde 5tik lerako proportzioa mantenduko duela dio.

Era berean irrati librean ustez lege dekretu honek ez du egokituko irratiaren erabilera soziala, kate handikoen aldekoa bait da, eta indar gutxiagokoak desagertzera behartzen ditu. Baita komunitate autonomo bakoitzak banaketa egin ondoren irrati txiki hauen kontrako ekintzak egin ditzake, beste emandegiak bere bandan sartzen direlako salaketa dela medio. Orduan ez dirudi adierazpen askatasuna errespeta-tzen denik.

23 Frekuentzia berri

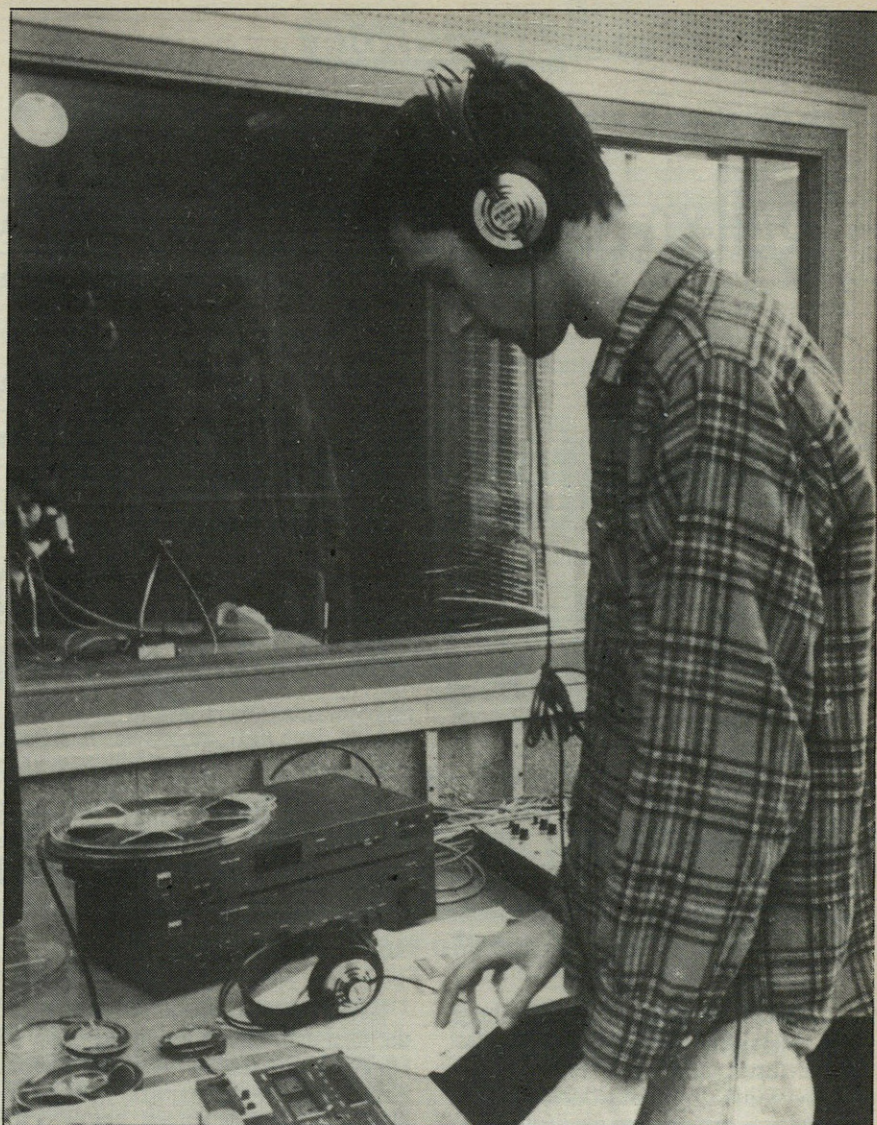
Estatuko gobernuak 23 frekuentzia berri eman dizkio Euskadiri, hauetako 16 Gasteizko Jaurilaritzaren eskuetan egongo dira eta beste 7 Nafarroko gobernuarenetan, beraz lehenengoak 34 frekuentzia kontrolatzen ditu orain eta bigarrenak 14, bi komunitate autonomo hauetako legebiltzarrek banden banaketa zehaztuko dutelarik. Erizpideak publikoen aldekoak ere izango direla pentsa daiteke, hau dela eta irrati moeta hauek frekuentzia hoberenak eskuratu dituztela susmatzen dute pribatuek.

Era berean Eusko Jaurilaritzak euskal kulturak eta euskara bultzatzea helburu izango duten irrati lehentasuna eman-goa omen die, baita gobernuak berak zuzenean kontrolatzen dituen kateak, Eusko Irratiak alegia, banda onenak izango ditu.

Udal irratiak

Onartu berria dagoen dekretu lege honetan udal irratiak aipatzen dira eta hauek legeztatze bidea ireki da. Baimena eskuratzeko zenbait baldintza bete behar dute irratiak, teknikaren alde-tik batik bat. Banda frenkuentzia 107,0tik 107,9rako tartean kokatu behar da eta emititzeko indarra biztanle-goaren arabera ezarri beharko da; 50.000 biztanle baino gehiagoko hiritan 500 watiokoa izango da, 150 watiokoa 10-50.000 hiritar dituzten udaletan eta 50 watio 10.000 baino gutxiago bizi diren tokietan.

Hauetaz aparte beste baldintza batzu eman behar dira, udal plenoak irrati onartzea eta honen helburua aberastea ez izatea. Irratia udal politikaren tresna izan behar da, orduan erabilera soziala izilegi da. Gure komunmitateari dago-

Irrati erabilera soziala baztertu du Madrilek, handiak inposatzeko aukera jarri eta txikiak desagertzera behartuz.

kionez euskal kultura eta hezkuntza bultzatzea baimenak emateko orduan kontutan hartzen diren beste ezaugarri bi dira. Guzti hau komunikabide hauen estatuetan horrela agertu behar da (nahiz eta praktikan ez bete).

Funtzionamendu erregimenak

Baskongadetako komunitateari dagokionez 1986. urtearen bukaeran eta 87aren hasieran udalek lizentziak eskatzeko lehiaketa publikoa zabaldu zuen Jaurilaritzak. Hogeitalau erakunde munizipalek eskatu zuten irrati bat eratze-ko baimena, hamairu Bizkaian, zazpi Gipuzkoan eta lau Araban.

Hauez gain, beste hiru udalek horrelako proiektu bat aurrera eramateko proiektuak dituzte, baimenik oraindik eskatu ez arren: Irungoak, aurreproiektu bat eginda, Zornotzakoak, irrati tailer bat duena eta Barakaldokoak, azken herri honetan bi irrati daude eta ez dira munizipalak.

Lau funtzionamendu erregimen izan daitezke: erakunde publiko baten bidez, Kataluinakoa alegia, elkarte anoni-mo laborala bezala edota udal-sail baten menpean egotea. Une honetan baldintza guztiak bete dituen udal irrati bakarra dago, Getxokoa, udalak berak zuzenduta.

Udal irratiaren koordinadora estatala FMko dekretu honen kontra azaldu da, beronetan ez bait da kontutan hartzen irrati hauek dirurik jasotzeko aukera edo biderik. Hauek publizitate lokala edo instituzionala sartzea eta diru laguntzak izatea eskatzen dute.

Beste aldetik, eta komunikabide hauen kontrolari dagokionez dekretuan aldaketa bat sartzea lortu dute, hau da, estatu edo komunitate automoetako lege biltzarrek kontrolatu beharrean, udalak berak bereganatu dezan ple-noen bidez.

A.GUTIERREZ

Migeltxo Saralegik marka berria pronto

200 kilotako harria esku batez jasotzeko bidean

21 bat urtetako gaztea dugu Saralegi. Leitzar gazte indartsua. Orain, harrijasotzean marka berri bat lortzeak ematen duen ilusioaz, 200 kilotako harria esku batekin jasotzea jarri dio bere buruari helburu. Eta bihar, harri hori jasoko duenean, 205 kilotakoarekin saiaturiko da, beti desfioan, eta beti lanean aurreko marka gainditzekotan.

Gaztarotik datorkio Saralegiri herri kirol zaletasuna, familian bizi izan bait du zaletasun hori, ia-ia esan daiteke amaren tititik zurrupatu duela. «*Ni baserri batean bizi nintzen eta nire anaiak aizkolariak ziren, aitzak festetarako exhibizioak antolatzen zituen eta niri aizkora asko gustatzen ez zitzaidanez, beharbada nik ez bait nuen hainbeste balio aizkorarako, hasi nintzen harriarekin.*»

Etxean zeukaten harri bat eta horrekin hasi zen Saralegi bere lehenengo saioak erdi jostaketan erdi benetan. «*Nik ez dakit nola ailegatu nintzen horra. Frogatan hasi ginen, eta behin harria altxatu nuen, hori izan zen hamabi urterekin.*» Horrela ia konturatu gabe sartu zen herri kirol gogor honetan. «*Gero hasi nintzen piskanaka-piskanaka gero eta gehiago sartzen. Iruñera etorri ginen eta hemen ezagutu nuen jende berria eta entrenadore onak, gero beraiekin hasi nintzen entrenatzen.*»

Eguneroko prestakuntza

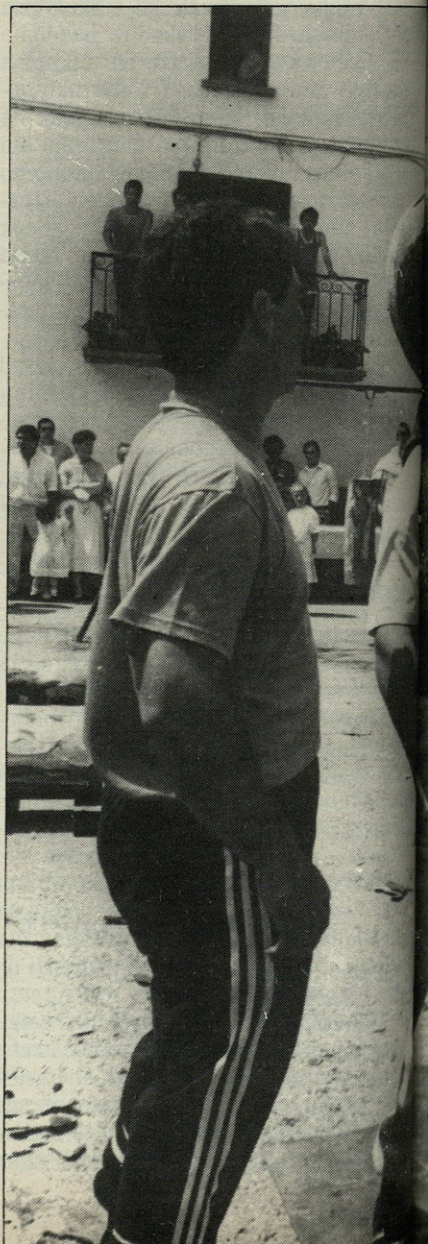
Saralegiren prestakuntza gehiena pesekin egiten du. Normalki egunero ordu t'erdi batez edo bi orduz entrenatzen du, baina marka berri bat erreusitzeko doble denbora sartzen du gimnasioan. Orain, gainera, Iruñeko gimnasio batean aritzen da lanean monitore gisa muskulatze eta pesa sailan.

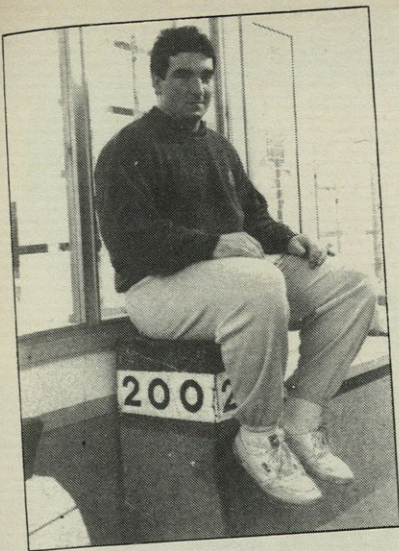
Asteazken bost egunetan entrenatzen du, hiru egunetan pesekin eta bitan harriekin, baina marka berri bat lortu nahiz izanez gero edo exhibizio batean parte hartu behar duenean egunero aritzen da pesekin. «*Adibidez, 275ko harria jasotzeko pesa asko egiten nuen. Horretaz aparte lasterketa egiten duzu petxo hartzeko, bestela gero harriak jasotzeko behar dituzunean ezin duzu arnasa ongi hartu. Adibidez, nik makina batean 100 kilotan topea baldin badaukat, 80 kilotan jartzen dut, horrela bizpahiru errepetizio egiten dut eta atseden egiten dut, eta gero berriz ekiten diot.*»

Baina Leitzako harrijasotzaile hau beste kirolekin ere aritzen da, batzutan pilotan, beste batzutan squashean eta beste askotan berriz mendira joaten da. Oso komenigarria ikusten du kirol mota ezberdinak egitea, «*zeure kirolatik burua piskat ateratzeko*» alegia.

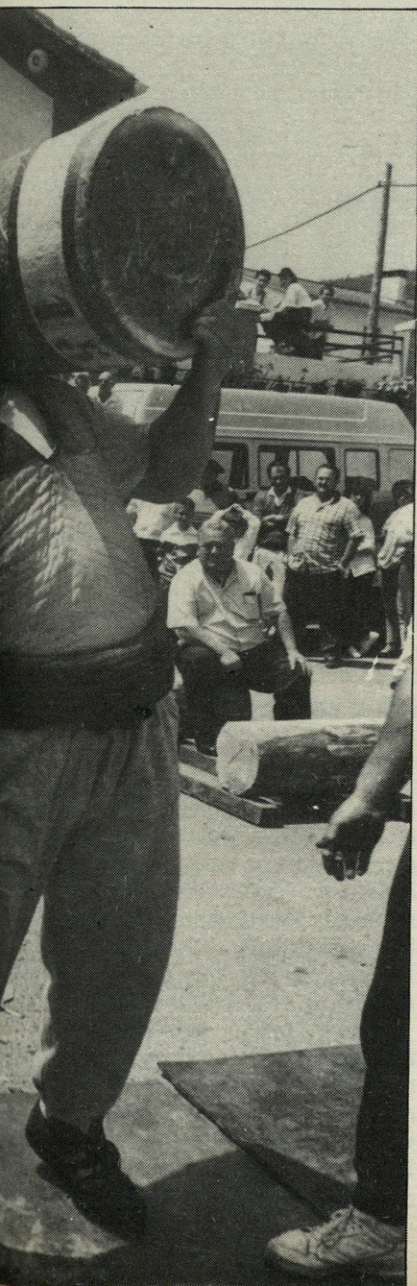
280 kilotako harria bi eskuekin eta 5 minututan bi aldiz altxatzea lortu duen azken marka du, eta aurrekoa 275 kilotakoa 5 minututan 3 aldiz izan zen. Datoren hilean, agian, Labriten antolatuko den jaialdi batean marka berri bat bereganatuko du, 200 kilotako harria esku batekin jasotzea hain zuzen ere.

Hainbat herri eta plaza korritu ditu honezkero bere sasoi bikaina eta aparteko indarra erakusten.

Migeltxo Saralegi,
200 kilotako harriaren gainean lasai.

**“200 kilotatik gora
harriak jasotzen
hasten zarenean
gauzak ez dira
errazak eta kiloak
gehiago nabari
dira”**

Elikaduraren prestakuntza ere oso inportantetzat du, oso komenigarria jeneralean, dio, baina batez ere noski «txapelketa edo marka berri baten aurrean aurkitzen zarenean». Elikagai gehigarriak hartzen ditu orduan, zera mineralak, bitaminak —gozokiak eta antzeakoak aldiz, lagatu behar izaten ditu.

Bizkarreko arazoak sortzeko arriskua

Saralegik ez du oso garbi ikusten harriak jasotzeak zer suposatu diezaiokeen osasunari dagokiolarik, batez ere gerora begira. Bere kasu konkretuan, «orain dela urte bat egin zizkidaten radiografia batzuk eta badut bizkarreko bertebra bat gaizki, ondokoarekin elkartuegia, eta mediku batzuk esan zidaten uzteko, bestela 30 urtetarako makila hartu beharko nuela. Gero beste batzuek ikusi ninduten eta esan zidaten kaleko jende askok ere bazuela hori eta beharbada nik kirola egiten nuelako arazo gehiago izango nezakeela, baina ez zidaten uzterik aipatu. Orain egingo dut beste errebisio bat medikuekin eta galdetuko diet ia nola dagoen nire bizkarra».

Halere, Migeltxo Saralegik beste 10 urte gehiagoz harri jasotzen segitzea espero du eta horrela azpimarratzen digu. Horregatik pentsatzen du denbora baduela marka gehiago eta altuagoak eskuratzeko eta agian egunen batean lehendabiziko postua egiteko berea, dena den zaila eta gogorra ikusten du hori, «200 kilotatik gora harriak jasotzen hasten zarenean gauzak ez dira errazak eta kiloak gehiago nabari dira».

«Herrietan errazagoa herri kirola»

Herri kirolaren egoeraz eta etorkizunaz zer pentsatzen duen galdetzen diogunean, herriaz hitzegiten hasten da,

alegia herrietan egurra dagoela eta horregatik errazagoa dela edo izan dela herri kirolean sartzea, gainera herrietan zaletasun eta tradizio handia dago. Hirietan ordea oso zaila ikusten du Saralegik ihardutea, «lehenengo egurra falta delako eta gero oso garestia dagoelako ere». Dena den, gaur egun gora ateratzea oso zaila ikusten du eta propioago ikusten du herri bat, honetan aritzeko.

Alabaina, herrietan ere oso gutxi dira harria jasotzen dutenak, baina esate batera aizkorari jende askok ekiten omen dio. «Leitzan adibidez, ihauterietan egin zen txapelketa eta jende mordo apuntatu zen».

Bere lana oso herriarekin oso lotuta ikusten du, eta uda osoa herriz herri pasatzen du, batetik bestera, exhibizioak eginez. Bestalde, Saralegientzat hori diru iturri bat da. Ordea, «ez da diru asko ateratzen kirol honekin», aitortzen digu, eta bere burua luzaro monitore gisa ikusten du gehiago.

Ditugun galderen artean dopingari buruzko bat dugu, eta guztiz kontrakoa dela esaten digu, biribilki. Dena den ez du halako gai beltz eta ilun batean sartu nahi, eta argitzen digu: «Ez dakit, horretaz hitzegiten baduzu, zure hitzak edozein formaz hartu daitezke».

Konpetizio kirola, “pike” osasuntsua

Konpetizio kirolaren aldekoa da Saralegi eta oso beharreako ikusten du, «ez baldin badago pike hori baten batekin, ba entrenatu egiten duzu baina ez da gauza bera, ez duzu desafiorik eta». Baina —erasten du segidan— bera ez dago inorekin pikatuta, bakarrik orain harri jasotzean lortutako bigarren postua mantendu nahi luke, «bigarren jarri naiz eta postu horri eustea zaila izanen da».

Kirolaren gain, arrantza eta ehizarako zaletasuna du; hori ere familiatik omen datorkio, bere aita eta anai zaharra ere ehiztariak bait dira. Baina Saralegi ehiztariez mintzatzen denean ez du bere burua «eskoetero» gisa ikusten, eta hauen aurka posizionatzen da. «Niri ehiza gustatzen zait baina ez dut edozein animalia ehizatzen, gainera askotan ez naiz joaten». Esaten digunez, bazardeak ditu bere gustoko bitxoak.

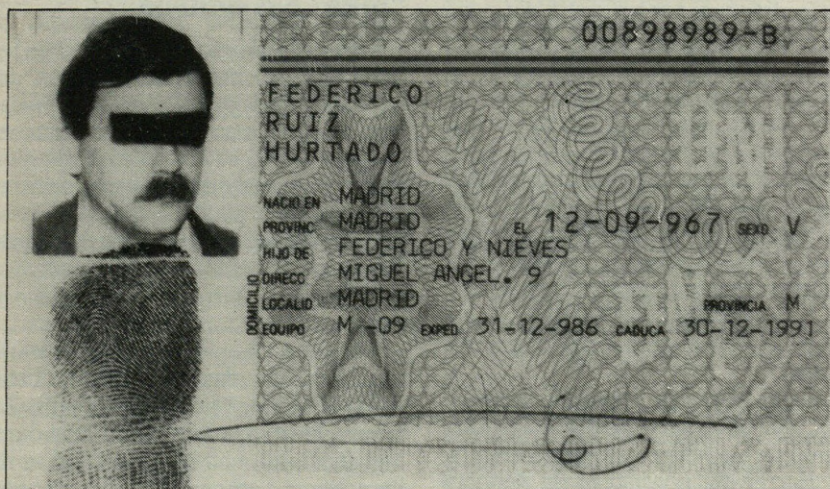
Arrantza garaian ere erraza da Saralegi edozein ibaitan kaina hartuta ikustea. Esaten du hau lasabide moduan hartzen duela eta izugarri gustatzen zaiola. Horretaz gain, 21 urtetako gazte askori bezala ongi pasatzea ere gustatzen zaio.

MARTA DIEZ

Alemaniano ere duari jarraituz,
kontrol zehatzago bat suposatuko

Karnetaren aurpegi berria

Nortasun Agiri Nazional (N.A.N.) espainiar berria 1989.era iragarria bazegoen ere, 1990.ean banatzen hasteko pronto izango da. Honekin, Jose María Rodríguez Colorado Polizia Zuzendari Orokorren ametsa beteko da. Informatikaren bidez, gureganako kontrol eta segimendua areagotuko dira, NAN berri honek zein alde egoki eta eroso dituen behin eta birritan entzun behar izango dugularik.

Alemaniatik ekarria, datorren urtean indarrean ipiniko den NANaren eredu berria.

Europa osoan ez bezala, Estatu espainiarreko 14 urtetik gorako pertsona ororen datuak informatikaren bidez artxibatuak izango dira. Honetarako lanean diharduten hainbat erakunde, hala nola Polizia eta Guardia Zibila, eta Hazienda, Asegurantzia Soziala eta komunitate autonomoetako polizia ere, hiritarren makina bat datu biltzen eta metatzen ari dira beren lanetan erabilgarri izan dakizkien.

NAN berriaren datu-prozesogunea El Escorial-en kokaturik dagoen Berta izango da. Hor plantaturik dagoen 'Siemens 7570' ordenadore pareak 8 milioi instrukzio segundoko prozesatzeko gaitasuna du eta edozein lekutik eginiko kontsulta 6-7 segundutan argituko luke. Martin Villaren garaian Alemaniatik ekarri nahi zen hango karnet eredu; ezinezkoa izan zenez, orain hiru urte hasi ziren proiektu honetan berriro la-

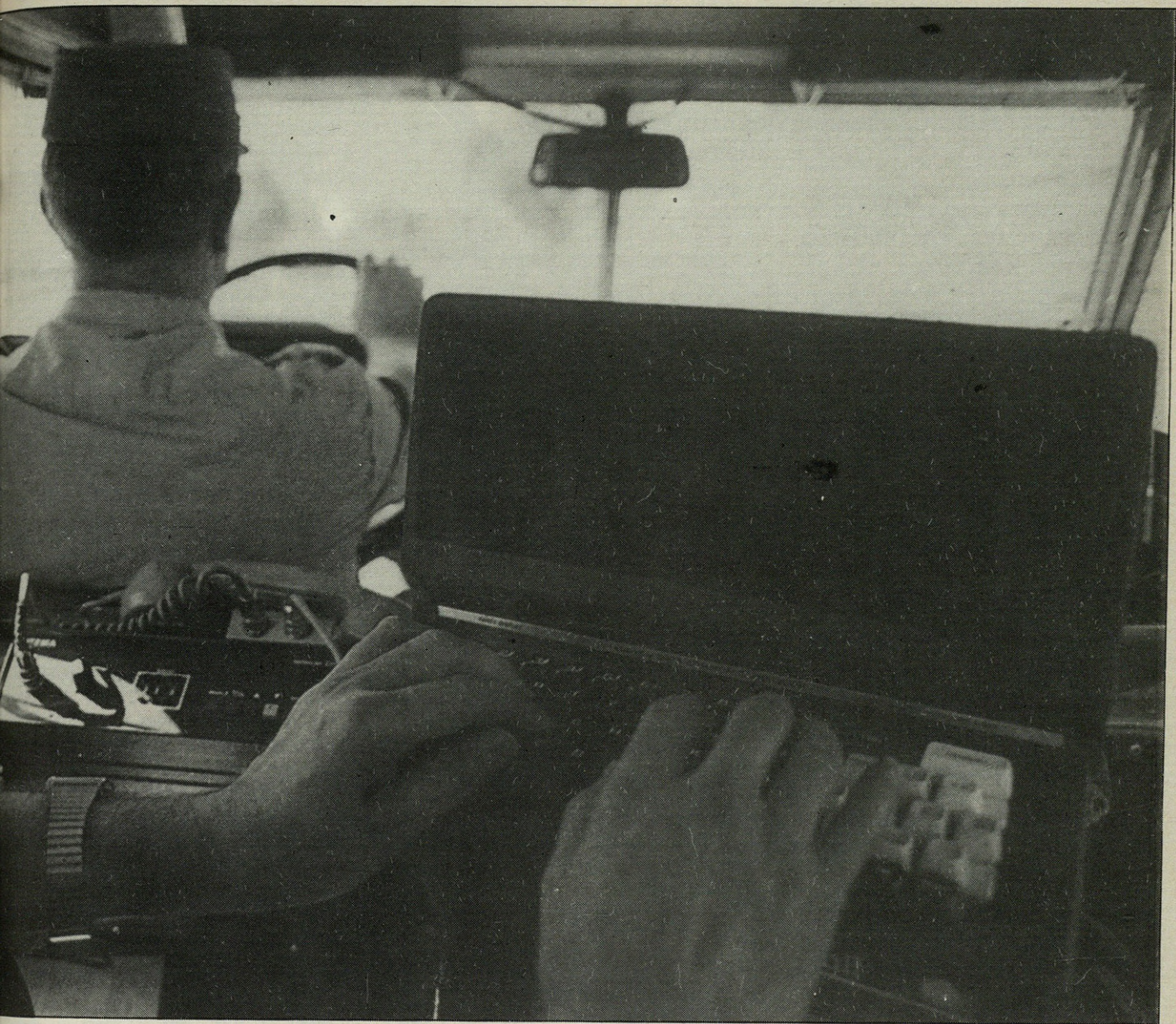
“NAN berria Alemaniatik ekarri digute eta kontrol eta zaindaritza kontutan hango ildo beretik eraman nahi gaituztela antza du”

nean Alemania Federaleko polizia- laguntzaz eta datorren urterako lehen nortasun agiri hauek banatzen hasiko dira. Berritze prozesu guztia 5 urte barru amaitzeko asmoa dago.

NAN berriaren sekretuak

Polizia iturriek diotenez, nortasun agiri hau berritzeko arrazoi nagusia hainbat urtetan erabiltzeak sortu dituen bizioetan datza, hau da, faltsifikazioa eta lapurtutako karnet kopuruan. Era berean, galdutako karnetak milaka dira eta berria eskatu eta gero azaldu diren NANen kopurua 30.000koa izango da. Honela, azalezko aitzaki hauek bultzatutako berria proposatzera.

Karnet berri honek NAN alemaniarren ere duari darraio baina espainiar- rarak, alemaniarrek ez bezala, hatzetako arrastoak eramango ditu; lanbidearen datuak desagertu eta aurrekaldetik soilik inprimatua izango da. Hein berean, 1990. urtean indarrean ikusiko dugun

*NANak duen banda optoelektronikoaren bidez, edonon kokaturik dagoen
terminaletik kontrol zehatza eta azkarra egin daiteke.*

agiri hau paper berezi batean eta lami-
na fotografiko batez osatua izango da,
aipatu paper berezi hau Moneta Etxeak
Burgosen duen fabrika egingo delarik.
Karneta berritzaileko formulario ba-
tean zuri-beltzezko argazki bat kolatu
eta gure datuak makina berezi batez
idatziko dira. Gero 'Fábrica Nacional de
Moneda y Timbre'ra eraman eta inpre-
so hauei ateratako argazkien pelikula
aipaturiko paper berezi horretan itsatsi-
ko da. Prozesu honetan seguritate neu-
rri bereziak hartuko direla iragarri dute
polizia iturri hauek, horien artean in-
presoaren argazkitik lortutako pelikula
hori mikrofilmaturia izango delarik,
eman diren datuak zuzenak ala oke-
rrak diren frogatzeko.

NAN honi ohizko zenbakia ipiniko
zaio eta bikoiztasunak ekiditeko identi-
fikazio fiskaleko hizki bat ere bai; hone-
kin batera, irakurketa optoelektroniko

banda batez osatu izango denez, poli-
zien terminaletan, hau da, kotxeetan
edota walki-talki antzeko batzuez, zen-
bakiaren irakurketa automatikoa egin
ahal izango dute.

'Personal computer, personal power'

NAN honek ez luke inongo baliorik
izango banku daturik gabe, baina euro-
par estatu guztietan banku hauek oso
hedatuak daude. Gu kontrolatzeko,
banku datu hauek menderatzea aski da:
identifikazio fiskalaren zenbakiaz On-
dasun Ministeritzako **Rita** ordenagai-
luak kontrolatzen gaitu. Poliziaren **Ber-
tak** gauza bera, Guardi zibilak **Duque
de Ahumada** dauka, bere Madrileko
DGan, 30 metro lurrazpian, **Bull** orde-
nagailu pare duen delarik. Bestalde, Trafi-
ko Zuzendaritzak bere ordenagailua

dauka, Osakidetza-k bere datu bankua
du eta Administralgo publiko gehienek
ere bai.

Norbaitek, ahalmena eta baliapiderik
izanez gero, aseguru etxeetako datuak
lor ditzake, non hauetan zein tresna,
ibilgailu eta hauen balioa azalduko den,
eta ondorioz, gure diru ahalmena. Honi
banketxeetako datuak lotzen badizkio-
gu, gure perfila osatuz doa. Gero, ikas-
tetxeetako eta unibertsitateko datuak
ditugu, non hauetako gure historial
akademikoa agertuko den. Datu guzti
hauek, poliziak egunero jasotzen dituen
datuekin eta egin ohi dituen milaka
atxilotetarik jasotako datuekin popu-
lazio baten perfil politiko-soziala osa
daiteke, eta osatu egiten da. Zuzenbide
informatikoan espertu den Enrique Pé-
rez Luño-k aditzera eman duenez, «gi-
zarte teknologikoan bizi den hiritar

ARCIA

K O M I K I A

138 zenbakia

BOKARTA
MORAU + MATIN

MAFIA!!

10 ATALA: MAFIAK BOKARTAREN
AUTA LEHER ARAZI DU, BOKAR-
TAK PAKETEA EMAN DIEZAN

ZINKUNEGI
O P T I K A

HERNANI, 4 - 20004 DONOSTIA - Telf. 42 06 24

**kirolzaleen
zerbitzutan**

m

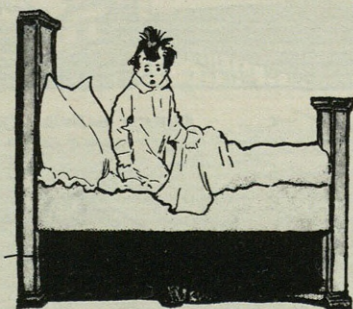
miner

donostia

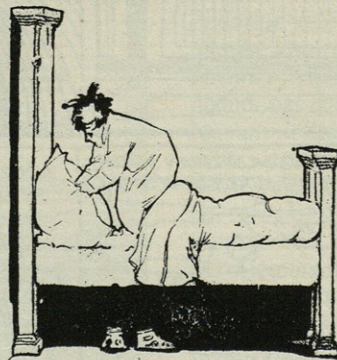
☎ 271050 eta 270447

EZ UTZI IRAKURRI GABE

LITTLENEMO
WINSOR MCCAY

LITTLENEMO
WINSOR MCCAY

NEMO TXIKIAren ametsak ezagutzen al dituzu?
Larogei urte dituen komik honek, beste larogei urtetan irrifar
eta goza araziko dizu

TTARTTALO Argitaletxea

Onddoak eta buruak

BEGIRA STEINER, ORELLANAREN BIDAIA OSOA IRAKURRI DUT CARVATAL MONTEAK KONTATURIK... BEGI BAT FALTAN ZUELA ETA EMAKUMEZKO GERRAR! TRIBU BATEN KONTRA BURRUKATU ZUELA JAKIN DUT... BAINA EL DORADO APAITU ERE EZ.

ETA ZERTARAKO GAUDE BADA (ANTZI) HONETAN?

LIBURUEK ESATEN EZ DUTENA EZAGUTZEKO, BESTEAK AURKITU EZ DUTENA AURKITU... MENDETAKO KONDAIRA BAT ARGITZEKO...

OIHANEAN DAGOEN ERAIKIN ZILINDRIKO HORI IKUSI NAHI DUT. BESTERIK AURKITZEN EZ BADUGU ERE ESPERIENTZIA EDERRA IZANGO DA...

ARRAZOI OSOA DUZU, ESPE-RIENTZIA BERRIA BIZITZEAK BETI MEREZI DU... NAHIZ ETA ARRISKITSUA IZAN... BAINA NEURE BURUA AURKEZTUKO DUT... PIERRE LA REINE NAUZUE.

PIERRE LA REINE? EZAGUNA EGITEN ZAIT IZEN HORI...

AGIAN... CAYENA PARTAN IBILI BAZARA BEHAR BADA NIRE BERRI ENTZUNGO ZENUIEN... BAINA DENBORA LUZEA PASA DA ORDUDANIK.

PIERRE LA REINE?

CORTO MALTESE ZARA ZU. PERTSONA BENETAN OSPETSUA, ZURE IZENAREN ENTZUNARI KASU EGINEZ GERO...

BAINA EZ ZITZAIDAKEEN INOIZ BURURATU HEMEN, AMAZONIAN, AURKITUZEA... GALDUTAKO HIRIAREN BILA.

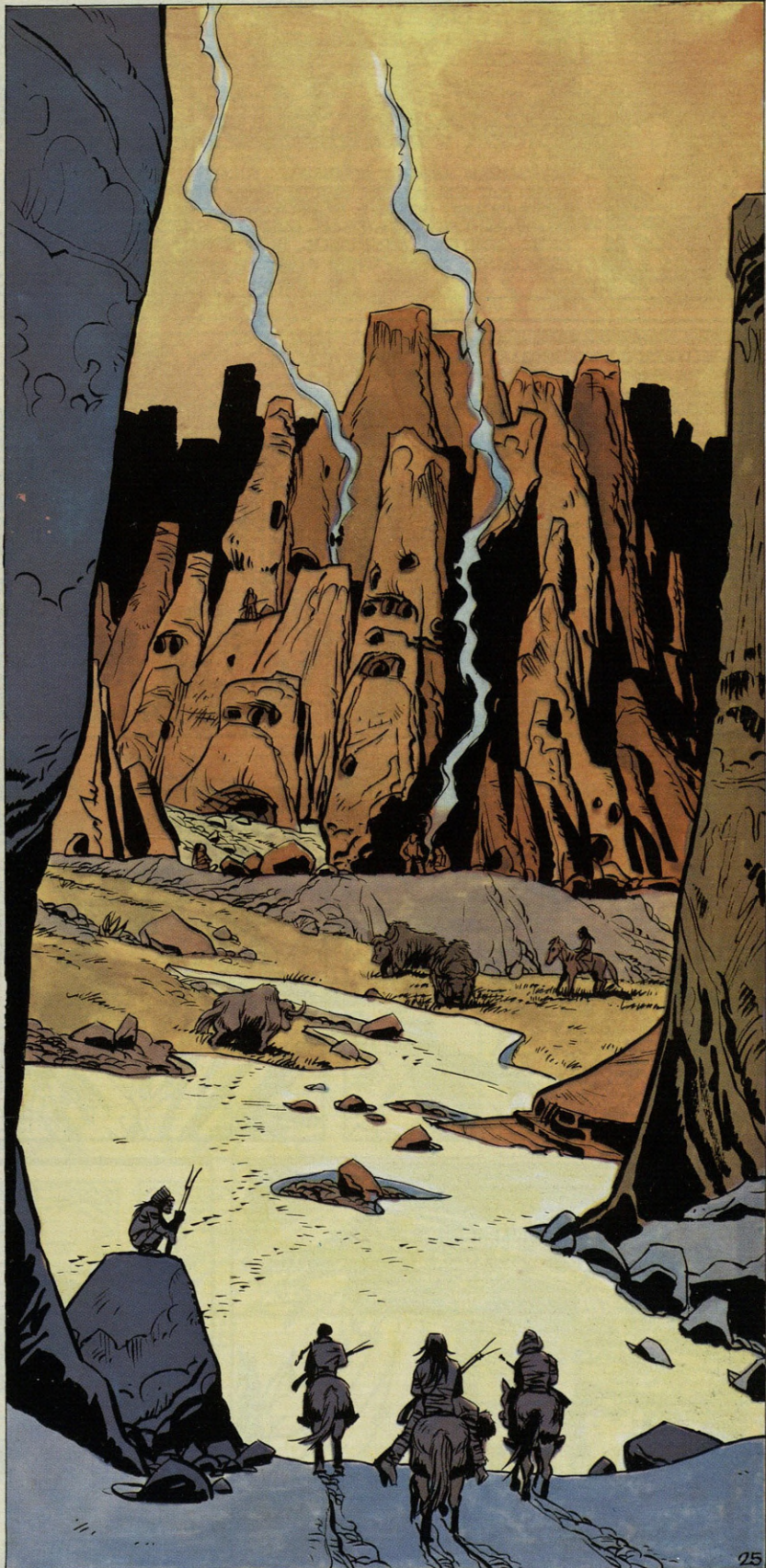
BARKATU DARDARREZ BANAGO. KALENTURA PIXKAT BARDUKAT... MALARIA... BEREHALA EGONGO NAIZ HOBETO.

GELDI ZAITEZ NIREKIN, ZERBAIT KONTA ZENEZAKEN HIRI HORRI BURUZ...

JONATHAN MADARI-
KATUA !! ZERGATIK
ETORRI EGIN ZARA BERRID...

INDITARREN HAINBAT KONDAIRA... BILATU TRIBU BAT ETA HORIEK BESTE TRIBU MISTERIOTSUREN BAT AIPATUKO DIZUETE ETA HORRELA ETENGABE... BETI DESKUBRITZEKO ZERBAIT DAGOELA KONTURATUKO ZARETE, GERO ETA URRUNAGOA, BERRIZ ERE ABIAPUNTURA ITZULI ARTE BILATUTAKO AURKITU GABE...

OIHANEKO DORRE ZILINDRIKOA, IZKUTUKO HIRIA, EL DORADO... KONDAIRAK ETA BESTERIK EZ. BAINA GUSTATZEN ZAIT HORI SINKISTEA; HORREGATIK NAGO AMERIKAKO BAZTER GALDU HONETAN.

ESAN CORTO MALTESE JAUNARI LASTER AILEGATUKO GARELA SANTA ROSARA ETA LURRERATZEKO PRESTA DAI-TEKELA.

CORTO MALTESE JAUNA, KOMANDANTEAK JAKIN ARAZTEN DIZU SANTA ROSATIK OSO HURBIL GAU-DELA.

EMAIZKIOZU ES-KERRAK NIRE PARTETIK.

BENO JAUNAK, ONDO IBILI ESATEA BESTERIK EZ ZAIT GELDTZEN...

ZERGATIK EZ ZATOZ GUREKIN?

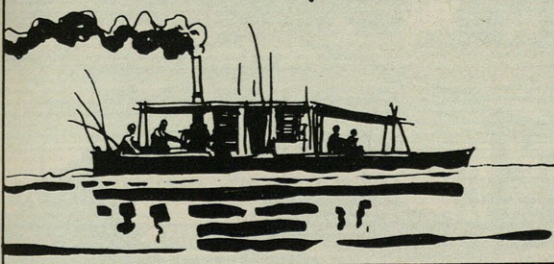

EGIA ESAN NIK...

ENTZUN, LA REINE, EZ DIZUT INOLAKO MESEDERIK EGITEN. LANA ESKAINTZEN DIZUT... ETA ABENTURA.

BIHARAMUNEAN...

CHAMBIRA IBAIA ZEHAR-KATU DUGU ETA CORRIENTES IBAIAREN AFLUENTE BATETIK GOAZ ORAIN. HEMENTXE AURKITUKO DUGU CORBETT-EN ABIAPUNTUA IZAN ZEN HERRIXKA!

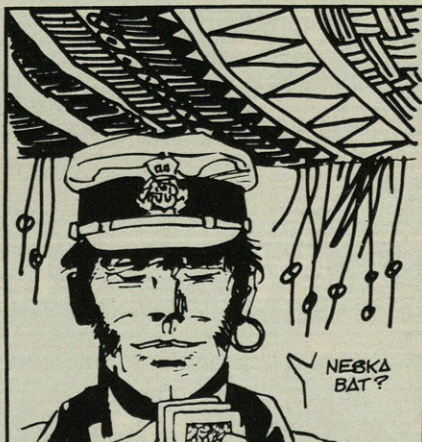

PIERRE, ABENTURAREN GUSTOAZ APARTE ZERK BULTZATZEN ZAITU HONELAKO TOKIETARA ETORTZEKO?

ZERK BULTZATZEN NAUEN?

KARTA ONAK... ORDUAN ZERK BULTZATZEN NAUEN JAKIN NAHI DAZU? BA BEGIRA OSO ERREZA DA...

NESKA BAT?

BENO... NESKA BAT... ANDRE BAT, DEMAGUN!

BERAREKIN GUSTORA ZAUDE, ILUSIOAK EGITEN DITUZU, ZORIONA AURKITU DUZULA USTE DAZU...

BAINA ESUN BATEAN DENA BUKATZEN DA...

ETA ZER GEHIAGO?

GEHIAGORIK EZ. HEMEN NAUZA, BAKAR BAKARRIK... ETA ZU NOLATAN ETORRI ZARA HONA?

GUTXI GORA BEHERA ARRAZOI BERARENGATIK!

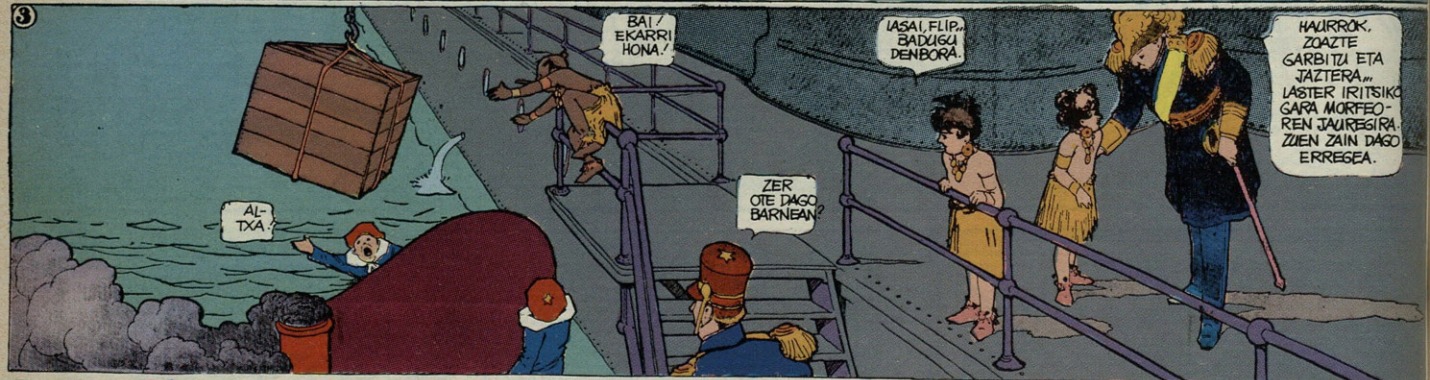
NAÑAY-EN HERRIXKA!

UGH, NAÑAY!

Jarraituko da.

LITTLE NEMO IN SLUMBERLAND

Nerea Azurmendi, 27 urte, Olaberrian jaioa. Kazetaria ofizioz, Deia eta Egunan aritu ostean Donostiako Udaletxeko prentsa bulegoko arduraduna dugu egun. Literatur munduan saio zenbait gauzaturikoa bestalde, berak 'gaztetako pekatuak' kontsideratzen dituenak, emakume irekia eta eritzi sendoez jantzia ikusi dugu bulegora sartu bezain pronto euskaltzaleok kezkatzen gaituzten hainbat gai ikutu eta sakontzeko orduan. Hona segidan guzti honen testigantza.

Nerea Azurmendi:

«Ez dago

benetako borondaterik

euskarazko egunkaria

atera dadin»

GALDERA: Nolatan sartu zinen literatur munduan?

ERANTZUN: Gaztetako pekatuak dira horiek... baina beno, egia esateko 'pinitoak' egin nituen kotxe bat erosi behar nuenelako; lehiaketa batzutura aurkeztu, suertea izan nuen, bi edo hiru irabazi nituen, bigarren eskuko kotxe bat erosteko adina lortu eta han utzi nituen 'pinitoak'. Aparteko 'pinitoak' nere kasa egiten ditut, baina saltsa haundiagotan adineko sartzeko ausardiarik ez dut. Jarraitzen dut ahal dudan neurrian baina mundura irtetzeko moduan ez, astirik ez daukat, errespeto piskat badiozu literaturari ba... nere ustez horrek dedikazio gehiago behar du, asteburuetan 2 ordu hartu eta, zure neurak piskat landa, piskat lasaitu eta horretan utzi. Ahal dudan neurrian, eta aukeraren bat sortzen bada, emakumea eta literatura izan ziren ihardunaldi haietan parte hartu nuen modura, talde lanean zerbait sortzen den neurrian, saiatzen naiz baina bestela, momentuz kajoia betetzen ari naiz. Ustutzeko sasoia ere iritsiko da.

GALDERA: Zer eritzi duzu emakumeak eta literaturari buruz?

ERANTZUNA: Jakinerako egin nuen lan batetan atera nuen ondorioa izan zen izen orokorren zerrendan emakumeen izenak ehundik gora ateratzen zirela, ez dela hain fenomeno berezia beraz, urri, marginal eta bitxia.

Neri ez zait oso txukuna iruditzen, halerre, literaturan bete duen papera; iruditu zait emakumeak gehienetan literatura erabili duela bere beste funtzio batzuren lagungarri bezala. Pedagogia munduan zebilen emakumeak, edo militantzia politikoa aurrera zeraman emakumeak, horretarako duintasun apur bat zuenean, hori erabiltzen zuen arma bezala edo baliapide bezala bere beste funtzio bat betetzeko. Gerra ostean aurkitu daitezke horrelako hainbat, literatura egiten dute ikastolen mundutik eta pedagogia mundutik piskat hurrunduta, baina nik diot azken 20 urteotan hasi daitekeela emakumea eta literatura berez josten.

**«Epai mahai
baten lana da,
azken batean,
erakunde batek
edo norbaitek
diru bat du eta
intentzio
batekin edo
besterekin diru
hori hortan
sartu nahi du,
eta epai
mahaiak egiten
du
bitartekoaren
lana, diru hori
justifikatu»**

GALDERA: Eta literatur lehiaketek? Azken parte honetan badirudi sua piztu dela berriro.

ERANTZUNA: Normala da. Neri pertsonalki ez zait biderik egokiena iruditzen, ez diot aparteko baliorik aurkitzen. Bi aldetik ikusita: epaitu eta epaileen ikuspuntutik. Momentu batean, esaten dizut nik, kotxe bat erosteko egin nituen nik 'pinito' haiek, erosi nuen azkenean, errekarera erori zitzaidan eta kitto! han bukatu zen historia. Epailearen partetik ere, ez dizut esango kontzientzia problemarik dudarik, normalean nahiko ondo lo egiten dut, baina zalantzatan jartzen dut...

Nere ustez kritika ezarena da beti erabiltzen dugun leloa honetaz hitzegiterakoan, eta hori argi dago, kritikarik ez dago, gehien bat lagun batek edo etsai batek egiten dizun komentario hutsa, baina epai mahai baten funtzioa erabat desberdina da, zuk horrekin epaitzen duzu momentu konkretu batetan pertsona konkretu batek egin duen lan konkretu bat, horren arabera ezin dezakezu idazle bat kalifikatu eta idazle baten obra kalifikatu, neri oso friboloa iruditzen zait hori; epai mahai baten lana da, azken batean, erakunde batek edo norbaitek diru bat du eta intentzio batekin edo besterekin diru hori hortan sartu nahi du, eta epai mahaiak egiten du bitartekoaren lana, diru hori justifikatu, baina lehiaketa batetara aurkezten duzun lan baten arabera kritika bat egin, idazle edo idazle gai bat kritikatu eta obra bat kritikatu, nik hori pertsonalki idea bezala ez dut onartzen, eta epaile izan naizen neurrian ere ez dut argi ikusten. Beste maila batetan akaso, gabezia bat betetzen dute eta kontzientziak asko lasaitzen dituzte, halere ez zait iruditzen formula bakarra.

GALDERA: Gaiaz aldatuz, nola dakusazu, gaur eta orain, prentsa mundua?

ERANTZUNA: Prentsan panorama bitxia ikusten dut, negargarri samarra, momentu honetan behintzat; orain dela egun batzuk irratan pontifikatzen duen batek esan zuen hemengo egunkari gehienak bilakatu direla komunikatu hartzaile eta banatzaile soilak, eta ni ados nago. Nere ustez kazetaritzak eduki behar luke dinamita piska bat.

Hemen enpresen monopolio bat daukagu, eta pautak markatzen dituztenak monopolioak dira, eta bakoitzak bere kapilatxoan egin dezake bere saioa baina oso gutxi egiten dira. Momentu honetan, Euskal Herrian egiten den prentsa kritiko eta profesionalik... jendea badago baina, komunikazio enpresa bezala gauzak argi ikusten dituenik... bi mutur daukazu: batetik, dirua egin nahi dutenak, dirua egi-

ten dute eta oso ondo ateratzen zaie; eta bestetik, beste helburu batzuk dauzkatenak, baina hor erdian, zer? Nik ez dut esperantza haundiz ikusten.

Hor dago kazetarien egoera ere, profesionalak nahiko desastrosoa. Neri tristeena iruditzen zaidana da kristoren gaiak daukela, eta kanpokoek ateratzen dituztela. Hemengoek ez dakit, autozensura edo alferkeria den daukaguna, baina hemendakuden 'minak' kanpokoak jorratzen dituzte, ondo edo gaizki, eta beraien interesen arabera. Piskat galdu da lanaren lilura hori, profesioaren lilura, enpresak multi-media bilakatzen ari dira: irratia bat ez daukana tontoa da, telebista bat ez daukana tontoagoa, eta nahi ez duena tonto t'erdia. Enpresak horretara bideratzen dituzte beren ahaleginak: administrazio kontseiluak pozik eduki, enpresa bezala sendoak izan, dirua irabazi, eta azken batean profesionalak bilakatzen dira.

GALDERA: Euskal prentsan buru belarri aritu zaren neurrian izango duzu zer esanik euskal egunkariari dagokionean.

ERANTZUNA: Nere ustez ez dago benetako borondaterik euskarazko egunkaria atera dadin; gauza bat da egunkari bat kalean jartzea, eta hor eztabaidatu daiteke zein den modeloa, ze estruktura eman hor ahalik eta talde gehienak ordezkatuak senti daitezen, inor kanpoan senti ez da din, baina hor bigarren pauso bat duzu, nola promozionatu hori. Zergatik ez du inork bere gain hartzen? 100 milioi gastatzen harpidetza gratuitoak egiten?, jendeari egunkariak bidaltzen, halako grina bat sortzen, teknika berriak erabiltzen, hori behar bat bilakatu dadin denbora pasa ahala. 60 milioi eman eta kontzientzia lasaitzen da eta kitto!

Bestalde, une honetan oso zaila iruditzen zait euskal egunkaria sortzearena, gainera oferta momentu honetan oso haundia da, orotara, gero eta zabalagoa izango da eta gero eta zailagoa lekua aurkitzea. Orduan zer? Informazio orokorreko egunkari bat egingo dugu euskaraz? Egin dezagun informazio orokorreko egunkari bat euskaraz baina saia gaitetzen bideak jartzen hori iritsi dadin. Ez du balio laguntzak ematea salduko ez den egunkari bat kioskotan egon dadin; batzuk pozik daude egunkaria daukatelako eta beste batzuk pozik kontzientzia lasaitu dutelako, eta kalean protestarik ez daukatelako. Azken batean, egunkari bat irakurtzen ez baldin bada zertarako duzu? Epe historiko horretan historiara pasatzeko? Lehenbiziko euskal egunkaria nik egin nuen...

Alor horretan dagoen arazorik nagusiena promozioarena da gainera. Batzutan, badirudi gure mundutxo honetan beldurra ematen digula hitz hori erabiltzea: marke-

**«Irratian
pontifikatzen
duen batek esan
zuen hemengo
egunkari
gehienak
bilakatu direla
komunikatu
hartzaile eta
banatzaile
soilak, eta ni
ados nago. Nere
ustez
kazetaritzak
eduki behar
luke dinamita
piska bat»**

nina, promozioa, sal erazi, ez etekin bat lortzeko baizik eta ezagutera emateko. Ez dakit norbait dagoen horrekin orain aurrera jarraitzekotan.

GALDERA: Beraz maila honetan ez duzu itxaropen haundirik.

ERANTZUNA: Etapa bat galdu dela ematen du. Eza da desarroilorik ikusten. Hemen eta Eguna hor dituzu, hasieran jendeak besapean eramaten zituen, orain berri, besapean ikustea zaila egiten da askotan. Hor beti gauzak hasten ditugu baina ez ditugu bukatzen, etendurak sortzen dira, eta beti hutsera jo behar duzu hasteko.

Nik, Egunarena kasu, oso gauza prezipitatu bezala ikusi nuen, baina beno, nere proiektua hasi zen moduan behintzat, erabat desberdina zen, asteroko egunkaria baina aldi berean astekaria den eguneroa, eta nik uste kazetariak oso ausartak izan ginela, produktuak berak, eta Deiak atera zuen ideia, oso arinki bota genuen kalera.

Ni askotan oso yankia izaten naiz nere planteamenduetan, baina azkenean gauza

praktikoak gauza praktikoak dira edo bestela hor geratzen dira bidean. Argitaratu ziren bi produktuak, nahiko desberdinak bata bestearengandik, beren interesa zuten, baina bagenekien guztiek bakoitzak bere aldetik jendeak zer nahi zuen? zeri erantzungo zion? eta zer zen benetan baliagarria? Benetan nahiko izan zen garai hartan egin zena? Hor esperientziak erakutsi duena da hor gelditu dela, kandela bat piztu zen eta piskanaka-piskanaka hor doala kandela itzaltzen, eta horrek ez du aurrera pausurik, norberak adaptatu ditu bere eskemak dituen plantiletara, bere arazoetara... hor ez da erantzunkizunik eskatu, efikaziaren erantzunkizunik ez da eskatu, baloratu den ere ez dakit, ez baldin badakizu zein izan den zuk egin duzunaren ondorio argia ez dezakezu horrekin aurrera jarraitu, ezin duzu hori beste maila batetara eraman. Irtenbide bat eman behar zaio nahi eta nahiez. Hutsune hori hor dago eta hor jarraitzen du.

**I. URIA
J.J. PETRIKORENA**

Lemoizko zentral nuklearra

Lo dagoen mamua esnatuko ote?

Lotan dirau Lemoizek. 1984ko 'Plan Energético Nacional'ak behinbehineko moratoria ezarritik ez da bere egoera aldatu. Sekretismoa eta isiltasunak estali ditu zentral nuklearraren inguruko kontuak, baina urte honen bukaeran moratoria amaitzen dela-ta Estatuko zentral nuklearren egoera birplateiatuko denez, Lemoizen etorkizunari buruz hitzegiten hasteko ordua heldu dela dirudi. Gai honen gainean zeresana dutenen aburuak jasotzen saiatu gara ondoko erreportaian.

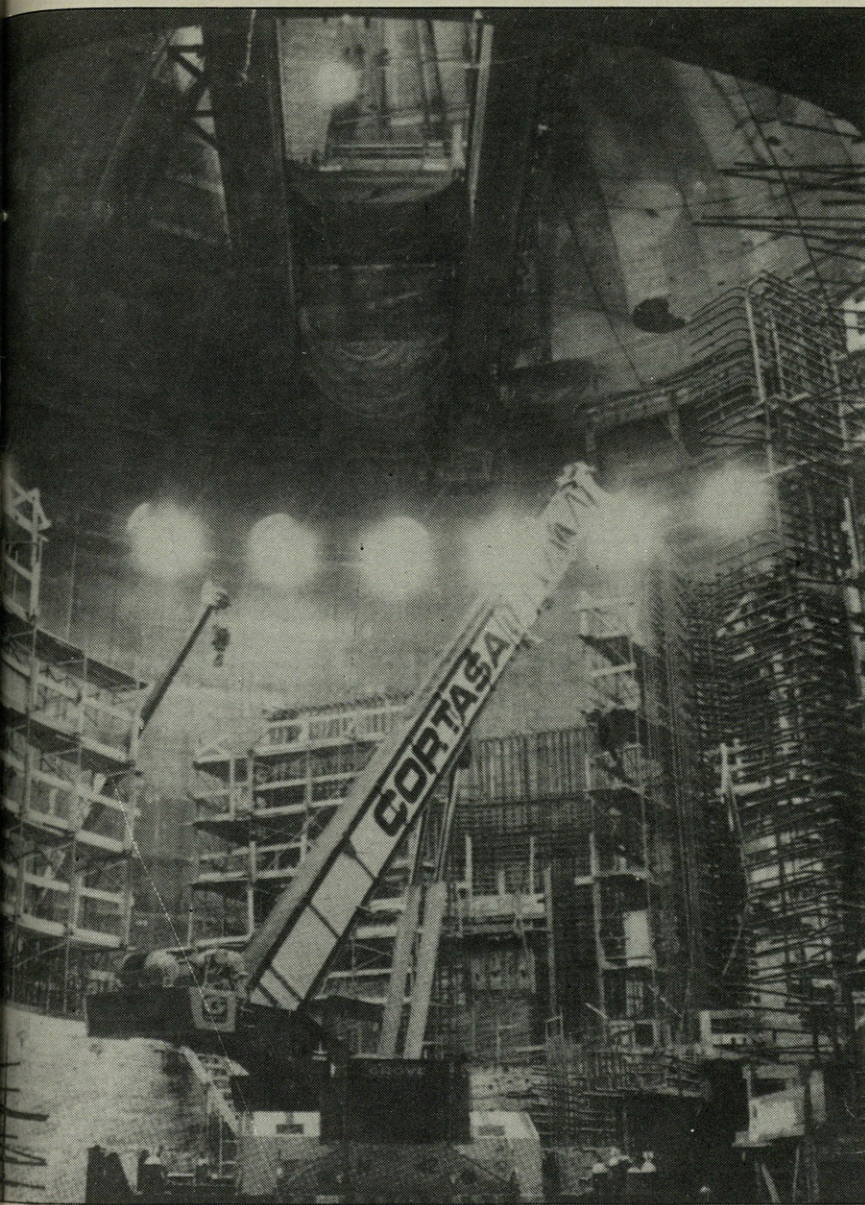
1982. urtean herri mugimenduaren borroka Lemoizko zentral nuklearraren obrak geldierazi bazituen, gerora, Madrilgo gobernuak geldiuneko egoera normalizatu egin zuen legalki. Zentrala interbenitu zuen lehenik, zentralaren kudeaketaz arduratuko zen Interbentzio Kontseilua izendatu gero, eta azkenik, arestian egindako prebisio energetikoak bete ez zirela-eta, bost talde nuklear martxan ez jartzea erabaki zen 'Plan Energético Nacional'ean: Trillo II, Valdecaballeros I eta II, eta Lemoiz I eta IIri behinbehineko moratoria ezarritzaiei.

Energia defizita 1995an

Inork ezagutzen ez duen Interbentzio Kontseiluak du zentralaren ardura. Iberduero ez du, antza, inolako erabaki ahalmenik bere jabegoa den zentralarengain: gobernu zentralak erabakiko duenaren zai daudela adierazi digute Iberdueroko zuzendaritzatik. Eusko Jarlaritzak ere ez du zeresan handirik afera honetan: «printzipioz, eta teoriarik, ikusle soila da Eusko Jaurkitzaia», esan digu Javier de Miguel, Energiako sailburordeak.

PENaren berrikuspenaren zai dago, beraz, mundu guztia, baina azken berrien arabera, urte honen bukaeran egin beharko litzatekeena beranduago egingo da. Hurrengo legegintzaldirako gorde nahi omen dute erabaki polemikoa izan daitekeena; hauteskundeak pasa eta gero errazagoa izango zaie edozein erabaki hartzea. 1991 urtea aipatzen da zenbait instantzian erabakia hartzeko garai egokien bezala, eta 1995a, aldiz, energi potentziaren eskaria nabarmenki igoko den urte bezala.

Urte horretan energi generatzailerriak eraiki edo martxan jarri beharko dira aurrikuspen horien arabera, eta posibilitate horri begira hartu beharko dituzte Madrilan erabakiak. Zentral termikoak bultzatzearen aldekoa omen da Industria eta Energia Ministeritza, baina, aditu gehienen eritziz, geldirik dauden bost talde nuklearretarik bat edo biltzean jarriko dituzte. Lemoizko bi tal-

tzeko posibilitate gutxi omen ditu Lemoizek.

deak dira, halabaina, posibilitate txikiak omen dituztenak, bere kokaguneagatik, eraikuntzaren baldintzegatik eta Euskal Herrian dagoen erantzun gaitasunagatik, Valdecaballeros I eta II nahiz Trillo II aukeratzera joko luke gobernuak.

Denok ordaindu behar

Azkenaldian zenbait mugimendu somatu dituzte lemoiztarrek zentralaren inguruan, Lemoiz Ilko hiru transformadore atera zituzten martxan dagoen Vandellosera eramateko. Ez da zentralako piezaren bat beste zentraletara saltzen den lehenengo aldia: 1985ean 13.000 miloi, 1986an 2.200 milioi eta 1987an 339 milioi irabazi omen zuen Iberduerok salmenta hauegatik. Halarik ere, saldu diren guztiak II. taldeko osagaiak zirenez, Lemoiz lek oso osorik dirau, edonoz martxan jartzeko moduan.

Baina moratoria ezarri zuen lege berak esaten duenez, mantenimendu lanak ezin dira eten, lanean jartzeko erabakia hartuko balitz prest egon behar bait luke. 2.000 milioi pezeta xahutzen omen ditu Iberduerok urtero zentrala behar bezala mantentzeko. Baina dirutza hori ez du, praktikan, Iberduerok ordaintzen, elektraindarra erabiltzen dugun guztiok baizik: Iberduerok bidaltzen digun faktura bakoitzak moratoria nuklearrari dagokion atal bat dakar, zentral nuklear horiek geldieraztea suposatzen duen galera ekonomikoa denon artean ordaintzen ari garelarik. Beraz, mantenimenduan gastatzen dutena ez ezik, Lemoizko zentrala egiteko inbertitu ziren 308.000 milioiak ere Iberduerori, moratoriaren atal berezi horretan ordaintzen dizkiogun diruez kitzatzen ari gara.

I.MURUA

J.A.Lopez Egaña (EAJ):

«Ez dugu planteiamendu berririk egin»

«Nik esan dezakedan gauza bakarra zera da, 1980an alderdiak jarrerara bat hartu zuela, gure talde parlamentariak hura defendatu zuela eta izan duen bilakaera izan duela. Eta eritzi hori, hartu zen garaian ulertu behar da, orduetik aurrera, argi dago, kondizioak ez dira berberak, baina, egia esan, ez da planteiamendu berririk egin arlo honetan.»

«Badirudi plan energetikoa erreibisatzeko garaia heldu dela, estatu mailan politika energetiko berri bati ekiteko garaia alegia. PENaren berrikusketa horren zai gaude beraz, eta hori ematen denean horrekin ados ala desados egoteko aukera izango dugu, baina ezin duguna egin zera da, ezagutzen ez dugun egoerara aurreratu.»

«Euskal instituzioen kompetentzia? Nire ustez kompetentziak badaude. Bere garaian, eta ez dut gogoratzen zehazki, parlamentuak aprobatu zuen baldintza determinatu batzuetan euskal instituzioen partehartzea, ez dut gogoratzen zehazki zein kondiziotan, baina partehartze hori kontenplatzen zen.

J.R.Gonzalez (HB):

«Euskal Plan Energetiko Nazionalaren beharra»

«PENaren berrikuspene atzeratu-ko dela orain esatea sinesgarria da, batetik gaur egun PSOEk duen ahuleziagatik eta bestetik botere zentralak Euskal Herriaren kontzientziari dion beldurragatik, herri honek ez baitu inola ere onartuko Lemoizko zentralaren moratoriaren bukaera.»

«Garbi dago etorkizuneko, eta gaur egungo, aukera bakarra desmantelamendua dela, desmilitarizazioa. Zentral nuklearrak gabe kobazulotara itzuliko ginelako ziurtatu zigutenei errealitateak beste gauza bat erakutsi duela adierazi behar zaie: herri hau ez du desmantelamendu nuklearrak txirotu, beraiek bultzatutako desmantelamendu industriak baizik.»

«Euskal Plan Energetiko Nazionalaren beharra azpimarratzen dugu. Egungo marko juridiko politikoak gobernu nafar eta baskongadoen konpetentziak hutsean uzten ditu. Euskadiren subiranotasun nazionalak ipiniko gaitu Euskal Plan Energetiko Nazional arrazionalaren bidean, interes herrikoiekin ados eta gure ingurunearekin errespetu osoz jokatu duena. Plan honetan, jakina, energia nuklearrak ez du lekurik izango.»

X. Garmendia (EE)

«Pixkanaka desmantelatzen ari dira»

«Lemoiz paralizatzeko punturik inportanteena konfliktibitatea izan zen, halako gatazkarik egon ez balitz seguruenik beste proiekturen bat paralizatuko zuket. Hala ere, baldintza objetibo batzuk baziren Lemoiz paralizatzeko: egin ziren prebisiotetan eskaria nahiko okertua zegoela ikusten zen, eta arrazionalitatez proiektu guztiak aztertuz, okerrera, ikuspuntu guztietatik, Lemoiz zela ikusten zen, Bilbo Handitik oso hurbil zegoelako eta abar.

«Pixkanaka pixkanaka desmantelatzen ari dira, Iberduero ekipo batzuk saltzen ari da... Moratoria horren barruan paralizatua geratuko dela uste dut eta ez dut uste martxan jartzerik planteiatuko denik. Gure ustez desmantelatu egin beharko litzateke, ez bait dauka inolako arrazionaltasunik horrelako zentral bat mantentzea etorkizunean martxan jartzeko asmorik ez badaukazu. Bestalde, ez dago inolako gogorik fisiko energia nuklearraren alternatiba bultzatzeko, besteak beste, Harrisburg eta Chernobyleko zentralak sorturiko arazoak direla eta.»

J. De Miguel (Energia Sailburuordea):

«Erabakia 1991 inguruan har daiteke»

«Printzipioz, eta teorian, ikusle soila da Eusko Jaurlaritzak, eta gobernu zentralak gaiari buruz hartuko duen erabakiaren zai gaude. Mundu guztia ari da gobernu zentralak zer arrazo erabakiko duen zai. Estatu mailan, badirudi, aurrikuspenean arabera, 1995. urtean energiaren defizita izango dugula, potentzi defizita, hau da, indar elektrikoa generatuko duten elementu berriak eraiki beharko dira prebisio hauen arabera. Eta hor aukera desberdinak egon daitezke: ikatzezko termika gehiago egin daitezke —gobernu zentralak aukeratuko duen opzioa agian—, bat edo bi grupo nuklearren moratoria altxa daiteke... Energi generatzaileen aukera handia dago azken finean, eta jakina, alternatiba nuklearra ere hor dago.»

«Petrolioarekiko independentziak estrategikoki suposatzen duenagatik, Europar Komunitateak energia nuklearra erabiltzera bultzatzen ditu bertako estatuak, zentral nuklearrak bat gehiago eraikitzen behintzat. Eta zer gertatzen zaio gobernu zentralari? Neurri batean direktiba

komunitario hori jasaten duela, eta bestalde kontrako erantzuna izan duela, Euskal Herrian batez ere. Hala ere, oso zaila izango da gobernu zentralak programa nuklearrari uko egitea. Ni konbentzita nago gobernuak erabaki bat hartuko duela 1991 inguruan, eta seguruen talde nuklear bat edo bi martxan jartzea erabakiko da.»

«Lemoiz martxan jartzea oso zaila ikusten dut. Egia da hori ez duela inork esan, baina inpresio orokorra hori da. Numeroak egiten badituz, ikuspuntu energetiko soilez aritzen banaiz, talde bat edo bi jarri beharko lirateke martxan, baina inolaz ere Euskadin. Martxan jartzeko posibilitate handienak litzukeena Valdecaballeros I litzateke, eta IIa agian.»

«Nik ez dut inolako alternatibarik ukatzen, botere publiko indartsu batek kontrolatuko lukeen alternatiba nuklearretik hasita beste alternatiba energetikoetarako zentralaren birmoldaketaraino, denak dira posible. Zentralaren birmoldaketa alternatibak ezin dira baztertu. Gasarena alternatiba bat da, ikatzarena ere bai.»

«Independentzi energetikoa eragotzi du paralizatzeak»

«Izaera ekologiko eta batez ere politikoko kanpaina denok ezagutzen dugun biolentzi zurrumbiloan sartu zen, eta zentralaren paralizazioa lortu zuen, eta oraingo egoerara eraman gaitu horrek, Iberduero berari ere martxan jartzea interesatzen ez zaion egoerara hain zuzen.»

«Garbi dago paralizatze horrekin Euskal Herriaren independentzi energetiko eza lortu dela, Euskal Herriaren independentzi energetikoa eragotzi du gelditze honek. Euskal Herriaren dependentzi energetikoa, orain, totala da, eta kuriosoki, alderdi independentistak izan dira Euskal Herria kanpoarekiko dependentzi totalera bultzatu dutenak.»

«Ez dugu Lemoizen desmantelamendua kontenplatu, gaur egungo errejimenaren jarraipena baizik. Lemoiz desmantelatzeak kosto ekonomiko bat izango luke. Ez dakit desmantelamendu horrek zentzurik baduen ala beste lehentasunak dauden. Energia beharrezkoa da, eta iturriak mugatuak dira. Ezin da energia alternatiboez hitzegi energia horiek eskari industrialia asetzen ez duten artean.»

EA eta PSE mutu

Agertzen diren politikariek ez ezik, EA eta PSEko ordezkari banaren eritzia ere jasotzea izan da gure asmoa, eta horretara bideratu ditugu gure ahaleginak. Ez da posible izan, bi astetan euren atzetik ibili izan garen arren, azken orduan ezinezkoa izan zaie antza. PSEko Rosa Diez eta EAKo Patxi Ormazabal ziren, bakoitzaren prentsa ardura-dunak esan zigunaren arabera, gurekin hitzegi behar zutenak. Bakoitzaren prentsa bulegari eta idazkariak dira gure ahaleginaren leku-ko.

Jesus Cuezva, (Euskal Itsasalde Ez Nuklearreko partaidea):

«Demolizioa legeak esaten du»

«Iberduerok sistematikoki zaurtu zuen legea zentrala eraiki zuenean. Guk, batzorde bezala bi epaiketa ezarri genituen, kexa guztiak Batzordearen bidez sartu genituen, eta irabazi genuen. Iberduerori ez ezik medio ofizial guztiei ere irabazi genien, Industria Ministeritza, Gobernu Zentrala eta hemengo gobernuari alegia.»

«Egia esan, ez zuen eragin zuzenik izan, ordurako geldituta bait zegoen 'de facto', baina legeak baieztatu egin zuen Lemoizko zentralaren ilegaltasuna. Orduan, Iberduerok zentrala martxan jartzeko asmoa izango balu, jujeek emandako epaiaren arabera, bere defizientzi guztiak konpondu beharko lituzke, hau da, egungo egoeran ezina litzateke martxan jartzea. Epaiaren ondoren Iberduerok eta gobernuak errekurso guztiak agortu zituzten eta epaiak beti izan dira gure aldekoak.»

«Demolizioaz arinki hitzgeiteak eskandalizatu egiten zuela zioen behin EAJko ordezkari batek mahainguru batean. Zera

erantzun nion: 'demolizioa esaten duenak ez du gehiegirik ezer esaten, oso zuhurra da, legeak esaten du demolizioa. Zentral nuklear hau inolako garrantia legalik gabe eginda dago, lege guztiak gaindituz... Legeak esaten du, legearen kontra oilategi bat eraikitzen baduzu demolitu egin behar duzula, eta gauza bera gertatzen da Lemoizekin. Demolizioa eraikitzekeko prozedura katastrofikoaren ondorioa baino ez da.»

«Lemoizen badago mugimendua baina dena sekretupean dago. Ni Lemoizen bizi naiz eta ez naiz enteratzen. Eta herri hone-tan oraindik bada oskurantis-moa eta beldurra ere bai... norbaitek gauez mugimenduren bat ikusten badu ez da ausartzen niregana etorri eta esaten nik argitara eman dezadan. Lemoizen ez dago Komite Antinuklearrik, ez da inoiz egon eta ezin da egon. Lehengo egunean hirugarren erreaktorea nola ateratzen zuten ikusi nuen nik neuk, eta horregatik dakit, ez inork esan zidala-ko.»

HABEk ezarritako hesia medio egoera gero eta larriago

Herri txikietan euskaltegiak kolokan

Euskal Herriko lurraldeetan zehar 220 bat euskaltegi ditu sakabanaturik AEKk, hauetariko asko, erasoei jaramonik egin gabe, oso egoera ekonomiko larrian iraun behar dutelarik, bertako kideen militantziari esker. Lekuz lekuko egoera oso desberdina izanik, gu Usurbilen izan gara, bertako egoera ezagutzeko asmoz.

6.000ren bat biztanlez osaturiko herrixka dugu Usurbil, azterketen arabera biztanlegoaren %75a euskalduna delarik. Hau honela izaki, erdaldunek osatzen duten %25 hori euskalduntzean datza AEKren lana, honetarako herriko sei gazte irakasle bezala aritzen direlarik, «aurten —dio irakasleotariko batek— Usurbildarrez osaturiko irakaslegoa osatzea lortu dugu, horrek duen abantailekin, euskarak gure herrian jasaten duen egoeraren jabe bait gara».

Militantzian oinarritzen da AEKko irakaslekoa, soldadak sarritan irri-garriak gertatzen direlarik. «AEKko jendea militanteak garena esan daiteke, baina askotan ere hortik bizi beharra izaten da, asmo orokorra berdintasunero ailatzea izango litzatekeelarik. Gure asmoa ahal den hilabete gehienetan kobratzea da, dirulaguntzak errespetatzen dizkiguten bitartean behintzat, baina egoera konkretu batean bi hilabete dirurik jaso gabe gelditu beharrean aurkitzen bagara, ez dugu etsiko».

Ikasle kopuruaren menpe

Usurbilgo euskaltegiko ikaslegoa osatzen duten 57 pertsonetatik gehienak

gazteak dira, honen ondorioz, bazkal ostean ematen den klase bat ezik, gaintzeko guztiak arratsaldeko 8retan ematen direlarik.

Dirulaguntzak banatzeko HABEk ezarritako baldintzen arabera, dirua jaso nahi duen euskaltegi, gau eskola edo erakundek orok gutxienez 48 ikasle izan beharko ditu egoitza berean. «Aurten 57 ikaslekin gabiltza lanean, baina azken hiru urteetako ikasle kopuruan so eginez gero, beherakada nabaria soma daiteke: duela hiru urte 85 ikasle izan ziren izena eman zutenak, lehen-go urtean 69, eta aurten 57». Beherakada honek martxa honetan jarraituko

HABEren ebazpenak direla medio kinka larrian dakusate bere burua hainbat eta hainbat euskaltegik.

balu, datorren urtean HABEk Usurbil euskaltegi gabe laga dezake, «aurten Bizkaia aldean gertatu dena gerta daki-guke guri ere datorren urtean, hori da kezka nagusia. Datorren urtean 10 ikaslek huts egiten badigute, HABEk bertan behera utziko luke dirulaguntza».

Halaber, ikasle hauen banaketa arautzeko, talde bakoitzean gutxienez zortzi ikasle egon behar direla agintzen du HABEk, kopuru hau gainditzen ez duten taldeei dirulaguntza ukatzen zaielarik. «HABEk azken ebazpenean adie-

razten duen baldintza beteko bagenu, hots, 8 partaidetik gorako taldeak bakarrik onartuko bagenitu, bazkal os-tean aritzen den etxekoandreen taldea bertan behera geratuko litzateke, eta hori ezinezkoa iruditzen zaigu. 4 dira talde honetan aritzen diren emakumeak, talde honek sortzen duen diru galera, HABEren ustez talde honen lana kontutan hartzekoa ez denez, gure baitan hartu dugularik».

AEK eta HABEren arteko tira-biratan aipatu beharreko beste puntu bat titulazioarena da, urtetik urtera alor honetan

ere markoa estutzen doalarik: ebezepe-n azken puntuan aipatzen denez, irailetik aurrera irakasle guztiak homologatuak beharko dute izan, hau da, erdi mailako edozien titulu eduki beharko dute. «Ni sartu nintzenean —dio Usurbildarretako batek— ez nuen inongo titulorik, eta lehen urtean EGA ateratzen beharrean aurkitu nintzen. Orain, berri-ze, erdi mailako titularizazioa eskatzen dute. Honenbestez, HABEk agindutakoa-ekin, guk geure burua estutu arazi egiten dugula esan daiteke. Arazo honen irtenbide bezala, irakasle eskola plan-

Fermin Lazkano: «AEK pikutara joango dela agindu dute»

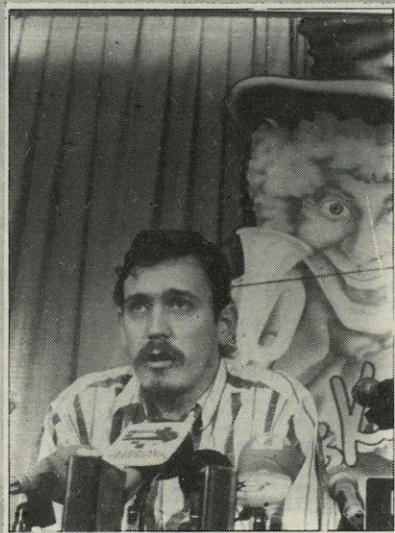
HABEk kaleraturiko azken ebazpenak ezarritako baldintzen aurka, kanpaina berri batean murgildurik azaltzen zaizkigu AEKkideak, administrazioak erakunde herritar hau suntsitzeko duen asmoari so egiteko asmoz. Guzti honetaz hitzegiteko, AEKko partaidea den Fermin Lazkano-rekin mintzatu gara.

ARGIA.— Gure azken alean HABEko zuzendari orokorrak esandakoari buruz, ze balorazio egiten duzu?

FERMIN LAZKANO.— Ez du gauza handirik esaten, baina gauza konkretu batzuei buruz egin daitezkeen kritikaz gain, azken galderari egiten dion erantzuna da lotsagarriena, hots, hilabete bat daramala soilik eta oraindik ikasteko fasean dagoela. Zergatik izendatzen du administrazioak gai honetan aritua ez den pertsona bat?, Ze esperientzia dauka gizon honek helduen berreuskalduntzean?

A.— PNV eta AEKren arteko akordioari dagokionez, zein da egoera?

F.L.— Guk PNVrekin akordioa sinatu genuenean, alderdi honek gure zenbait errebindikazio onartzen zituenez, administrazioak ere onartuko zituela pentsatuz egin genuen. PNVk bitartekari lana hartu zuen, baina ostean, segituan konturatu gara horrek ez duela ezertarako balio, administrazioak akordio hori PNVrena dela esan bait du, eta ez administrazioarena.

A.— Zergatik ez administrazioarekin zuzenean negoziatu?

F.L.— Garai hartan administrazioak ez zigun inongo jaramonik egiten, eta beste bide batzuk irekitzea erabaki genuen, lorpen batzuk beharrezkoak ikusten bait genituen. Lortu dugun gauza bakarra, paktoaren fruitu ustela izan delarik.

A.— Nola daude gaur egun negoziazio hauek?

F.L.— Administrazioarekin izan ditugun 3 bileratan, ez dugu probetxuzko ezer lortu, administrazioaren jokaera duela urte asko azaldurikoa bait da. Beraien esanetara makurtu arazi nahi gaituzte, makurtzen ez bagara, ebazpenen bidez jipoitu egingo gaituela adieraziz. Are gehiago, hemendik 3 urtetara, jokaera

berdinarekin jarraituz gero, AEK pikutara joango dela agindu dute.

A.— Nafarroa eta Iparraldeari dagokionez, zein da egoera?

F.L.— Nafarroan PSOEek egin duena PNVk prestatuturiko ebazpenen kopiaketa hutsa besterik ez da izan, honek PNVren jokaeraren desegokitasuna azaltzen duelarik, PSOE azken urte hauetan argi eta garbi ibili bait da euskararen aurka. Beraz, dakusagunez, PNVk eta HABEk AEKren aurka erabilitako sistema bera erabili du PSOEek Nafarroan; honenbestez ezin esan dezakegu PNV euskararen alde dagoenik, bere helburua AEKrekin amaitzea delarik. Garbi dago etsaitzat hartzen gaituela, nahiz eta ahoz Martin Etxeberriak edo edozein bozeramailek heri mugimendua beharrezkoa dela esan.

A.— Zein dira azken ebazpenak ezartzen dituen murriztapen nagusiak?

F.L.— 1983. urtean helduen berreuskalduntzea arautu nahi zuen HABE lege bat kaleratu zen, lege horretan oinarrituta administrazioak urtero dekreto andana bat kalera-tzen duelarik. Besteak beste, ebazpen hauen helburua dirulaguntzak emateko baldintzak arautzea da, hau da, dirulaguntza jaso behar dutenen ihardunaren baldintzak zehaztea. Baina erabilera ez da horretara mugatzen, baldintza politikoak ezartzea bait da ebazpenen helburu nagusi bat.

I.GOIKOETXEA

Ikaskuntza akademizistetatik landa bere bidea jorratu bide du AEKk.

teiatzen dugu, inongo titulu katedrati-
koren beharrik gabe, didaktikaz, talde
dinamikaz, metodologiak... jabeturik
egotea beharrezkoa bait da».

Herri txikiekiko diskriminazioa

AEK herri mugimendua izaki, baldin-
tzak egokienak ez baldin badira ere,
ikasleei ahalik eta abantaila gehienak
eskeintzen saiatzen da, puntu honetan
ere HABEren jokaera bestelakoa dela-
rik, azken ebazpenaren arabera AEKk
dirulaguntza jaso nahi badu, ikasle ba-
koitzari gutxienez 60 pezeta eskatu be-
har bait dizkio orduko, horrek ikastaro
normal batetan 16.000 pezeta suposatuko
lukeelarik. «Gure jokaera bestelakoa
da, Usurbilen, gainontzeko euskaltegie-
tan bezala, langabetuei, gazteei... ahalik
eta abantaila gehienak eskeintzen bait
dizkiegu».

Ebazpenek ezarritako baldintza guz-
tiak aztertu ondoren atera daitekeen
ondorio nagusienetarikoa bat, herri txi-
kien euskalduntzeak HABErentzako
duen interes eskasa izango litzateke,
oztopo hauek askotan gainditu ezinak
bihurtzen bait dira herri hauentzako.
«HABEk egiten duen apostuan, badirudi
Usurbil bezalako herri txikiak guztiz

baztertutik geratzen direla. Gaur egun
herri txikiak ez dute inolako eskubide-
rik euskaltegi bat izateko, herria eus-
kalduntzeko azken finean. Hor nolabai-
teko zentralizazioa nabari daiteke, di-
rua zentru handiak eraikitzen zuzen-
dua dagoelarik».

Didaktika ihardunaldiak

Errebindikapenaz gain, AEKkideak
helduen berreuskalduntzean maila ego-
ki bat eskeintzeko asmoz, beraien bu-
rua prestatzen dihardute urteetan ze-
har. Ildo horretatik jarraituz otsailaren

25 eta 26an, Didaktika Ihardunaldiak
burutuko dira Hondarribian, bertan 200
bat AEKkidek parte hartuko dutelarik.
6 txosten izango dira bertan aztertuko
direna, besteak beste «ikas elkarte-
en gauzatzea», «ebaluaketak», «Irakaskun-
tza» gaiak aztertuko direlarik.

Txostenen artean, «AEKren ikas-
kuntz jokabidea» izena daramana izan
daiteke interesgarriena. Honek, ikas-
kuntza metodologia bat baino gehiago
jokabide bat dela defendatzen duelarik.
Jokabide honetan ikasleen nahiak kon-
tutan hartzen direla azpimarratzen da,
eta aldi berean ikaslearen nahiari erant-
zutearekin batera, AEKren alternatiba-
ri erantzuten diola.

Txosten honen arabera, irakaslearen
paperari dinamizatzailerik papera gehi-
tzen zaio, jokabide hau ikaskuntza aka-
demizistarekin kontrastaturik defini-
tzen duelarik, talde lana defendituz.
Helburua autokontzientzia bat lortzea
izango litzateke, bai ikasleengan eta bai
irakasleengan.

Gai ugari ikertuko dira beraz Hon-
darribian burutuko diren ihardunaldietan,
honela AEKko irakasleak aurrerant-
zean HABEren ebazpenek sortu da-
tzazketen estutasunei aurre egiteko
prestatuz.

**“HABEk egiten
duen apostuan,
badirudi Usurbil
bezalako herri txikiak
guztiz baztertutik
geratzen direla”**

**AEKren Ihardunaldiak
asteburuan Zarautzen**

AEKren kanpainak aurrera da-
rrai. Joan den astean Administrazio
egitura desberdinetatik jasaten du-
ten bazterkeria salatu asmoz, Hego
Euskal Herriko hainbat herri eta hi-
riburuetan ekintzak apailatu zituen
koordinakundeak. Ostean, Bilboko
Sarrikon Batzarre Nazionala elkar-
tu zen, HABE eta Gasteizko gober-
nuarengandik nozitutako erasoen
aztertze eta hemendik aurrerako
jokabidea erabakitze.

Bestetik, asteburu honetan, la-
runbat eta igandez zazpi euskal he-
rrietako AEKkideak batzartuko di-
ra Zarautzen, bertan aztertuko di-
rela metodologia, didaktika, ekin-
tza bidezko irakaskuntza eta kul-
turgintzaren nondik norakoa. Ho-
rrezaz gain, oraindainoko irakas-
kuntza sistemaren azterketa eta ba-
lantzea burutuko dute alde batetik,
eta koordinakundearen irudia bes-
talde, ikasle, irakasle eta laguntzai-
leen egituraketa kontutan hartuta.

**LARUNBATEAN TROPA KARLISTEK
BILBO HIRIA OKUPATU ZUTEN****«Karlistadaren kronika» filmea
estreinatu da lau urte eta gero**

**Tuduri-k duela lau urte errodazten
hasitako «Karlistadaren kronika»
ikusteko aukerarik Donostiako eta
Bilboko zinemaldietan izan baldin bazen
ere, iragan larunbatean esterinatu zen
komertzialki Bilbon.**

Ez da makala izan Jose Mari
Tuduri tolosarrak eginiko la-
na. «Karlistadaren kronika»
errodazten lau bat urte hasi
zen. Eta ia dena berak egin
behar izan du bakar bakarrik:
jantziak, armak, errodaia, ak-
toeren laguntza eskatu... eta
azkenean bai eta komertziali-
zatu zedin jestio guztiak egin
ere.

Dokudramaren itxurako
egitura du filmeak. Historikoa
generoa, euskal zinemagin-
tzan egiten den lehendabizi-
koa, oker ez bagaude. Bilbon
estreinatu zen komertzialki
iragan den larunbatean, eta
aukera profitatuz, gerratea
amaitu eta 113 urte ondoren,
tropa karlistek hiria hartu zu-
ten (Udala eta guzti, inolako

erresistentziarik ukan ez zute-
la)

Nahiz eta egundoko diru zo-
rretan dagoen Tuduri, gaur
egun karlistadetak gehien-
tsuen dakien gizon honek ho-
nez gero bere bigarren peliku-
la errodatzeko proiektuak
izan dituela ez dugu zalantza-
rik egiten. Eta baliteke Zuma-
lakarregi izatea bere buruan
bueltan.

Badirudi aurtengo pertso-
naia Zumalakarregi bihurtuko
dela, ezen Zuberoan laster ha-
siko bait dira Junes Caze-
nak izkiriatutako pastoralak
prestatzen, eta bestalde mar-
txoaren azken alderako zabal-
duko da Ormaiztegin genera-
lari eskainitako museoa.

**«Korrok»en
zenbaki berria
maiatzerako**

Aspaldi honetan isil sa-
mar egon diren Iruñeko
«Korrok» literatur aldiz-
kariako kolegek berri ona
dakarte. Orain arteko di-
ru zor guztiak kitatzea
lortu dutelarik, urtean ze-
har bi zenbaki berri ate-
ratzean gain, itxuraldake-
tak iragarri dituzte aldiz-
kariaren hobetzeko.

Maiatzean aterako
omen da hurrengo zen-
baki hau, 12garrena. Eta
literatur lanen eskatzen
hasiak dira jadanik, gai-
tzat hiria hartu dutela:
«Hiria, kontzeptu dinami-
ko modura, izan den edo-
ta den gizagune eta espa-
zio urbanistikoa. Hiria,
giza multzo baten loka-
rria. Hainbat eta hainbat
bizipenen topalekua». Bertan narrazio, poema,
elkar hizketa, itzulpenak,
saioak, bertso-paperak
eta grafikoak bildu nahi
dituztela.

Urteko bigarren zenba-
kia berria, urtearen
amaierarako iragarri du-
te, 13garren zenbaki ho-
rren mamia oraindik ze-
haztu ez duten arren.

Aste honetan

Koldo Amestoi,
ikusgarri berria
estreinatzeaz
(46. orrialdea)

«Bertso satanikoak»
liburuari buruz
(48. orrialdea)

«Napartheid» 2. alea
prestatzen
(49. orrialdea)

Mattin eta Morau,
Bokarta-ren egileak
(50. orrialdea)

Munduaren Zabaletik
Kultura
(53. orrialdea)

«ZEHARBIDEKO BERRI» IKUSGARRIA ESTREINATUKO BAIONAN
ETA MARTXOAN BI KASETA GRABATUKO IZ DISKOETXEAREKIN

K. Amestoi: «Ez dago kondalari tradiziorik; kondalariaren lana bertsolariek egin dute»

Ostiral honetan estreinatuko du Koldo Amestoi bere ikusgarri berria. Berarekin solastatzeko deitu genion telefonoz Hazparnera, baina erantzungailu automatikoak ihardesten zigun: musika doinu bareak laguntzen zion kondalariaren ahots eztiari. Abisua utzi genion.

Patxak antolatutako Rock Egunean topatu gira Koldo Amestoiarekin. Berak ere parte hartzen bait zuen bere ipuinak kondatuz festa egun hartan. Jakinik «Zeharbide berri» ikusgarria prestatu duela, bere lanaz zombait argibide jasotzeko mintzatu gara berarekin.

ARGIA.— Gaur egun Koldo Amestoi pertsona ezaguna da, baina publikoak ezagutzen al du kondalaritza?

K.A.MESTOI.— Bide batzuk badira, bai, urratzeko hortan, jendeak ez bait daki xuxen zer den kondalaritza, antzerkia den ala ez... Zazpi urte ari naizela ipuinak sortuz, ez dela baitezpada haurrentzat erranez. Gure tokia egin behar dugu.

Zertan dago kondalaritza Euskal Herrian.

K.A.— Biga gaude profesionalki lanean. Gertatzen da kondalari tradiziorik ez dagoela hemen. Ene ustez bertsolaria izan da kondalaria, zurrumurru eta beste hainbat

istorio hartu ditu eta bertsotan esan, horiek kantu bilakatu direla. Egia da kantu zaharretan atxematen direla, ipuin tradizionalak, ez Euskal Herrikoak bakarrik, bai eta Europa guztian atxeman ahal direnak. Eta kasik segur naiz bertsolari batzuk kantuetan sartu dituztela zombait istorio.

Izan dira kondalariak bestela ere, baina etxeetan, etxeko lanak egin beharrekien hemen ez dira ibili beste herrietan bezala. Lan hori bertsolariek egin dute. Barandiaranen eta Azkueren ipuin bildumak aztertu ditut, eta materiale oso aberatsa atxeman, betiko ipuinak direnak. Horregatik kanpoko ipuin asko irakurtzeko joera ere badut, baliatzen ditudalarik gero ene saioetan.

A.— Arrakastarik badu kondalaritzak?

K.A.— Estatu frantsesean arrakasta handikoa da kondalaritza. Pariseko leku batzutan guretzat exotikoak diren kondalariak ibiltzen dira.

“ Aurten landu eta erran nahi dut ipuina ez dela bakarrik haurrentzat egina. Helduak hunkitu nahi ditut ”

Afrikarrak, adibidez. Bidaia izigarri ederrak egiten dira haiekin.

Espresio moeta hori zabal-tzen ari dela uste dut. Ene-tzat ordea, kanpoan ibiltzen naizelarik, zailagoa da gure hizkuntza ez bait dute uler-tzen. Orduan saiatzen naiz kondu bat egiten, euskaraz beti lehenik, hizkuntzaren musika entzun dezaten, eta gero frantsesez, kondatuta-koa uler dezaten.

A.— Badakigu aurten goi-proiektu anitz badituzula.

K.A.— Bai, aurten zazpiga-rren urtea hasten dut profesio-nal gisa. Ene iraultzaren urtea izango da. Enetzat zaz-pi zenbaki hori interesantea da, xifra magikoa.

Gertatzen da aurten Fran-tziako iraultzaren 200. urteu-rrena dela eta erabaki dut ikusgarri berri bat asmatzea giza eskubideetaz. Istorio ho-rretan sobera sartu gabe itsu-ra batzuk lantzen ditut ho-rren inguruan, munduaren barrena itzulia eginaz. Giza eskubideen oinarritzko pape-ra edo ideiatarik abiatzen naiz, lehen eskribu hori emazte batek hartzen duela. Emazte hori izan liteke aska-tasuna, errepublika edo nahi dena, eta emazte hori abia-tzen da munduaren itzulia egiteko. Euskal Herritik, ha-siz, Frantzia zehar, Ameri-kean gaindi. Eskribu hori galdu egingo du emazteak, esku batetik bestera pasatu-ko dela, saldu, galdu, itsa-soan erori... Paper hori eror-tzen den toki guztietan iza-ten da ipuin bat eta giza es-kubideak hunkitzen dituen gauza bat. Hori da istorioa, eta «Zeharbideko berri» bere izena. Neretzat hori hunki-tzea zen nere lehen iraultza.

A.— Musikarik izanen da...

K.A.— Teknikalari batekin egiten dut lana, argiez ardu-ratuko dena. Musika ere sar-tzen dut eta nihaurrek asma-tutako tresna ttiki batzuk ipuinetan sartzen ditut. Nor-tasun berezi bat ukanen dute ere giroa sortzeko.

A.— Zenbat emanaldi egitea espero duzu?

K.A.— Betidanik erran dut euskaraz bizi behar dudala.

“Nik hitz egin behar dut jendearekin, baina publikoa-ren erantzun ezak beldurra ematen dit. Harremanik gabe-ko ikusgarria frakaso da”

Baina gertatzen da euskaraz bakarrik ez naizela bizitzen ahal, ez naizela aski ibiltzen eta ene gauzak ez ditudala aski saltzen.

Horregatik promozio agen-tzia bat sortzea erabaki dugu. Berez euskaraz ibiltzen naiz hemen, baina beste posibili-tateak ere baditut frantsesez egiteko, beste kondalari ba-tzuekin topaketa batzuetan aritzeko, eskoletan eta abar.

Orain arte eskatzen zidate-larik frantsesez ere egiteko

joaiten nintzen. Aurten ahal bezainbat ikusgarriaeuskaraz eginen dut. Aurkeztuko du-dan lehen saioan, Baionan otsailaren 24an, osoki euska-raz izango da eta bestela frantsesez ere. Bi pista dira neretzat, aldaketa bat.

A.— Maiatz-ekin liburua argitaratu zenuen.

K.A.— Maiatz argitaletxea-ekin Durangogko azokarako ipuin bilduma bat izkiriatu nuen. Urrats inportantea izan da ere, plazer egin bait dit.

Aurten landu nahi dudan beste pista bat da ordea, erratea ipuina ez dela baka-rrik haurrentzat egina. Hel-duak hunkitu nahi ditut.

A.— Kondalari batek ha-rreman asko du publikoa-rekin.

K.A.— Horretan da batik bat antzerkiarekiko desber-dintasuna. Nik hitz egin be-har dut jendearekin. Harre-manik gabeko horrelako ikusgarri batzu egin ditudala-rik, benetako frakasoia izan da, hotz hotza geratzen zen.

Publikoaren erantzun ezak beldurra ematen zidan. Utzi dut hori, eta gehiago ari naiz asmaketekin, jolasekin, jen-dea lasaitzeko eta jendeare-kin komunikatzeko.

A.— Eta orain zerbait prestatzen ari zara graba-tua izan dadin, ezta?

K.A.— Bai. Bi kaseta iza-nen dira. Aspaldidanik egin nahi nuen gauza bat da. Eta nola aldi honetan IZ diskae-txeokoei galdegin dautaten irakaskuntza munduan kon-dalaritza sartzeko posibilita-teak landu behar dituztela, ekinen diogu.

Lan hori ez da haurrentzat egina izanen bakarrik, oroko-rragoa baizik. Idekia izanen da. Kaseta bat Euskal Herri-ko ipuinekin eginen dugu, eta bestea kanpokoekin. Uste dut martxoaren 16 eta 17an grabatuko dugula zuzenean, biziago bait da publikoa ber-tan dagoelarik. Saio polita izanen dela uste dugu.

Ahots goxoa dario Koldo Amestoiri. Kalakari xamurra-ren hariari kontu kontari erraz jarraitzeko modukoa. Solasean, irribarrean espresio anitzez itxuraldatzen zaio, eta eskuak bere doinuarekin batera egiten diote ihes. Baio-nan ikusiko dugu ostiral eta larunbatean «Zeharbideko berri» ikusgarri berriarekin, eta baliteke laster batean He-goaldean ere bere kontakizu-nez gozatu ahal izatea, Her-naniko Tiantaka taldeak gonbidatuko ote duen jakin bait dugu.

IXABEL ETXEBERRIA

IDAZTEA EZ DA JARDUN INUZENTEA

Satanen bertso santuak

London-go argitaletxe batek argitara emandako «Bertso Satanikoak» liburuak islamdarren haserrea biztu du. Salman Rushdie-k 900.000 dolar eskuratu ditu liburuaren eskubideen salmentagatik. Eta honez gero, Teheran-en, idazlearen buruari 1.000.000 dolarretako prezioa ipini dio Jomeini Imanak.

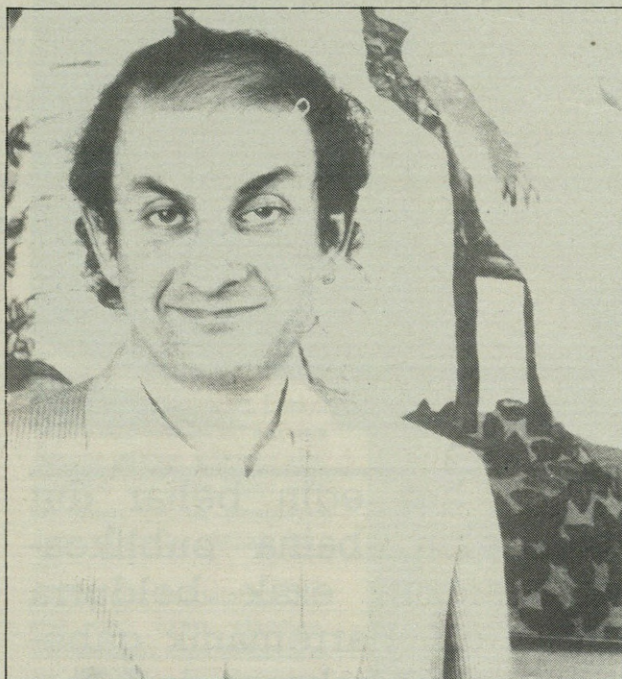
Ulertzen dut V.S. Naipual, Trinidad-en jaioa eta Londren bizi eta idazten duena, uharte hartako Puerto Españan eta metropoliko Oxford-en hezia, bere izena inizialeetan gorde behar duenean (Vidiadhar Surajprasad hain zuzen, ederra eta ozena izena, baina europearrak, ingeles hizkuntzadunak izanik ere, ez daude induak ulertzeko).

Ulertzen dut Edouard Maunick-en angustia eta barne-exilioa («Subject of her majesty», Maurice Uhartean jaio eta bizi dena, zuriak makilatua eta beltzek ez onartua odol nahasikoa izanik), txobinismo beltza madarikatzen duenean —Maunick hau poeta negro izugarrienetakoa dugu—.

Ulertzen dut Salman Rushdie-ren bikoiztasuna (Naipual bezala jatorri induko idazle ingelesa), eta bere ikara Jomeinik burua preziopean jarri diolarik.

Ulertzen ez dudana da Salman Rushdie-ren liburuaren inguruan («The satanic verses», islamismoari buruzko errekreazio fantastiko eta ironiko bat, iraingarria agidanean musulmanentzat) sortu den aztoramendua, gizarte honen hipokresiaren ezaugarri berri bat ez bada.

Europako (Europa erdi honetako, noski) ministroetarik hasi eta Egin-eko zutabegi-

leetaraino zabaldu zaigu halako uhin adierazpen-askatasunzale bat non sinetserazi nahi diguten idazlearen askatasuna dela munduan den askatasunik preziatuena eta beharrezkoena.

Badirudi egia dela Irango iritzi publikoa Islam-eko apai-zek manipulatu dela, eta itsumeneraino sustatzen dela Mahomaren araudia. Baina manipulatua ahal izateko, gaia behar duzu, herriari kutun eta minbera zaion zer edo zer. (Mendebaldean, esaterako, ez zen halakorik gertatu

Scorsese-ren filmearekin, hemen erlijioa folklore mailako zerbait delakoz, eta ez, komunikabideetan esan den bezala, Erromako Obispoa Teherango Imana baino demokratagoa delakoz).

Gai arriskutsua hartu du Rushdie-k bere libururako, eta manipulatuakoaan erreaktibitatea zabalitzen hasi da. Horixe da hain zuzen literaturaren handitasuna: ez dela arte neutro bat, ezin litezkeelahitzak nolanahi josi, idaztea, azken finean, ez dela jardun inuzentea.

Nik behintzat ez nuke gure nortasuna eta bizimodua adierazpen askatasunean oinarritu nahi, uste dudalako badaudela beste askatasun eta berdintasun batzuk lortzeko aurretik. Ongi ezagutzen dugu hemen adierazpen-askatasunaren historia lotsagarria.

Ez naiz inkisiziozale, ez naiz ayatollahzale, ez naiz musulman porrokatua, eta uste dut idazleak nahi duena eta nahi bezala idazteko askatasuna behar duela, baina halaberean sinesten dut gaiak ez direla inokuoak eta askatasuna ez dela inoiz musu-truke lortzen. Alegia, idazteak erantzunkizunak dakartzala.

Salman Rushdie-ren biziak hartu duen mehatxuarekin 'denon burua' omen dago arriskuan. Hori ere manipulazio gaitza da, idazlegoak hain maitea duen korporatibismoaren ondorio hutsa. Nik ordea, dakidala behintzat, ez dut liburu horretako hitz bat bera ere idatzi. Ez da nirea erantzunkizuna.

Ez naiz heriotz zigorraren zale. Idatziko diot Jomeiniri barkatzeko bizia Rushdie-ri, eta eman diezaiola judizio jator baten aukera. Ez nauzeu erraz harrapatuko Iran kondenatzen hemendik eta jendilaje horren konpanian.

KOLDO IZAGIRRE

Euskal komikaren egoerari kritizismoz begira «Napartheid»

1.234. zbk./89-II-28 **ARGIA** 49

«BOKARTA» PERTSONAIAREN EGILEEKIN SOLASTATU GARA BERE SORRERAREN BIGARREN URTEA BETETZEAR DAGOELA

Mattin eta Morau: «Aurreritzi gehiegi daude komikia eta bere inguruarekiko»

ARGIAko komikizaleek ezagutzen duten «Bokarta» ikertzaile traketsaren egileak ditugu Mattin eta Morau, bi komiki jale amorratu. Hernanin lotu ginen eurekin solasean, Bokarta bera ere biekin batera agertu zitzaigula tartean: bi metrotako gizon puska gabardina baten barruan.

Bai Morauk (gidoiegilea) bai Mattinek (marrazkilaria), «biziogatik hasi ginen» garbi bota ziguten lehenik eta behin, beren zaletasunaren nondik norakoa galdetzerakoan. Morauk hain zuzen, «badakizu komikiak irakurtzen dituzu, a mogollon, eta poliki poliki hasten zara mundu hori ezagutzen eta maitatzen nolabait ere. Gidoietan eta, istorio txikiren bat ez ezik 'Bokarta' izan da nere lehen gidoia». Mattinen esperientzia, berriz: «betidanik, ez dakit noizdanik, dibujatzen aritu naiz, dibujatzen eta dibujatzen, komiki pila bat irakurriz eta toki askotara ene marrazkiak bidaltzen. Ikasketak eta? batere ez, teknika libururen bat eta kitto. Komikia gustatzen zaion dibujantea naiz».

Auxtin Ibarrola Lekunberri, Bokarta, ikertzaile pribatuaren pasadizuak 1987. urteko iralean hasi ziren ARGIAko TXT komiki orrialdetan plazaratzen. Eta apirilaren 3ko data daraman 1.193.

alean ezagutuko genituen, aurrerago, Mattinen trazo berririk. «Inaki Bakedanok, hasierako marrazkilaria, utzi egin behar izan zuen eta berrri baten bila hasi nintzen» dio Morauk, «eta azkenean 'elementu' hau aurkitu nuelarik».

Morau eta Mattinek karriatu egin behar izan zuten Bokarta, nekatuta omen zegoen eta egun hartan.

Asteroko tira bikoitza

Bokarta 'tira' berari eutsiz, bere gorabeherak kontatu zizkiguten. «Tira horrek oso dinamika berezia eskatzen du, ez da orrialde oso bat egitea bezala, beti zerbait kontatzen ihardun behar, ezin duzu akzioa geldirik utzi hurrengo tirarako —suspentsea lortzekotan ez bada—. Ekin-tza, umorea, txistea sartu behar, eta horrek teknika berezia eskatzen du». Izan ere komikeru pare honen xedea horixe litzateke, atal bakoitza autonomoa izan dadila.

Nahiz eta pertsonaiaren bilakaeraz konsziente izan ez, beren burua erdibidean ikusten dute, eredu finko bati helitzeko oraindik: «gauzak ezin daitezke prezipitatu, azken

batean, printzipiante batzu gara; prolemak ere badaude noiz biltzen garen, nola ibili behar dugun gidoiak eta marrazkiak elkarri pasatzeko, zenbat lan egin dezakegun, etab. Hala ere, gure erritmoa segituz, poliki poliki, nik uste ondo goazela».

«Pertsonaia pertsona bati bihurtu», Mattinek aipatutako helburua dutelarik, eta pertsonaiak berak arestian aditza emandako erritmo dinamikoa baldintzatzen duela argi edukita, Bokarta «jenero beltzaren parodia moduko zerbait» genuke. Gidoilarien ustez, bigarren mailako pertsonaiak ere garrantzi handikoak dira, «alde batetik agertzen dutelako nolako bizimodua daraman Bokartak, eta bestetik, Bokartari kon-

trapuntua jartzen diotelako; horrela konplementazio harreman horietatik, Super-Ertzaina bezalakoak sortzen dira, horien konbinaketaz bilatzen ditula txisteak, desdramatizazioa. Oso zaila baita, pertsonaia bakarrik, ingururik gabe, aurrera eramatea».

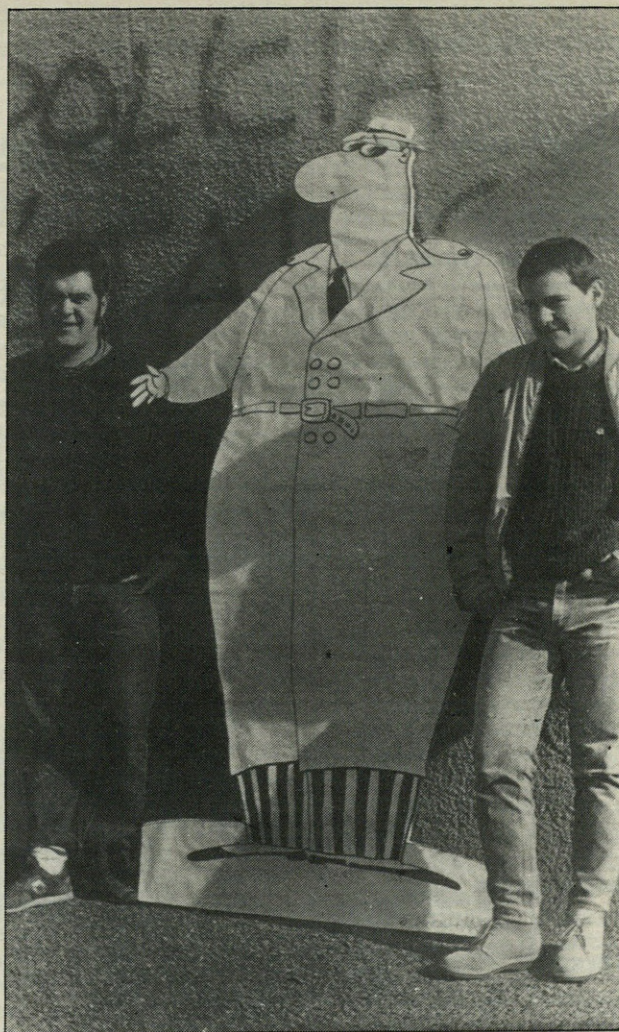
«Bokarta beti errealtatearen mugan dago», eta Bokartaren istorioek nolabaiteko errealtatearekiko loturarik badutela esaterik badago. Adin guztietako jendea zuzenduta dauden istoriak «jenero beltzeko bezain kañeroak» ezin izan baldin badute ere, soma ditzakegu absurdoaren galbahetik filtratutako umorezko pasadizu garatz-alegerak.

Egungo joera desberdinak

Hernaniko 'Molotoff' irrati-ko Corto Seltza irratsaioaren inguruan bildutako komikizale taldeari —non gure heroiak ezagutu zute elkar— eta sortutako mugimenduak eman diezaiekete perspektibari esker, Hego Euskal Herriko komikiaren joerak hiri-uruka desberdintzen ahal direla pentsatzen dute.

«Gasteizen modernoak daude (A. Ortega eta), linea klarakoak; Iruñea aldean berriz, underground esajeratu bat (Murillo, Simonides, TMOkoak...), oso kañeroak; Bilbon, bi fantzine ditugu 'Komikalia' eta 'Aurtu', azken hau komik radical vasco moduko bat; eta Donostian, a la francesazko abentura istoriozaleak, marrazkilari finkatuak, kategoriakoak (Berriza, Harriet, Redondo...). Azken hauek beste maila batetan dagoen jendea da, bai profesionaltasunaren aldetik, bai gaien aldetik».

Profesional mailako komikigintza aldebat, errebasu eginez gero gure solaskideek Napatheid fantzineari derizkiote saiorik interesanteena, euskararekiko konpromezua eta komikia uztartuz «oso esperientzi polita». «TMO ere bai esperientzia moduan kristorena da, kasik aldizkari baten maila duenari. Gainera, jendearenganako lotura saiatu dira lortzen eta eskuratu

“Egitura sendo bat behar du komikigintzak, aldizkariren bat alegia. Baina ez HabeKomik bezalako txapuza bat”

dute; tabernak distribuzio kanala moduan erabiliz. Hori da inportanteena!».

Beste adibide gisa: «Ondarrru aldean, 'Globo'koak edota Gernikaldeko jendea 'Kultur Txou' elkartearen inguruan, asko mugitzen ari dira. Jendearen zaletasuna ere areagotzen ari da eta nabari da nola halako oinarritzko mugimendu bat, herrietan, irrati libreetan... Interes bat badago».

Komikigintza «arte autonomo bezala kontsideratzea» aldarrikatzen du Mattinek. Horrela «zinema edo musikarekin bezala joera ezberdinak

aurkitu ahal izango ditugu». Tendentzia eta jarrera auzi horri bagagokio, konpromezu gabeko posizionamenduak Donostia eta Gasteizen lirateke nagusi, nahiz eta «egunetik egunera lotzen ari zaion konpromezu horri». Esaterako, errealtate sozialari atxikimendu handiena azaltzen duena 'Aurtu' fantzine bilbotarra genuke, «inguruak asko markatutakoa». Oneretan sortu berria den taldea ere bai, edota 'Napatheid' bera. «Nolabait hortan gauzatu da aldaketa, marrazkilari bakartiaren irudia pixkat urtu dela». «Egitura

sendo bat behar du komikigintzak topatu, aldizkari bat alegia, baina ez 'HabeKomik' bezalako txapuza bat», zeinak aipatutako tendentzi atomizazioa batuko lukeen, eta zirkuito berri hauetako komikigintzaren garapena jasoko. «Agian pixkat itxoin beharko da oinarritzko mugimendu horrek forma har dezan».

Komikia euskaraz

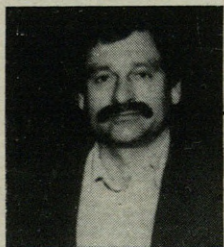
Euskal Herrian ederki asko nabarmentzen ahal dira hiru komiki joera multzo nagusi: 'komik vasco' delakoa, 'bande dessinée basque' eta euskal komikia hirugarrenez, euskaraz egiten den komikia hain zuzen, urria bada ere bilakaera enbrionario batetan legokena: «izan ere Euskadin gauzak horrela egin dira beti, musikan bezala, gutxina gutxina. Ez da boom bat gaur egungoa, prozesu bat baizik». Jende ona asko dagoela uste dute, «baina prolema betikoa da, ez dago publikatzeko aukerarik eta jendeak etsi egiten du. Komiki onak berriz, eginez sortzen dira».

Arazo handienetakoa ordea, jendearen komikiarekiko aurreritziaren omen dago. «Jendeak pentsatzen du komikia haurrentzako zerbait dela, edota biolentziaz, matxismoaz eta sexuaz gorritutako zeozer. Jendearen bila joan behar da komikia zer den ezagutarazteko eta eritzi horiek aldatzeko: herrietako erakusketek, lekuan lekuko informazioz...».

Komikiak literatura edo zinemarekiko ez duela inbidiarik izan behar adierazi eta gero, frantses eta espainiar estatuetakomikigintzen arteko sima sakona komentatu ziguten. «Espainiako errebisten industria 'circulo vicioso' batetan sostengatzen da, beti bere egoera penagarriaz kezkatuz, baina horren konponbideetan sartu gabe. Nahiago dute minoria bat alimmentatzea, jakinez, gero minoria horrek ordainduko duela ordaindu beharrekoa».

JOXEAN OÍZ

Paperetan idatzia

KARLISTADAREN KRONIKA

Jakina produkzio garestia dela («Karlistadaren Kronika»), baina eskuratu ahal izan ditudan medio urriekin konpondu naiz egin ahal izateko. Errodatzen bi urte t'erdia eman dut, baina bi urte t'erdiko epean 40 ordu errodatu dut, (...) urtebetez montatzen, eta beste urte erdi bat nabil promozionatzen historia hori, lau urte luze, lehen manibela buelta eman nuenetik, baina aurreko ikerketa lan guztia beste sei urte inguru dira.

Jose Maria Tuduri, («Hemen», 89-2-17).

EE ETA HIZKUNTZ IDAZKARITZARI

EEren iniziatiba honek bi helburu nagusi ditu: alde batetik, euskararen erabilera Administrazioan normaltzeko plangintza partidu politiko guztien artean kontsentsatzea, eta bestetik, ondorengo bost urteotarako helburuak zehaztasunez ezartzea. (...) Ez dira ahaztu behar Administrazioen mugak eta herritarren hizkuntz portaerak. Beteko ez den planik ez baitu behar euskarak. (...) Gobernuak derrigorrezkotasun indize minimoak eta helburuzko indizeak jarri izan proposatzen du EEk.

Patxi Baztarrika, («Deia», 89-2-15).

ARTELANA SALGAI DENEAN

Obra bat kaleratzen denean, eta jakiteko ea ona ala baliogabea den, lehen mugaketa promotoreak egiten du, beste edozein negoziotan bezala, marketing-a da nagusi. Baina azken finean saltzen denak balio du, zerbaitegatik saltzen da. (...) Erosle batek obra bat eskuratzen duen momentuan, bera da obra horren kalitatea justifikatzen duena. (...) Egia da askotan jendeak ez dakielako zer erosten duen, inbertsio bat bezala edo moda jarraitzearen erosten duenean.

Jose Luis Zumeta, («Hemen», 89-2-17).

TELEBISTAKO BUROKRAZIA

Ekainetik gabiltza jotake lanean («Funtzioa»); (...) hasieran urtarrelean hasi behar genuela uste genuenez, abendurako dena prest zegoen. (...) Telebista burokraziak beriko munstro bat da eta, ene ustez, produktore pribatuaren esku uzteak lana erraztu eta merketu ez ezik, langileen arteko giroa ere lasaitu egiten du.

Xabier Otaegi, («Egin», 89-2-17).

ETB EUSKARAZ ALA ELEBIDUN

Lehendabizikoi bileran honetan debata (ETB euskara hutszkoa ala kate elebidun bakkarra) planteiatu baino ez da egingo eta erabaki zehatzak hilabete barru egingo den hurrengo Biltzar Ttipian azalduko dira. (...) Nire ustez ETBren arazoa oinarri oinarritzkoa da eta gure borondatea akordio puntuak eskaini eta definizio linguistikoari eta telebista ereduari dagokionean akordio orokor batera iristea da.

Koro Grmendis, («Eguna», 89-2-16).

J.M. Zalakainek puntua jarrita

Joseba Arin-i

(Irakaslea)

— Ikastola herri aportazio bat izan da hezkuntza maila. Orain, arrazoi desberdinak direla eta, bestelako eskolarekin bateratze prozesuan aurkitzen da. Zein kondiziotan egin behar luke ikastolak bateratze hori bere jatorrizko nortasuna mantentzeko?

J AORRIZKO nortasuna Euskal Herriak nazio bezala beharrezkoa duen herri eskola eraikitze borroka ematen zion ikastolari, nere eritzian. Euskara ez ezik, euskal nortasuna ere bultzatuz. Egun, hainbat eskola eta bertako kideek ere bat egiten dute Euskal Herri eskola hori lortzeko ahaleginetan.

Alderdi eta sindikatu batzuentzat bateratzea helburu bat da, eta nere ustez bitarteko bat izan behar du: aurrerapausu bihurtu behar dugun bitarteko bat. Helburutzat dutenek, berdintasuna eta normalizazioaren izenean, ume, gela, langile eta ikastetxeen birmoldaketa eta berregituraketa soila bihurtu nahi izango dute.

Jatorrizko nortasunetik ikastola guztiek gordetzen duten ezaugarri argiena euskara da, eta horixe da bateratze bidean ere gatazkarik handienak dituen gaia (badira beste gai korapilatsuak ere: langilegoa, ordutegia, ikastetxearen autonomia eta gestioa, baliapide ekonomikoak eta abar).

Zer esijitu ikastoletatik? Bat, ikastetxe euskaldun hutsak bezala jarraitzea: langilego guztia euskalduna izanik, erdaldunik sartu gabe; bai ume, bai irakasle kopuruan, kalitatezko irakaskuntza euskalduna burutzeko baldintzak finkatuz. Bi, beste ikastetxe batekin elkartu beharra izanez gero, bi urtetan langilego guztia euskaldun bihurtzea. Eta hiru, eskola berri horretan hamabi urtetako ikasle guztiak euskaraz ikasten jarraitzeko gaitasuna izan dezaten hartu beharreko neurriak eta epeak finkatu.

Bi gauza ikusten ditut une honetan gogotik bultzatu beharrekoak: alde batetik, helburu hauen alde borrokatuko duen eskoletako zein ikastoletako kidez osaturiko erdi mugimendu indartsu bat; eta bestalde, euskal nortasuna bere osatasunean ulertuz herritarrekiko loturak berreskuratzeko ahaleginak.

Puntako argitalpenak

Bilboko «Verdes» liburudendak emandako datuak.

Literatur liburuak:

- 1.— «Obabakoak», Bernardo Atxaga. Erein.
- 2.— «110. Street-eko Geltokia», Iñaki Zabaleta. Elkar.
- 3.— «Azken belaunaldia», Edorta Gonzalez. Elkar.
- 4.— «Kadrila alegera festan da», Josef Urruty. Pamiela.
- 5.— «New York, New York», Gotzon Garate. Elkar.

Orotarikoak:

- 1.— «Bapatean 88», Bertsolarien Elkarte. Elkar.
- 2.— «Euskal Gramatika Praktikoak», Butron / de Pedro. Erein.
- 3.— «Jakin (literatura eta inguru soziala)», 49. zenbakia.
- 4.— «Hautsi ditugu kateak... espaziora goaz». Iñaki Irazabalbeitia. Txalaparta.
- 5.— «Joko bilduma», Gasteizko AEK.

Bernhard-en testamendua austriarren mespretxuz

Joan den astean ezagutu da Thomas Bernhard idazle austriarraren heriotza, Vienako hilerri txiki batean lagun batzuk ehortzi ondoren. Orriotan aipatu izan da «Heldenplatz» bere azken antzerkian austriarrak asaldatu zituela «lider baten zain dauden naziak» direla esanaz. Azken testamenduan ez die maitasun gehiago erakutsi: debekatu egin du.

Nobelagile, antzerkigile... Beckett ondoko Europako idazlerik handiena askorentzat.

Austrian bere obraren edozein «errepresentazio, inpresio edota irakurketa» egitea oraingoz. Elkarrizketak ere ez zituen maite 40 urtez gaiso bizi izandakoak eta azkenean bihotzak urkatutakoak. Hona hemen duela urtebete «Liberation»en eskainitako baten zatiak.

IDAIZEA: «Idazlea zen nire aitona. Bera hil ondoren arriskatu nintzen lehenengo aldiz. Hemezortzi urte nituelarik plaka bat eskaini eta zabaldu zuten bere herrian. Bukaeran nire izebaren ostatuan geunden hamar kazetariakin: «Hona hemen ezer emango ez duen biloba. Agian idatz dezake beste-rik ezean». Batek erantzun zion: «Niregana bidalizazu astelehenean». Errefuxiatu gune bati buruz idaztea eskatu zidaten. Astelehenean bertan egunkarian zegoen nire erreportaia. Sekula ez naiz halatsu asaldatu. Lehenengo aldiz idazketari gustoa hartu nion, otso gazteak odolari bezala».

BESTEAK: «Beti gaude norbaiten mende. Pertsona oro. Norberarekin bakarrik dagoen gizona laister eroriko litzateke, hilik. Norbanako bakoitzaren-

tzat pertsona erabakiorrak daude. Bi izan ditut nik. Aitona eta beste bat, nire ama hil aurretik ezagutu nuen. 35 urtez iraundako harremana. Unkitzen ninduen guztia berari loturik zegoen; beragandik jaso dut guztia. Hura hilez gero dena ezabatu da. Bakarrik nago beraz».

ZERGATIK IDAZTEN DUDAN: «Zergatik idazle? Kontrazio izpiritu hutsagatik nire buruaren begibistan, emandako egoerarekiko oposizioz, erresistitza dena delako niretzat. Hara zergatik prosaz idazten dudana...».

IRAKURLEGOA: «Ez dut irakurle bakar batengan ere pentsatzen, ez bait zait interesatzen nor irakurtzen duen hau. Idaztea atsegin dut, nahikoa dut horrekin. Gauzak hobeto egin nahi dituzu beti, gogoeta gehiagoz, dantzari batek lez hobeto dantzatu nahi duzu... baina bakarrik egiten duzu hori, mundu guztia gauza bera behin eta berriz errepikatuz iristen da perfekzioa».

J.M. HERITZ

Gineako Perkusioak: larru-jole instituzionalak

«Gineako perkusioak» izena du herri afrikar horretako Kultur Zuzendaritzak antolatutako perkusio taldeak. Nonbait perkusionistarik onenak Europara aldegiten ari zirela eta, ohitura galtzeko arrisku biziaren, sei larru-jolerik onenekin osatu dute taldea. Telebistan agertu direnez geroztik izugarritzko arrakasta izan omen dute eta ginearrek nazio sinbolotzat omen dauka.

Alain Badiou filosofoak bere Manifestua idatzi

Alain Badiou filosofo frantsesak *Manifeste pour la philosophie* argitaratu berri du. 1982. urtean *Théorie du sujet* plazaratu zuenak filosofiaren berpiztea posible dakusa bere manifestuan. Bere ustez «Egia» da gaur egun Europako ideia berrietako bat. Filosofiaren lana ez da egia esatea, Elkarketa baizik, hau da, egien elkarketa posiblea».

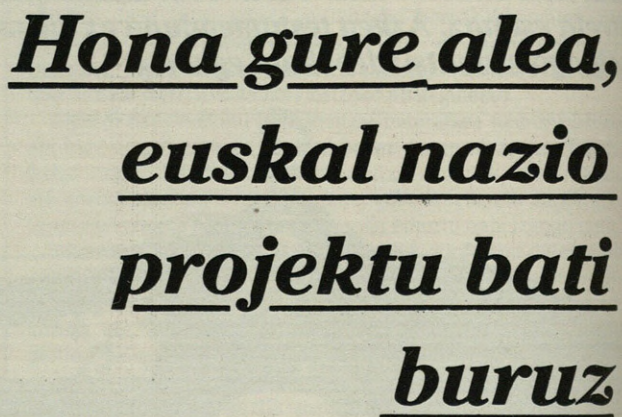
Starker biolontxelista kontzertutik kontzertura

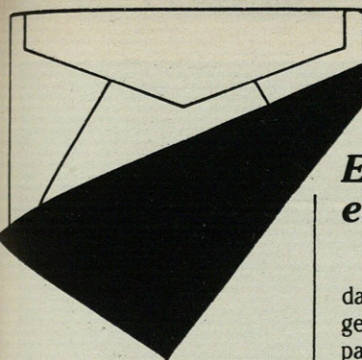
Estatu Batuetan bizi da Starker biolontxelista. Bloomington-go unibertsitatean ematen ditu eskolak Hungariatik emigratutakoak. Egun Europan dabil kontzertuak eskaintzen. Abioian bate-tik bestera dabil biolontxelo ondoko aulkian daramalarik beti. Berrogei urta daramatza biolontxelo jotzen.

Carmelo Bene-ren antzerkia italiarrak nahasteko

La cena delle beffe izena du Carmelo Bene antzerkilari-aktore-zinagile italiarrak Milan-en estrainatu berri duen obrak. Obra eroa. Harrapagaitza forman nahiz mezuan. XV. mendeko testu florentziar batetan oinarriturik egin du obra Raffaella Baracchi aktore-sarekin. Otsailaren bukaeran Turinen, martxoaren hasieran Bolonian, eta gero Erroman eskainiko da.

Akatsak, errakuntzak...

Elkar-eko kideei agur t'erdia:

Tintin-en abenturak irakurtzen saiatu gara berriro, oraingoan «Kristalezko 7 bolak» izenekoa. Aurrez frantsesez irakurriak ditugu denak eta gaur egun gure hizkuntzan gogotik baita. Baina behin eta berriz min dugu zuen gramatikazko akatsak ikustea. «Ikastolara joan beharrean daude horiek» diote nire ilobek. Izan ere azken liburua honetan, 19. orrialdean irakurtzen dugu:

«Etzetik ez dezatela irten...». Aditz joko hau ondo al dago? «Etzetik ez daitezela irten» izango da noski...

Gramatikazko akatsak ezabatu lehenbailehen mesez, zuen betebehareko bat bait da irakurlearen alde. Besterik gabe gaurkoz.

ARGIAko kideei ere zer esana badugu. 1.231. zenbakian, 13. orrian dagoen artikuluan, honela dago idatzita:

«Oinarri teorikoen berri dakarzugue». Nik idatziko nuke... «dakarzkizugue».

Bost ajola aldizkariak azala koloretan eramatea edo ez; guk nahi duguna da informatibo informazio sakinarekin, euskara jatorrean eta gramatikazko akatsik gabe eskaini diezaguzuela. Eskerrik asko aldeztu aurretik.

JOSEPA

ETB eta euskal kultura

Dirudienez, ETB beste erdal telebista artean bakarrik geratzen da. Televisión Española delakoaren bi katez gain, Frantses Telebistaren katez gain, Telenorte eta Telenavarraz gain, urte amaieran beste hiru kate pribatu martxan jarriko dute, eta jakina, erderaz ere.

Argi dagoena da ETB ez dela benetako Euskal Telebista bat eta guk uste duguna da ETBk euskal kultur ereduaren alde egin beharko lukeela. Hau horrela izanik instituzioak eta indar aberzale guztiek, Euskadin bizi garenontzat hain garrantzitsua den gai honi, lehentasuna eman beharko liokete, desberdintasun politikoak behin batez alde batera utziz. Hau beharrezkoa bada ere arazo honen irtenbidea oso urrun dago.

Gainera, nabari nabaria da, PSOEren jarrera, euskararen kontrakoa. Horrez gain, EAJk —konpon deza keena, egin nahi balu—, eskuak loturik dauzka antinaturala den itun bategatik dardarik gabe, hainbat aldiz esan den bezala.

Horrela ba ETB bide okeretik doa —eta itzultzerik gabeko puntu batetara heldu gaitzke—. Hor daukagu adibidez, Berlusconi italiar handikiarekiko akordioa (5.700 milioi hiru urtetan banatuak), zeinaren bidez ETB, beste telebista bat, merkatal, arrunt, soil, eta inpersonala bihurtu baita da. ETBren biabilidade ekonomikoa eta azken finean programazio ereduak ere, kanpoko multinazionalaren eskuetan ipintzen dute, diru hori produkzio berekikoetan inbertitu beharrean, gure kultura, gure hizkuntza, gure ohiturak..., hau da gure herria definitzen eta zaintzen duten gauza guztiak aurrebideratzen eta zaintzen lagundu beharrean.

Hori izan beharko litzateke ETBren funtzioa, EUSKAL telebista bat euskaldun guztientzat.

ISIDRO BILBAO
IZASKUN BILBAO

Sariketa literarioen 'mamoneoa'

Polemika sortuko da berriro literatur lehiaketak bai ala ez. Urteroko gaia da, urtero banatzen bait dira sariak barra-barra, eta urtetik urtera diru gehiagoei eskainiz.

Iaz uste dut bi edo hiru artikulua idatzi zirela komeria honen inguruan, sariketen inguruan alegia. Eta gogoratzen dudanez, idazleak ez ziren batere kontentu, epaileak neurri batean ezta ere, eta antolatzaileek agertu zituzten beren koxkak.

Orain, Jakin aldizkariaren azkenengo alean irakurri ditugu kontrako eritziak. Ondoren Joserra Bilbaok idatzi zuen ARGIA n erantzun moduan edo. Eta gaur jaso dudana zenbaki berrian Koldo Izagirrerena zetozen, kontra noski.

Azken aldian sari literario mordo bat banatu da, eta beste hainbeste entrebista agertu da saridun idazleekin komunikabide desberdinetan. Saria jaso eta entrebista, liburuak argitaratu gabe egonda eta noski irakurri gabe kazetariaren partetik.

Orduan, ia-ia literaturaz eta idatzitakoaz hitz egin baino, zer egin da? Literaturarietaz hitz egin. Eta nola idazle horiek sariak jaso dituzten, nola sariketetara aurkeztu diren, denak sariketen alde agertu dira: diruagatik batzuk, promozioagatik beste batzuk, eta beste arrazoi batzuegatik ere bai.

Hitz korrienteekin esanda, mamoneo bat iruditzen zait sariketen roloa. Eta mamoneoa baita ere sariketak gozatu sariketak beheara ibiltzea.

Nere ustez, denak kendu beharko lirake. Instituzioek, aurrezki kutxek eta antzekoek literaturaren mesedetan zerbait eman nahi baldin badute, eman diezaietela dirulaguntza argitaletxeei oraindik batere liburuak argitaratu ez duten idazleen liburuak atera ahal izateko. Eta kitto. Beste idazle guztiek, segi dezatela idazten, beren obra berriak aurrekoak baino hobekiago izan daitezela saiatuta. Eta komunikabide guztiei esan, nahikoa dela!

FERMIN SANCHEZ

Bizikletak zer?

Kontu zaharra da hau baina ez da behin ere nahikoa aipatzea: gero eta okerrago jartzen ari da bizikletaz hiritan ibili nahi izatea. Gero eta kotxe gehiago dago leku guztietan, eta ez gaituzte batere errespetatzen bizikleta lokomozio bezala hartu dugunok. Hiri hauetako udalbatan ez da egiten bizikleta zaleen alde ezer ez, eta lehen arriskutsua baldin bazen orain oraindik gehiago.

Hiri barreneko abiadura mugak ez dira errespetatzen. Eta igual okerrago dena, ez bizikletan ibiltzen direnei bakarrik, baizik eta baita ere oinezkoiei errespetua zeharo galdu zaiela. Pasa-zebrean ez dira gelditzen kotxeak, semaforoak gorrian jarri berri direlarik pasa egiten dira...

Egunkarietan ez da ezer agertzen, baina ni ziur nago holako gauzengatik istripuak ugaritu egin direla.

Noiz jarriko zaio konponbidea guzti honi? Noizko Oinezkoen eta Bizikletazaleen Defentsarako Elkarte bat?

JABIER ZUGASTI

Esker onez

Doinua: «Santa Jenobeba».

1

Badakidanez nik gizon horri
askotxo diodala zor,
oraingo hontan, ordaindu asmoz,
bertso kantari banator.
Hain izan zinen gizon zintzoa
eta hain euskaldun jator,
eskerrak eta mila goraintzi
Fernando Aire, Xalbador.

2

Artean oso gazte nintzela,
—etzait ahaztuko neri—,
beraren bidez izan nuen nik
Iparraldekoen berri;
hari entzunez ohartu nintzen
gü ez ginela bi herri,
nahiz muga batek egin nahi duen
herri bakarrez bi erdi.

3

Ume zelarik eskola utziz
artzain lanetan zen hasi,
jakinduria non den, ordea,
Xalbadorrek irakatsi.
Izadiaren liburutikan
burua zuela jantzi,
bertsoen bidez eskaini zigun
nahi dutenentzat ikasi.

4

Zein aberatsak izaten diren
bertsolari iturriak,
sakontasunez nolakoa zen
seinale oso garbiak,
agindu eta jende aurrean
bapatean ezarriak,
alargunaren arroparenak
bertso gogoangarriak.

5

«Amodioa gauza tristea»
esanez hasi kantuan,
era ederrez azaldu zigun
penazko sentimentuan
zenbat alditan murgildu naizen,
goibel nintzen momentuan!,
bertso horien kantu isila
sendabidea orduan.

6

Sortetxeari zor omen zion
izana eta izena,
bere hitzetan garbi dakusgu
benetan maite zuena.
Nere guraso oroi saminez
betetzen bazait barrena,
bertso horiek dira haientzat
dudan eskaintza onena.

7

Behin Donostian txistuka ekin
genion eta gogotik,
zer pentsatua bageneukake
isuri zuen malkotik.
Gizatasuna irten zitzaion
orduan ere golkotik,
txistu artean denoi esanez
«maite zaituztet oraindik».

8

Lehen bertsoan esan bezala,
badizut ere hainbat zor,
ezin bestean neurri apalez
nere omena hara hor.
Zuk odolaren mintzoa utzi
baitzenigun hain maitakor,
eskerrak eta ikusi arte
Urepeleko Xalbador.

XABIER MUGIKA

BIDAIAK

THINDUKI, S.A.

GAT 1.025

**BIDAI ATSEGINAK
ZURE NEGOZIOTARAKO**

Semaforoak izorratuta— Egia da, bai, zirkulazio kontuek gero eta arazo gehiago sortzen dituztela egunetik egunera. Hirietako kaleek gainezka egiten dute autoz: taxistak amorruratu bizian ataskotik atera ezinik; lanera berandu doana mekaguen, imintzio eta bozinazoka; haurrak eskolara daramatzan autobus gidaria egunkaria irakurtzen; eta transportistaren kamioia erdi-erdian enbarazoan!

Punta puntako orduak eragiten dituzten arazoak ordea, airera ere ailegatu omen dira. Ejekutibo ezin agresiboagoen txarter hegaldia direla, poliziaren helikoptero sabuesoak direla, hegazti migratzaileak, satelite artifizialak, zorabiozko delta abentureroak, ejerzito desberdinen bonbarderoak... eta orain, modan, aeromodelismoa, gainera!

«Kontrolako dorrea, kontrolako dorrea, zer ostia pasatzen da?», egiten du galde piloitoak. «Semaforoak izorratu direla berriro ere, eta guardia municipalak txilibitua etxean ahaztu». Kabinatik: «suputamadre», imintzioak eta bozinazoka.

Itxuraz, gaur egun bide guztiek ez dute Erroman topo egiten. Ezta gutxiago ere.

MARTIN ARANA

FRAGAREN KATARATAK

- Ba al dakizu Fraga kataratetatik operatu behar dutela?
- Ez ezazu esan!
- Bai, mantxa besterik ez omen du ikusten eta!

GEOGRAFIA

- Ea Edurne... Non dago Madagaskar?
- Lehengo leku berean... uste dut.

GEOGRAFIA GEHIAGO

Gure herriko eskola batetan geografiako azterketan Egipto jarri zuten gai bezala. Erantzunen artean hau irakur zitekeen: «Egipto oso hiri ezaguna da, hildakoak lurperatzeko zuten ohituragatik».

ZITA

- Kaixo Pello. Zer moduz joan zitzaian atzoko zita?
- Beno... Erdizka ondo eta erdizka gaizki.
- Zer gertatu huen ba?
- Ni agertu nintzela baina bera ez.

ESKAERA XELEBREA

Bada mundu honetan beti adar joka ari den jendea.

Sartu da emakume bat jatetxe batetara eta esaten dio zerbitzariari:

— Aizu, patata-tortila nahi nuke, baina urdaiazpikorik gabe.

Zerbitzaria sukaldean sartzen da eta bueltan zera erantzuten dio:

— Kasualidadea da baina gaur ez dugu urdaiazpikorik. Dena dela nahi baduzu aterako dizut patata-tortila txorizorik gabe.

OSASUNAREN ARDURAZ

Dislexiaren kontrako terapia

AURKIKUNTZA berri batek sendatzeko itxaropena piztu du dislexia jasaten duten milaka umeengan. Bataz beste populazio osoaren %5-10 batek du dislexia, zuzen irakurri, idatzi edo letreiatzeko eragozpena. Erresuma Batuko Berkshire-ko Real Hospital-eko ortopedia sailean burutzen ari diren lanak erakutsi duenez, ume horiek ez dute erreferentzi begi egokirik, eta horixe da jendeak normalean gauza txikien posizioa zehazteko erabiltzen duena (letrak, zenbakiak). Ume dislexikoek, begi erreferentzial horren gabeziagatik, begiak etengabe kliskatzen dituzte letrek edo zenbakiak elkar nahastuz.

Orain, irakurri eta idazteko garaian begietako bat blokeatzen duten antioju berezi batzuk erabiliz, umeak beste begia erreferentzia bezala erabiltzera behartuak aurkitzen dira. Ume hauek, bestalde, irakurketa eta idazketan atzeratu samarrak izan arren, beste alor batzuetan oso trebeak direla erakutsi dute.

Tratamendu iraultzaile hori sei hilabetez jarraitu ondoren, umeen idazketa normalizatu egiten da eta zenbait haur berehala jartzen da bere eskolakideen mailan, klinikan urtebeteko programari jarraikiz gero. Dislexiaren kontrako terapia berri honen arrakasta portzentaia ohizko tratamendu psikologiko eta berrezitzaileena baino askoz ere handiagoa da. Dena den, espezialistek arrakasta maila hori %90etik gora igo nahi lukete.

XABIER AGIRRE

Beti euskararen kontra

30 bat urte barru eta Frantsez estatuaren hizkuntz politika aldatzen ez bada euskara desagertuko da Iparraldean. Hego Euskal-Herrian, berriz, badiardi euskararen etorkizuna ez dela oparagoa izango.

Administrazioek, halako batean argi eta garbi utzi dute zein den beraien euskararekiko jarrera; Euskal Herrian bizi garenon hizkuntza nazionala akabatu, helburu hori lortzeko duten oztopo bakarra herri honen nahia eta nahi horren isladapena diren herri inizatibaz sortutako herri-erakundeak direlarik.

Euskararen berreskurapenean sutsuen eta indar gehien sartuz aritu izan den AEK, administrazioek akabatu nahi dute. Baskongadetan HABEren bidez eta Nafarroan HABEren antzeko lege baten bitartez. Lotsagarria da, benetan herri honen nahia kontutan hartu gabe eta are gehiago herri honen dirua erabiliz AEK ordezkatu eta apurtu nahi izana.

Bukatuak dira, '79an Valenciako kongresuan Txabarri (oraintsu arte HABEren zuzendaria eta egun PNVren buruetako bat) eta Amatiñoren hitzak. Orduan esaten bait zuten euskararen berreskurapenari ekiteko instituzioen eta herri inizatiba uztartzea nahitaezkoa zela, edota beste bat non esaten zen Administrazioek ez dutela herri inizatibaz sortutakoa ordezkatu behar.

ERREALITATEAK, ordea, beste-lako iharduna erakutsi digu. AEKk erein duen lekuetan administrazioak AEK indartu eta bere lana aurrera eramateko medioak eskeini beharrean, AEK baztertu eta diskriminatu du. Administrazioak demanda osoari erantzun beharrean, demandaren parte bati soilik erantzun izan dio, gainerakoek beren poltsikotik ordaindu behar izan dutelarik beren euskalduntze edo alfabetatzea.

Administrazioak dohaintasuna aldarrikatu beharrean, Eibarraldeko AEKri uda parteko ikastaroetan 4.500 pzta 'soi-

lik' kobratu zuelako ez dio inolako dirulaguntzarik emango (Udal-Euskaltegiak, ordea, nahi duen beste diru izango du bai udala zein HABEren partetik nahiz eta 3500 pzta kobratu).

Aspaldian euskara galduta den zonaldeetan, hirietako auzoetan, zonalde euskaldunetan... 48 ikaslelik beherako gau-eskolek ez dute subentziorik jaso eta jasoko. Bizkaian 26 gau-eskolek aurreten ez dute, beraz, subentziorik. 8 ikaslelik beherako taldeek ez dute inolako dirulaguntzarik izango. Euskalduntze-alfabetatze lana zuzertu beharrean beira oztopatu eta ahalik eta traba gehien ezarri nahi du administrazioak.

HABEren ekinbidea, hasera haseratik, euskalduntze-alfabetatzea kontrolatzea, burokratizatzea, eragozteia izan da. Helburua, agerian dago euskararen berreskurapena eta normalizazioa moteltzea eta geldia araztea.

Zergatik akabatu nahi dute AEKrekin: Iparraldetik hasita Ebro hibairaino hedaturik dagoen erakunde bakarra delako? euskaren egoera normalizatzeko herri gisa sor zaigun errekonozimendua nahitaezkoa dugula aldarrikatzen duelako? AEKk gestio demokratikoa bultzatuz bere izaera publikoa aldarrikatzen duela? euskara irakasten ez eze euskara erabilia izan dadin saiatzeko delako? gure hizkuntza nazionala ikasteagatik ogerleko bat bera ere ordaintzearen kontra dagoelako eta beraz, dohaintasuna momentuoro exigitzen duelako? herri hau, bere hizkuntza nazionalaren berreskurapenaren subjektua dela esaten duelako? euskararen alde egoteko modu bakarra euskara ikastea, euskara erabiltzea eta euskararen alde eragitea dela esaten duelako?

BAINA, oker ibiliko ginatke AEKren kontrako erasoak soilik aipatuko bagenu, UEU ere hortxe dago itotze ekonomikoaren bidean, ARGIA adizkariari aplikatzen dioten subentzio politika, betiere ARGIAren lana oztopatu asmoz, hortxe dugu Euskal Eskola Publikoaren auzia, euskaraz bizi nahi duten udalerrien kontrako errekursoak... Azken finean, frankismoaren geroztik gauzatutako euskara-

ren aldeko herri mugimenduaren kontrako erasorik bortzitzena gauzatzen ari dira, betiere, noski, demokrazia santuaren izenean.

Baina guzti honen atzetik ez daude instituzioak soilik. Abertzaletasuna aspaldian ahazturik duten partiduen hizkuntz politika dugu ere. Hortxe dugu PNV, eskuineko eskuaz AEKrekin paktua sinatu eta ezkerrekoaz (HABE) AEKri erasoka, lotsagabeki AEKri iruzur egin gero sinatutakoa ahazteko. BATEGINIK kanpainan mehatxuka, boikoteoan eta gezurretan eta azkenean herriak burututako kanpaina horretako emaitzak Estrasburgen entregatzekoan figuratu nahian. Ez dugu ahaztu behar, bestalde, Gasteizko gobernuaren jostoreak oraintsurate izanda, nahiz eta orain bestelako izena erabiltzen duten aipatutako eraso politikaren gauzapean eragin eta inplikazio zuzena izan dutenak, beraz, erantzule direnak ere. Euskara itotzen ari den marko juriko-politikoaren defendatzaileak sutsuenak dira euskararekin eta herri mugimendurekin akabatu nahi dutenak, ez ziur aski herri honen interesak kontutan hartuta alajaina!

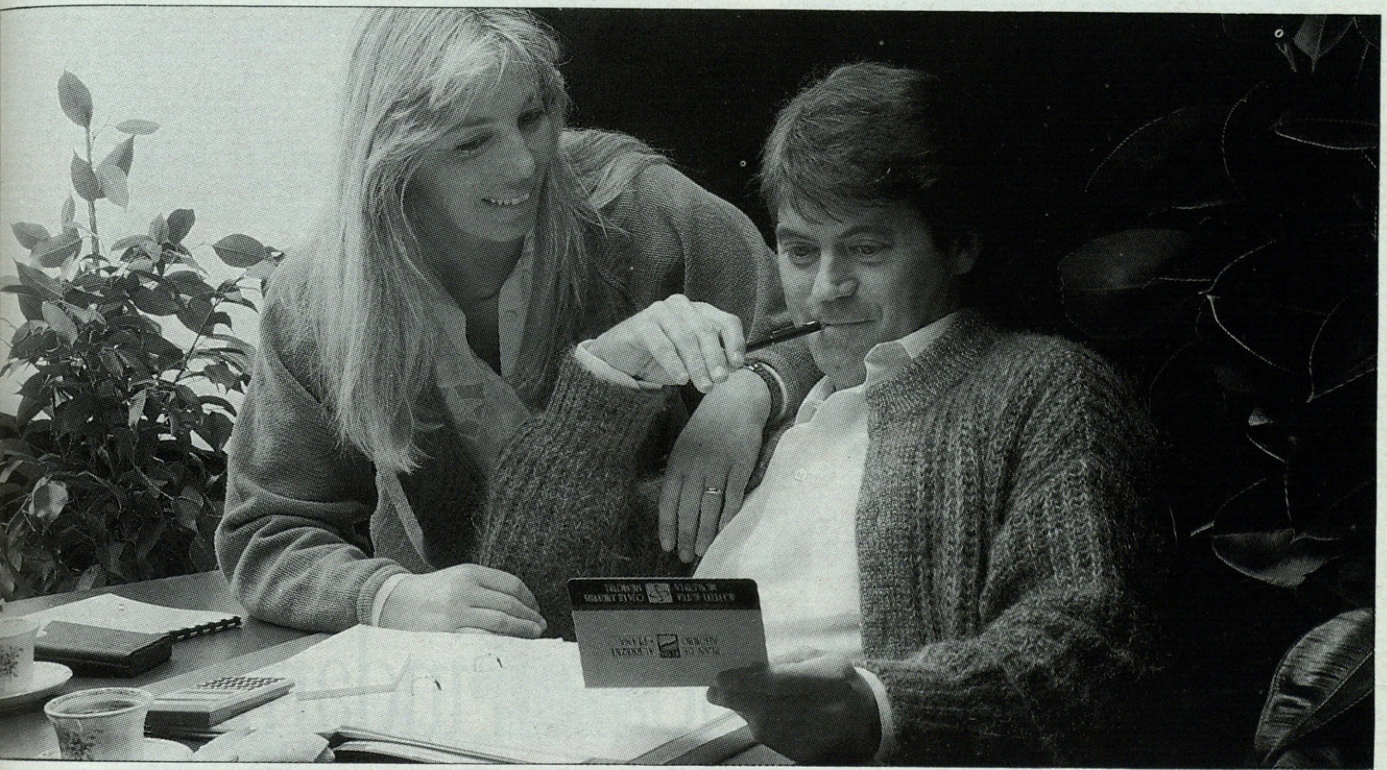
Aurrekoek asmatutako tresnak oinarritzat harturik, Nafarroan, Nafarren hizkuntza ito nahi dute, badakite jakin, Euskal Herria Nafarroarik gabe ez dagoela egiterik.

Baina, argi euki dezagun guztiok eraso guztien ginetik euskararen aldeko herri mugimendua aurrera joango dela. Argi euki dezagun, AEKk bizirik iraungo duela, iraun behar duela, azken finean AEKrekin soilik ez dago Euskal-Herria berreskalduntzerik baina agerian dago AEKrik gabe euskara berreskuratzea ezinezkoa dela.

Frankismo garaian herriak euskara aurrera atera zuen bezalaxe, egun, herriak hartu behar izango du (instituzioen laguntzarik gabe zoritxarrez) euskara berreskuratzearen zama, eta bere barretatik sortutako herri-erakundearen defentsa. Herkideok duzue hitza.

ERRAMUN OSA

Plan on bat baduzu gogoan kontutan izan Kutxa.

Zure neurriko Plana aurki dezazun, zein edo zeintzu diren zuri hobe-
bekien datozkizunak aukeratu besterik ez duzu.

Etorkizunean, gauzak zuk aurrikusi bezala gerta daitezen.

Zuk nahi duzun bezala.

PENTSIO-PLANA

Errentagarria, zergaringarria eta zure neurrikoa. Etorkizuna duen
dirua.

AURREZKI-PLAN ASEGURATUA

Oso interesgarria eta zergaringarria. Seguru hazten den dirua.

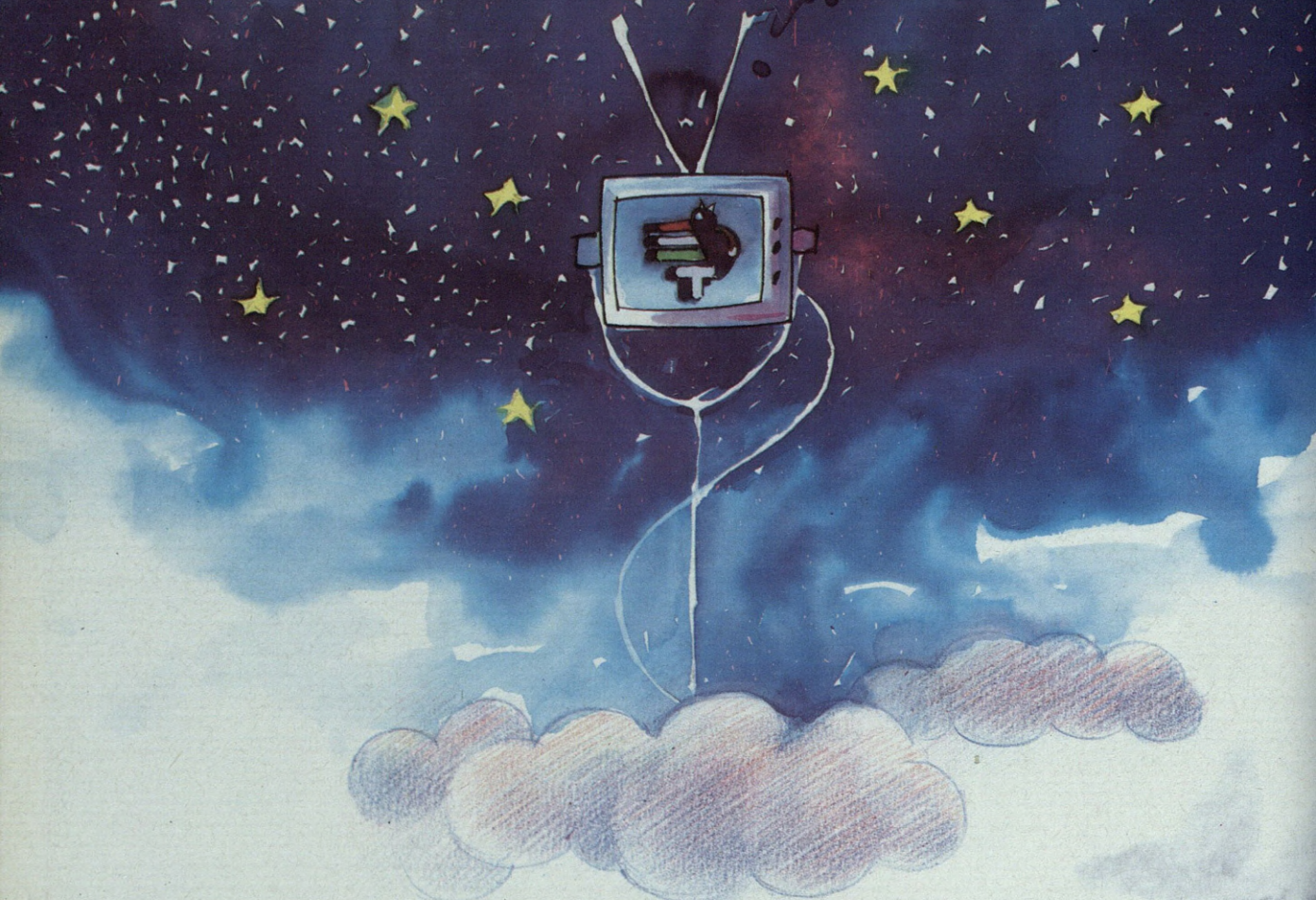
AURREZKI-PLANA

Interes handia aurrezki txikiarentzat. Piskanaka gehiagotzen den di-
rua da.

**AURREZKI-KUTXA
MUNIZIPALA**

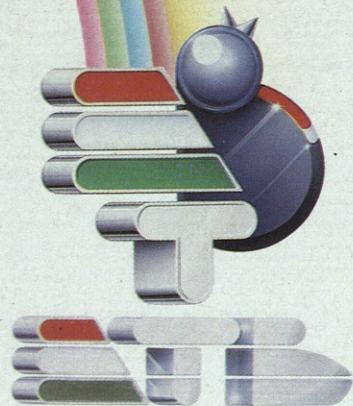
**CAJA DE AHORROS
MUNICIPAL**

Komunikazioaren indarra

Euskal Telebistaren kemena. Gure herri honekin gaurkotasun osoz, etengabeko konexioan diharduten bi kate. Biztanlegoarekin bateginik, betebetan datorkion programazioari esker.

Euskal Telebista, Euskal Herriaren zerbitzuan komunikazioaren indar guztiarekin.

E.I.T.B.
Euskal Irrati Telebista